

Xəbər
Saatlıda
ata və 1 yaşlı
oğlu yol
qəzasında
öldü
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 12 noyabr 2018-ci il Bazar ertəsi № 240 (7129) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Bayıldakı sürüşmə zonasında bir neçə evi sökəcəklər

Sakinlər isə onlara təklif olunan kompensasiyanın məbləğindən narazıdır...

yazısı səh.3-də

Rusiyalı politoloq: "Putin Qarabağa dair xüsusi elçi təyin edə bilər"

yazısı səh.11-də

Norveç səfirliyinin Bakıdan Tiflisə köçürülmə qərarına reaksiyalar

yazısı səh.6-də

Zamirənin milyonluq evi, itinə baxan qadının dedikləri və...

yazısı səh.5-də

NKVD arxivlərinin açılması yenidən müzakirədə

yazısı səh.3-də

Azərbaycanın "Rus NATO-su"na yolu açıldı

yazısı səh.9-də

Bakıda fəsadı bəzəyib sakinləri yenidən qəzalılı binaya köçürdülər

yazısı səh.14-də

Azərbaycandakı partiyaların loqoları nəyi ifadə edir?

yazısı səh.12-də

Vərəmə yoluxmuş Qarabağ əlili ev istəyir

yazısı səh.14-də

Səreyndəki güneyli qardaşlarımızdan bu taya çağırış

yazısı səh.13-də

Azərbaycanda xəstə sirləri necə qorunur - qanun və realiaqlar

yazısı səh.15-də

DÜŞMƏNƏ SEÇKİ SÜRPRİZİ, ASTANA FİASKOSU, BAKININ GİZLİ "ƏLİ"

Azərbaycan Ermənistanın təmsil olunduğu hərbi blokda da onu sıxışdırır və təkləyir - mühüm gəlişmə; Qarabağ və Naxçıvan istiqamətində hərbi əməliyyatlar başlasa...; erməni siyasətçi: "Paşinyan Ermənistanın mövqelərini zəiflədir"

Həyat yoldaşının ona qarşı ifadə verməsi xəbəri Cahangir Hacıyevə çatdı

Həbsindən əvvəl israrla bu mülkləri ərinin biznesindən gələn halal pulla aldığını iddia edən Zamirə Hacıyeva "val"ı dəyişməyə məcburdur, amma... yazısı səh.5-də

Fazil Məmmədovun "topdağıtmaz" biznes imperiyası: nələri var, nələri...

yazısı səh.4-də

Əli Məsimli: "Neftin ucuzlaşma ehtimalı, bahalaşma ehtimalından yüksəkdir"

yazısı səh.10-də

Fazil Mustafa: "Azərbaycanın başına bu fəlakətlər ona görə gəldi ki..."

yazısı səh.7-də

Ərdoğan: "Ər-Riyad Camal Qasıqçının qatilinin adını bilir"

"Səudiyyəli jurnalist Camal Qasıqçının qatilləri Səudiyyə Ərəbistanında həbs olunan 18 nəfər arasındadır. Onları hardsa başqa yerdə axtarmağa dəyməz". Report xəbər verir ki, bu sözləri Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan Ankarada Parisə yola düşməzdən əvvəl keçirdiyi brifinqdə bildirib.

Türkiyə lideri həmçinin əmin olduğunu bildirib ki, Səudiyyə Ərəbistanının hakimiyəti Qasıqçının qatilinin və ya qatillərinin adlarını bilir. "Cinayətkarlar qətdən bir gün əvvəl Səudiyyə Ərəbistanının İstanbuldakı Baş Konsulluğuna gələn 18 nəfər arasındadır. Əminəm ki, bu şəxslərin dindirilməsi həqiqəti üzə çıxaracaq", - deyə prezident vurğulayıb.

Tanınmış səudiyyəli jurnalist, "Washington Post"-un əməkdaşı Camal Qasıqçı oktyabrın 2-də Səudiyyə Ərəbistanının İstanbuldakı Baş Konsulluğunun binasında qətlə yetirilib. Türkiyənin Baş Prokurorluğu istintaqın yekunlarına əsasən belə qənaətə gəlib ki, jurnalist planlaşdırılmış qətlin qurbanı olub. Qasıqçı diplomatik missiyanın binasına girəndən dərhal sonra boğulub. Qatillər daha sonra jurnalistin cəsədini parçalayıblar.

Azərbaycanın ucqar kəndində hələ də Stalinin heykəli qorunur

Bura Azərbaycandır. Qax rayonunun Əlibəyli kəndi... Şəkiləki heykəl işə keçmiş SSRİ-nin qurucularından biri, sovet imperiyasının ən uzunmüddətli rəhbəri İosif Stalinə məxsusdur. SSRİ-nin dağılmasından uzun müddət keçməsinə baxmayaraq, Əlibəyli kəndində vaxtilə "Xalqlar atası" adlandırılan İosif Stalinin heykəli hələ də qalmaqdadır.

Modern.az-ın məlumatına görə, Stalinin heykəlinin yeni fotoşekillərini sabiq deputat Etibar Hüseynov sosial şəbəkədə paylaşmışdır. "Bura Azərbaycandır. Qax rayonunun Əlibəyli kəndi... Gürcüstanla heç bir sərhədi olmayan, lakin gürcülərin kompakt yaşadığı Əlibəyli kəndindəki məktəbin qarşısında Stalinin abidəsi bu gün də qalmaqdadır. Dövlər, rəhbərlər deyisşə də, gürcülər ötən əsrin 40-cı illərində ucaldılmış bu heykəlin dağıdılmasına imkan verməyiblər. Qoruyub, saxlayıblar, gələcək nəsillərə çatdırıblar. Mən məktəbin qarşısında dərstdən gələn uşaqlardan "bu heykəl kimindir", - deyər soruşdum. Demək olar, hamısı əvvəlcə çiyini çəkdi və çox sadə cavab verdilər: "O, bir gürcüdür" - E.Hüseynov paylaşımı şərh edib.

Stalinin Qax rayonunun Əlibəyli kəndindəki heykəli XX əsrin 40-ci illərində qoyulub və bu günədək qorunub saxlanılıb. Sakinlər İosif Stalinin anadan olmasının və vəfatının ildönümlərində abidəni ziyarət edirlər. Uzun illər (1924-1953) SSRİ-nin rəhbərlərindən biri olmuş İosif Stalin 1879-cu ilin dekabrın 9-da Gürcüstanın Qori şəhərində anadan olub. 1922-ci ilin aprelində SSRİ Mərkəzi Komitəsinin baş katibi seçilib. 1953-cü ilə qədər bu vəzifədə işləyib. 1953-cü ilin martın 5-də Moskva şəhərində ölüb.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!

Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01

Instagram tənhalıq yaradır və depressiyaya gətirir - araşdırma

ABŞ

-in Pensilvaniya Universitetinin psixoloqları bu qənaətə gəliblər ki, sosial şəbəkələrdə çox vaxt keçirmək tənhalıq hissinə yüksəldir və depressiyaya səbəb olur. Trend-in məlumatına görə, psixoloqların işi "Journal of Social Clinical Psychology" jurnalında dərc olunub.

Avstriya və Rusiya arasında casus qalmaqlı: Kreml hərbi sirləri ələ keçirib?

Xəbər verdiyimiz kimi, noyabrın 9-da Avstriya əks-kəşfiyyatı uzun illər boyu Rusiya xüsusi xidmət orqanları üçün casusluq edən bir polkovnik həbs edib. Musavat.com xarici mətbuata istinadən bildirir ki, polkovnikin kimliyi hələ də açıqlanmayıb və onun hansı informasiyaları ruslara verə biləcəyi barədə müxtəlif ehtimallar dolaşmaqdadır.

Bildirildiyinə görə, avstriyalı casus ölkənin Müdafiə Nazirliyinin kadr tərkibi, onların şəxsi xarakteristikası, hətta zövqlərinə qədər hər cür məlumatı ötürüb. Məsələn o, Avstriya ordusunun baş qərargah rəisinin romlu tortları (punşkrapfen adlanır) olduqca xoşladığını da xəbər veribmiş.

"Profil" jurnalının məlumatına görə, əslində polkovnikin yüksək məxfilik dərəcəsinə informasiyalara çıxışı olmayıb. Lakin o, rabitə sistemləri, onların reyestrləri, Müdafiə Nazirliyinin vəzifəli şəxslərinin telefon siyahıları ilə bağlı ciddi biliklərə sahib olub və onu ruslarla paylaşmış. Bu cür informasiyaların isə danışıqlar zamanı olduqca ciddi fayda verdiyi bilinməkdədir.

Ölkənin "Salzburger Nachrichten" qəzetinin verdiyi xəbərə əsasən, avstriyalı polkovnik rus kuratoruna Avstriyanın Hərbi-Hava Qüvvələri, artilleriya sistemləri, habelə miqrantlarla bağlı yaranan problemlər barədə də önəmli faktlar ötürüb.

Polkovnikin hələ 1988-ci ildə sovet kəşfiyyatı tərəfindən ələ alındığı gələn xəbərlər arasındadır. Onun 2006-cı ildə ruslarla əməkdaşlığı kəsmək istədiyi, lakin sonuncuların buna razılıq vermədiyi söylənməkdədir. "Krone Zeitung" qəzetinin yazdığına görə, ifşa olunan casusla bağlı dəyən zərər 1-ci dünya müharibəsində Rusiyanın Avstriya-Macarıstandakı casusu polkovnik Alfred Redlin vurduğu ziyanə bərabər tutula bilər (Alfred Redl 1914-cü ilin avqustunda Avstriya-Macarıstan ordusunun Serbiyaya hücum planını ruslara vermiş, nəticədə Serbiya ordusu güclü müqavimət göstərə bilmişdi. Redlin satqınlığı yarım milyon avstriyalı əsgərin ölümü hesabına başa gəlmişdi).

Öz araşdırmalarını mütləq Facebook, Instagram və Snapchatdan istifadə edən 143 tələbə arasında keçirib. Araşdırma nəticəsində psixoloqlar müəyyən ediblər ki, tənhalıq və depressiya bir-bəşə sosial şəbəkələrdə keçirilən vaxtdan asılıdır.

"Çox qəribədir ki, insan sosial şəbəkələrə nə qədər çox

vaxt ayırsa, bir o qədər tənhalılaşır. Buna səbəb kimi şüurlu müqayisə göstərilir. İnsan digər insanların həyatında baş verən hadisələrə baxanda, məsələn, Instagramda ona elə gəlir ki, hamı ondan daha yaxşı yaşayır", - deyər tədqiqatçılar qrupunun rəhbəri Melissa Q.Hann bildirib.

Tramp Avropaya: "NATO-ya borcunuzu ödəyin"

ABŞ prezidenti Donald Tramp Fransa prezidenti Emmanuel Makronun "ABŞ, Çin və Rusiyadan qorunmaq üçün Avropanın öz ordusunu qurması lazımdır" sözlərinə sət təkpi göstərib. Fransa prezidentinin sözlərinə görə, əgər ABŞ həqiqətən Orta və Kiçik Mənzilli Raketlərin (OKMR) ləğvi haqqında sazişi pozsa, Avropa əsas qurbana çevriləcək. Bu səbəbdən də "qoca qitə" təhlükəsizlik məsələsində müstəqil davranmağa, yəni öz ordusunu yaratmağa məcburdur.

Musavat.com xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, Donald Tramp fransalı həmkarının sözlərini olduqca təhqiramiz hesab etdiyini bildirib. Birinci dünya müharibəsini bitirən sülh müqaviləsinin 100 illiyi münasibətilə Fransaya gedən ABŞ prezidenti öz twitter hesabında qonaq olduğu ölkənin dövlət başçısını hədəfə alıb. "Bəlkə Avropa ABŞ-ın böyük ölçüdə maliyyə dəstəyi verdiyi NATO-ya borcunu ödəsin", - deyər Donald Tramp qəzəbini ifadə edib.

Qeyd olunur ki, Tramp getdiyi hər yerdə Şimali Atlantika Alyansı üzrə müttəfiqlərinin öz ÜDM-lərinin 2%-ni NATO büdcəsinə ayırmaları gərəkdini söyləyir.

Abşeronda faciə: gənc qız dərmandan zəhərlənib öldü

Abşeron sakini içdiyi dərmandan zəhərlənərək dünyasını dəyişib. Musavat.com Report-a istinadən xəbər verir ki, hadisə rayonun Ceyranbatan qəsəbəsində baş verib.

1995-ci il təvəllüdü İsmayilova Leyla Musa qızı müalicəsi üçün dərman qəbul edib. O, bir qədər sonra özünü yaxşı hiss etməyib. Yaxınları qadının vəziyyətinin ağırlaşdığını gördükdə onu dərhal Sumqayıt şəhər Təcili Tibbi Yardım xəstəxanasına çatdırıblar. Lakin həkimlərin səyinə baxmayaraq, L.İsmayilovanın həyatını xilas etmək mümkün olmayıb. 23 yaşlı qadının dərmandan zəhərlənərək öldüyü məlum olub.

Faktla bağlı araşdırma aparılır.

Bu gün Bakıda yağış yağacaq

Ölkə ərazisində noyabrın 12-nə gözlənilən hava proqnozu açıqlanıb. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən Musavat.com-a verilən məlumata görə, Bakıda və Abşeron yarımadasında bu-ludlu hava şəraiti üstünlük təşkil edəcək. Aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Bəzi yerlərdə intensiv olacağı ehtimalı var. Aralıq güclənən şimal-qərb küləyi günün ikinci yarısında mülayim şimal-şərq küləyi ilə əvəz olunacaq. Gecə 8-10°, gündüz 12-15° isti təşkil edəcək.

Naxçıvan Muxtar Respublikasında əsasən yağmursuz olacaq. Gecə 0-5° isti, gündüz 10-15° isti təşkil edəcəyi ehtimal olunur. Yuxarı Qarabağ: Xankəndi, Şuşa, Xocalı, Xocavənd, Qubadlı, Zəngilan, Laçın, Kəlbəcər, həmçinin Daşkəsən, Gədəbəy rayonlarında aralıq yağış yağacağı, sulu qara, qara keçəcəyi gözlənilir. Gecə 3° şaxtadan 2°-dək isti, gündüz 3-7° isti təşkil edəcəyi gözlənilir.

Qazax, Gəncə, Goranboy, Tərtər, Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl rayonlarında bəzi yerlərdə aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Gecə 2-7° isti, gündüz 10-15° isti təşkil edəcək. Balakən, Zaqatala, Qax, Şəki, Oğuz, Qəbələ, İsmayilli, Ağsu, Şamaxı, Siyəzən, Şabran, Xızı, Quba, Xaçmaz, Qusar rayonlarında aralıq yağış, bəzi yerlərdə sulu qar, qar yağacağı, duman olacağı gözlənilir. Gündüz ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacağı ehtimalı var. Gecə 0-5° isti, gündüz 8-13° isti, dağlarda gecə 0-5° şaxta, gündüz 2-7° isti təşkil edəcəyi ehtimal olunur. Mərkəzi Aran rayonlarında aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Gecə 5-10° isti, gündüz 12-17° isti təşkil edəcəyi gözlənilir.

Masallı, Yardımlı, Lerik, Lənkəran, Astara rayonlarında aralıq yağış yağacağı gözlənilir. Ayrı-ayrı yerlərdə intensiv olacaq. Gecə 8-11° isti, gündüz 13-16° isti, dağlarda gecə 3-8° isti, gündüz 9-13° isti təşkil edəcək.

Çörək insanda bu dəhşətli xəstəliyi yaradır - iddia

Türkiyənin məşhur kardioloqu və daxili xəstəliklər üzrə professor Canan Karatay daha bir açıqlaması ilə gündəm yaradıb. Publika.az xəbər verir ki, qatıldığı verilişlərin birində çıxış edən kardioloq çörəyin içində istifadə edilən gramür adlı maddənin sonsuzluq və əqli çatışmazlığa səbəb olduğunu deyib.

Bundan əvvəl şəkər, çörək və veganlara qarşı müharibə elan edən Karataya həm dəstək verən, həm də tənqid edənlər olmuşdu. Bu dəfə çıxışı zamanı Karatay bildirib ki, çörəyin içində qabarması üçün gramür adlı maddə var. Bu da insanı qısa müddətli xoşbəxtlik verir. Morfin kimi asılılıq yaradır. Gramürün təhlükəsizliyinin bununla məhdudlaşmadığını deyən Karatay bunun son illər sonsuzluq hallarının səbəblərindən biri olduğunu vurğulayıb. Bu maddə uşaqlarda əqli geriliyə də səbəb olur.

Bayıldakı sürüşmə zonasında bir neçə evi sökəcəklər

Sakinlər isə onlara təklif olunan kompensasiyanın məbləğindən narazıdır

Bayıl yamacında "Teleqüllə" ətrafında olan sürüşmə zonasında vəziyyət gərginləşib. Ərazidə yaşayan sakinlər "Yeni Müsavat"a bildirişlər ki, onlara kömək üçün kompensasiya təklif olunub.

Əvvəlcə onu qeyd edək ki, Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin (BŞİH) başçısı səlahiyyətlərini icra edən Eldar Əzizov jurnalistlərə açıqlamasında bildiriş ki, hazırda mütəxəssislər Bayıldakı sürüşmə zonası ilə bağlı xüsusi layihə hazırlayırlar: "Sadəcə olaraq vaxt tələb olunur. Baş verən hadisə təbii prosesin nəticəsidir. İnsan amili bunu yalnız sürətləndirə bilər. Sürüşmə baş verəndə, adətən, günahkarı axtarıb tapmağa çalışırlar. Ola bilər kimse öz fəaliyyəti ilə buna təkan verə bilər. Lakin belə hadisələr həttə daş dövründə, eləcə də XVIII əsrdə də olub. Bu gün baş verənlərin qarşısını tam həcmdə almaq çətin məsələdir. Hər halda həm yerli, həm də xarici mütəxəssislər xüsusi layihənin üzərində işləyir və ictimaiyyətə əlavə məlumatlar veriləcək".

Noyabrın 8-də isə Səbəy

rayonunun yeni icra başçısı Vüqar Zeynalov sürüşmə zonasında yaşayan sakinlərlə görüşüb. Bildirilib ki, Bayıl səbəsi Buxta küçəsi, 9 ünvanında uçan və uçmaq təhlükəsi ilə üzlənən evlər və ərazidə kommunal problemlərlə bağlı yenidən Nazirlər Kabinetinə müraciət edəcək. Nazirlər Kabinetinin cavabına uyğun da sakinlərə məlumat veriləcək.

"Yeni Müsavat"a danışan sakin **Elməddin Muradlı** söyləyib ki, sürüşmə zonasına yaxın olan ərazilərdə yaşayan

sakinlərə, aşağı ranqlı məmurlar tərəfindən xəbərlər ötürülüb: "Deyiblər ki, hər kvadratmetrə 700 manat kompensasiya verib, sizi köçürəcəyik. Lakin bunu hər kəsə yox, bəzi sakinlərə deyiblər. Görünür ki, sakinləri yenidən parçalamaq istəyirlər ki, bildikləri şəkildə prosesi həyata keçirsinlər. Belə başa düşdüm ki, burada həm də qəsdən atılmış addım var. Çünki yaz, yay, payız boyu gözləyib, prosesi qışın soyuquna saldılar. Havalər soyu-

yur və düşünür ki, nə desələr, sakinlər razılaşıcaq. İnsanları ev-əşiklə imtahanla çəkirlər. Hər kim belə bir planı düşünübse bu, çox yanlış addımdır. İnsanların kommunal xətirlərini kəsirlər ki, deyilənlərə razılaşınsınlar. Bütün bunlar heç də xoş qarşılanmır. Bəlkə də kiminsə rayonda evi var və onlara buradakı evini hər kvadrat üçün 700 manatdan satmaq sərf edir. Ancaq əksər sakinlər bununla razı deyil. Adam var ki, bütün günü Nazirlər Kabinetinin qabağında ki, nə verirsiz verin, məni köçürün. Çünki başqa yerdə evi var. Həmin ərazidə aşağı kvadratlı mənzillər də var. O adamlar gedib harada yaşayacaq? Oradakı insanlar illərlə fəhlilik edib, borc-xərclə bir ev tikiblər. Belə çıxır ki, bundan sonra da 10 il fəhlilik edib, zülm çəkib, yenidən ev tikməlidirlər. Yəni də hansısa məmurun kefinə düşsün, o evi də uçursun. Düşünürəm ki, sakinlər 700 manatla razı olmayacaqlar. Oradakı məcburi köçkün ailələrinin gedəcək nə kəndi var, nə də başqa bir evi. Adını qanunsuz tikililər deyirlər. Ancaq oradakı tikililərdən icra hakimiyyətinin də, digər qurumların da məlumatı var. Çünki daşı-daş üstünə qoyan zaman bütün qurumlardan nümayəndələr gəlirlər. Qanunsuz tikilidən söhbət gədirsə, cinayət işi açılırsınız və aidiyyəti qurumların nümayəndələrini də çağırırsınız, soruşunlar ki, hara baxırdınız? Sakinləri də həmin vaxt dinlə-

sinlər və görsünlər onlar nə vəzifəli məmur deyil, ara deyirlər? Hamı bilir ki, kim kiminlə görüşüb, necə tikib. Biz məcburi köçkün kimi gəlib, 1993-94-cü illərdə ev tikmişik. Digərləri də hansı başçının dövründə ev tikibse, hamısı bəllidir".

E. Muradlı bildirib ki, kommunal xətirlərdən su və elektrik verilişini həyata keçirirlər: "Qazi isə tamamilə kəsiblər. "Teleqüllə" tərəfdə orta məktəb var idi ki, onun ərazisində ətrafında təxminən 15 mənzilə rəsmi qaydada qaz xətti çəkdilər. Qalan ərazilərdə isə qaz xətləri bərpa olunmayıb. Bizə 700 manat kompensasiya təklif edən şəxs, yüksək

vəzifəli məmur deyil, ara deyirlər. Birinci bu cür adamlarla informasiya ötürüb, camaatın fikrini öyrənirlər. Sonra orta məmur heyəti, ardınca isə yuxarı məmur heyəti gəlir. İş təxminən bu sistem üzrə görülür. Ərazidə sürüşmə nəticəsində uçan 5 evin sakinləri, əlacsız qalıb, verilən kompensasiya ilə razılaşırdılar. Lakin digər sakinlər hələ fevral-mart aylarından da deyirdilər ki, biz həmin məbləğlə razılaşırmayacağıq. Ola bilər ki, kimsə fərdi qaydada müraciət edəcək ki, razıdır. Lakin faktiki olaraq bizim məhəllədə 700 manatla razılaşıran yoxdur".

□ **Ə. RAİS,**
"Yeni Müsavat"

Britaniya çirkli pulların əsl məskəninə çevrilib

İngilis iş adamından ilginç açıqlamalar

Uilyam Brauder Kremlin dünyada ən qəzəbli olduğu iş adamlarının başında gəlir. Vaxtilə Rusiyaya ən çox sərmayə qoyan biznesmen kimi tarixə düşən Brauder hazırda Putin rejimi tərəfindən axtarılan və təqib olunan şəxsə çevrilib.

"ABŞ Kommunist partiyasının keçmiş baş katibi Erl Brauderin nəvəsi olmuş Uilyam Brauder Moskvaya gəlməzdən önce "Boston Consulting Group" və "Salomon Brothers" iri investisiya təşkilatlarında çalışıb. "Heritage Capital" isə o, 90-cı illərdə hər kəsin varlıqlarına bildiyi Rusiyada qurub.

"Rusiyada ilk illərdə əsl qızıl günlər hökm sürürdü. Bir həftədə bir neçə milyon dollar pul qazanmaq mümkün idi", - deyir Brauder danışıq. Bilindi ki, Brauderin "Heritage Capital" investisiya fondu 2007-ci ildə Maqnitkiyə Rusiya xəzinəsindən 230 milyon dollar məbləğində vergi pulunun oğurlanmasını araşdırmasını tapşırıb. Sergey Maqnitki araşdırma zamanı Rusiyanın vergi sistemində ən yüksək vəzifəli şəxslərin adlarının qarışdığı korrupsiya şəbəkəsinə ortaya çıxarmışdı. Buna görə Maqnitki heç bir əsas olmadan həbs edilmiş. Həbsxanada gördüyü işgəncələrdən sonra isə o, dünyasını dəyişib. Brauder buna görə rəsmi Moskvanın indiyə qədər onu bağışlamadığını deyir.

İlkin dövrlərdə Brauder işin məhkəmə prosesi ilə bitəcəyini güman edirmiş. Lakin iş Sergey Maqnitkinin ölümü ilə sona çatdıqdan sonra o, əsl təhlükənin fərqi nə vaxtda bildirdi.

Uilyam Brauder "The Telegraph" qəzetinin əməkdaşı Lyusi Bertona verdiyi müsahibədə Rusiya tərəfindən gələ biləcək heç bir təhdiddən qorxmadığını bildirdi. Buna baxmayaraq o, təhlükəsizlik tədbirlərini də əldən vermirdi. Britaniyalı multimediyoner hətta öz ölkəsində belə daima bir yerdən başqa yərə köçməklə yaşadığını, hətta eyni restoranda iki dəfədən artıq yemək yemədiyini söyləyir.

Brauder bu kimi rejimlərin özlərinə uyğun olmayan insanların daima qorxu altında saxladığını söyləyir. Lakin onun fikrincə, indi vəziyyət dəyişib. "Maraqlı proses baş verir. Qanlı rejimlər və diktaturalar öz ölkələrində dəhşətli əməllər törətsələr də bu, onların global maliyyə sistemində biznes həyata keçirmələrinə mane olmayıb. Lakin biz indi hər şeyin qeydiyyat altına düşdüyü bir dünyada yaşayırıq. Buna görə artıq belə işlərə göz yumulmur" - Brauder bildirir.

U. Brauder bu səbəbdən Böyük Britaniyada çirkli pulların yuyulmasına göstərilən güclü münasibətini dəyişəcəyinə ümid etdiyini söyləyib. "Böyük Britaniya əslində Avropada bu məsələdə ən bərabər vəziyyətdə olan ölkə sayılır. Məhz burada çirkli pulların leüqəlaşdırılması və yuyulması daha çox baş verir. Onlara qarşı hüquq qaydalarının tətbiqini isə heç cürə adekvat adlandırmaq olmaz. Bununla bağlı keçirilən məhkəmə prosesləri dünyadakı "pis oğlanlar" üçün olduqca gözəl sığnal sayılmalıdır. Bu ölkəni tanıyaraq deyirəm ki, Böyük Britaniya dünyada çirkli pulların döndüyü ən böyük mərkəz sayılır. Əgər yaxınlarda bununla bağlı tədbir görülməse, nəticələri daha ağır olacaq".

□ **VAQİF,**
"Yeni Müsavat"

NKVD arxivlərinin açılması yenidən müzakirədə

Ekspertlər məsələ ilə bağlı fərqli fikirdədir...

Sovet repressiyasının qurbanı olmuş şair Mikayıl Müşfiqin qalıqlarının müəyyən edilməsi işləri davam etdirilir. Bu xüsusda həmin repressiya illərində üzünə duranlarla bağlıdır. Publika.az saytına müsahibəsində repressiya qurbanları tədqiqatçısı Aslan Kənan bildirib ki, donosçular arasında şair və yazıçılar da olublar: "Amma təkcə söhbət onlardan getmir. Təbii ki, aralarında heykəllər qoyduğumuz şair və yazıçılarımız da var. Onlar nə qədər insanın ölümünə səbəb olub. Üstəlik, təkcə repressiya vaxtı yox, sonra da bu cür işlərlə məşğul olublar. Bütün məsələlərdə arxiv sənədlər əsasında danışırıq".

Tədqiqatçı söyləyib ki, Milli Təhlükəsizlik Nazirliyi, Milli Arxiv İdarəsinin sənədləri əsasında 1937-ci ildən hansı şair, yazıçı bir-birinin üzünə durub hamısı ilə tanışdır: "NKVD-nin (Xalq Daxili İşlər Komissarlığı - **Ə. R.**) jirzəmisində qələm yoldaşının üzünə duranların günahlandırılmıram. Çünki onlara ağlagəlməz işgəncə verirdilər. Bir qrup isə ev almaq, əsərləri çap olunmaq, vəzifə xatirinə dostlarının üzünə dururdular. Onların çoxu tanınmış şəxslərdir".

Zaman-zaman ölkədə sovet arxivlərinin açılması ilə bağlı müzakirələr olub. Lakin əksər ekspertlər hesab ediblər ki, ar-

İlham İsmayıl

Mübariz Əhmədov

xivlərin açılması cəmiyyətdə rezonans doğura bilər. Təhlükəsizlik üzər **ekspert İlham İsmayıl** "Yeni Müsavat" bildirib ki, arxivlərin açılması, cəmiyyətdə təlatümə səbəb olar: "Bilinəndə ki, kimsə hüquq-mühafizə orqanlarına məlumat verib, bu, cəmiyyətdə çox pis bir rəy yaradacaq. Cəmiyyət təlatümə düşə bilər. Ancaq bu o demək deyil ki, sirs ömür boyu saxlanılınsın. Kimsə maraqlanacaqsa, ona informasiya verə bilərlər".

Politoloq Mübariz Əhmədov isə "Yeni Müsavat"a bildirib ki, arxivlərin açılması cəmiyyətə heç bir ajiotaj yaratmaz: "Cəmiyyətimiz bu məsələlərə kifayət qədər tolerantdır. Gürcüstanda, Ukraynada bu məsələlər kifayət qədər ajiotaj

yarada bilər. Azərbaycanda isə bunun baş verəcəyini düşünmürəm. Azərbaycanın şairlərinin, müfəkkirlərinin elə sovet dövründə də özünəməxsus rolu olub. Deyirlər ki, Səməd Vurğun kiminsə əleyhinə gedib, yaxud da onun əleyhinə gediblər bu, dövrə bağlıdır. Tanınmış adamlarımız sovet dövrünün təzyiqləri altında özlərini çox ləyaqətli olublar. Dövrü təhlil edəndə, həmin zamanın realitətlərini də nəzərə almaq lazımdır. Səməd Vurğunun həmin dövrdə yazdığı bir beyti var: sığmaz idraka bu dünya evinin sirləri, varlığın hüsnü əzəldən nə böyük qüdrəti var. Sovet dövrünün şairi Səməd Vurğun deyir ki, bu dünya evinin sirləri idraka sığmaz. Lakin sovet fəlsəfəsi deyirdi ki,

dünya dərk olunandı, elm inkişaf edəcək, hər şey dərk ediləcək. Baxın, Səməd Vurğun bu beyti ilə bütün sovet ideologiyasının marksizmin, elmi kommunizmin əleyhinə çıxır. Eləcə də onun "Komsomol" poemasında da bu kimi ifadələr var. Mikayıl Müşfiq də gözəl əsərlərin müəllifidir. Lakin onun da Stalində də, sovetin tərənnümünə həsr edilən əsərləri var. Əslində sadəcə olaraq 1937-ci il sovet repressiya maşını vardı. Tədqiqatçılar bilirlər ki, Azərbaycanda hətta Yaponiyaya agentlik edənləri axtarıb, tapıblar. Yeni bu sadəcə olaraq repressiya maşını idi. Onların konkret planları vardı ki, məsələn, bu il 5 şair Azərbaycandan asılmalıdır. Həmin planı da həyata keçirirdilər. Arxivlərin açılması hansı şairin kimin üzünə durması məsələsinə, mənəcə şişirtməyə də ehtiyac yoxdur. Reallığa qalanda indi də həddindən çox sosial problemlərdən əziyyət çəkənlər var. Bütün bunlar əslində hakimiyyətin yox, cəmiyyətin ümumi inkişafından irəliləyən məsələlərdir ki, cəmiyyət hər zaman ortaya bual qoyur. Əvvəla məsləhət bilməzdəm ki, arxivlər açılınsın. Açılısa belə, hər hansı bir ajiotaj gözləmirəm".

□ **Ə. RAİS,**
"Yeni Müsavat"

Onu tək buraxmayın...

Sevinc TELMANQIZI
 s.qurbanova@gmail.com

Bu yaxınlarda təkrarən baxdığım klassik rus filmində personajlardan biri sevgi münasibətləri barədə gözəl bir söz deyir. Fikrin təxmini tərcüməsi belədir ki, "sevgidə iki tərəf olur: sevnən və özünün sevilməsinə icazə verən". Yəni iki sevnən yox, sevnən və sevilən... yox, məhz onu sevmələri-nə icazə verən, müsaidə edən, lütf edən.

Zamirə Hacıyeva olayının detallarını oxuyanda nəyə görə bu məsələyə yadına düşdü. Xanım əfəndi son günlər mediamızın ulduzudur, məlum. Çantası, iti, idman ayaqqabıları, məhkəməsi, evi-əşiyi ilə. London küçələrində üzünü kağızla tutub elə yeriyir ki, sanarsan dünya şöhrətli ulduzdur, makiyajsız yaxalanmaq istəmir. Qadın, sən dövlətin pullarını yeyən erin sayəsində lüks həyat yaşadığın üçün suallara tuş gəlmisən! Geyimin də, itin baxıcısı, maşınının markası da buna görə diqqət çəkir. Yoxsa ki nə çox Londonda sən kim, səndən qat-qat yaxşı yaşayanlar. Aktrisa ədalətli ilə "məni tək buraxın" deyib qaçmaq deyil ki. Birincisi, təklik Allaha məxsusdur. İkincisi də, media istəsə də, səni tək buraxa bilməz. Çünki London polisi hər an yanındadır, yeni tək deyil sən.

Hə, sevmək-sevilmək söhbətini niyə Zamirə xanımın timsalında misal çəkdim. Xanım məhkəməyə ifadəsində bildirib ki, bütün bu mal-mülkləri hazırda həbsdə olan əri Cahangir Hacıyev alıb və onun yaxşı imkanları olub. Bu da, məsumum mənim, heç nədən xəbərsiz, Londonun göbəyində iki bahalı villanın hansı pullarla satın alınmasından bixəbər şəkildə eləcə açarları götürüb, orada yaşayıb. Şərqli qadınlar kimi, əri "öl" desə öləcəklərdənmiş. Başqa sözlə, Anadolu qadınları sayığı, "kocam o benim, sevrə də, dövr də" məntiqindən ikiellə yapışmış. Bu sevgi münasibətlərindəki "sevilməsinə icazə verən" tərəf olub. Suç sevnən, bu nə etsin? London polisi buna nə qədər inanıb, bilmirəm. Amma pasportunu özündə saxlayıb, bunu hər gün imza verməyə çağırmasından bəllidir ki, inanmayıb. Aqil Abbas demiş, Londondakılarda da az yoxdur. Guya Zamirənin əri cüt villaları alıb, qonşuya açıq verəndə xəbərləri yox idi bunun mənbəyindən? Sadəcə, fürsət gözleyirdilər. Firsət də ayaqlarına gəldi, itləri ilə bir yerdə. O illərlə ki, onlara bir saat baxmaq 15-20 funtdur. "İtin-pişiyin olum, Allah" seriyasında gerçəklərdir bunlar, təəccüb-lənməyin.

Sevgi demiş, o gün maraqlı bir statistika oxudum. Azərbaycanda nikaha girmək istəyən 150 cütlükdə hər iki tərəfin talassemiya xəstəliyinin daşıyıcısı olduğu aşkarlanıb. Bu cütlüklərdən yalnız 10-u, yəni 20 nəfər evlənməkdən imtina edib. Evlənen cütlüklərə hamiləlik zamanı ciftin müayinəsi təklif edilib ki, uşağda xəstəliyin olub-olmaması aşkarlansın. Bir cütlük bundan imtina edib, dini baxışlarını əsas götürərək. Aha, "Kərəmin ağlamalı olduğu" hissə. Məni heç kim inandıra bilməz ki, bu 140 cütlüyün hamısı bir-birinə Məcnun Leyli-ni sevmə kimi bağlıdır, Fərhad kimi bir-birinin uğrunda dağları dəlməyə hazırdır. Sadəcə, toxxana danışılıb, dövlətnamələr paylanıb, oğlangilin evində gəlin otağı hazırlanıb. Ağbircəklər də "Aaz yaxşı görək, talassemiya nədi, bizim vaxtımızda elə şey varyıdı? Hər gün bir hoqqa çıxarırlar dana..." deyiblər, olub-bitib. Bu qan xəstəliyi daşıyıcılarının özlərini, gələcək uşaqlarını hansı uşurumun kənarına gətirdiklərini düşünən olmayıb. Əsas oldu, toy olsun, oğlan evi qız evinin açığına sındırsın bolluca, hamı bir-birinə borclu qala-qala restoran sahibinə xeyir versin, masaların ətrafında da üzərlik yandırılınsın... Bəh, bəh, bəh... İndi gəlin, bu işin içindən baş çıxarınsın.

Bu qədərmi cahillik var cəmiyyətimizdə? Varlısı bir cür acıgöz, kasıbı başqa cür düşüncəsiz. Varlı dünyanı yığır altına, gözü doymur. Kasıb da şüursuzcasına əylənmək istəyir. Gələcəyi düşünmədən. O gün bir kriminal xəbər oxudum. Xırdalanda maşın ustası sahibinə söz verib ki, maşının bütün hissələrini dəyişəcək. 4 min manat da pulunu alıb, bir müddət sonra maşını ona qaytarıb. Sahibi maşını sürəndə anlaşıb ki, nəse nasazlıq var. Başqa ustalara göstərib və öyrənilib ki, usta 4 min manatı alıb, amma heç bir hissəni dəyişməyib. İşlənmiş bir maşının pulunu alıb cibinə qoyub, uf da demədən. Cahangir Hacıyevin xırdalanlı usta variantı da deyə bilərsiz ona. Yeni məsələdə varlı-kasıb izi axtarmaq lazım deyil deyirəm. Varlı bir cür dələduzluq edir, kasıb başqa cür. Varlı London məhkəməsi tərəfdər, kasıb Abşeron polisi.

Xanım Hacıyeva jurnalistlərə deyir ki, məni tək qoyun. Məncə, onu tək qoymaq olmaz. Məşhur məsələdə deyilən kimi, özbaşına, tək qoyulan ölünün kəfəni də cırma ehtimalı var. Tək qoyarıq, yenə "sevilməyə icazə verən" tərəf kimi, daha iri korrupsiyalara bulaşar, özünün xəbəri olmaz. Bir ev qiymətinə çantalar, ayaqqabılar alınar məsum, rədd edəmməz. Yenə məhkəmə, yenə polis. Qalar yollarda. Tək qoymayın onu...

Xəbər verdiyimiz kimi, sabiq vergilər naziri Fazil Məmmədovun Gəncədəki obyektlərində təftiş başlayıb. Ona məxsus Gəncə Beynəlxalq Xəstəxanasında aparılan yoxlamaların vergidən yayınma ilə bağlı olduğu bildirilir. İddia olunur ki, F.Məmmədov vəzifədə olarkən, ona məxsus xəstəxanada külli-miqdarda vergidən yayınmasına yol verilib.

tutan Gədəbəy rayonunun yeganə stadionunu Fazil Məmmədov 2015-ci ildə özünü küleşdirilib. Sovet dövründə inşa olunan, 2010-cu ildə əsaslı təmir olunmuş stadion bir gecənin içində rayon sakinlərinin üzünə qapadılıb. Sonrakı müddətdə isə Fazil Məmmədovun kadri olan keçmiş icra başçısı Ramiz Yediyarovun rəhbərliyi ilə stadionun meydançası darmadağın edilib. Stadionu 2010-cu ildə dövlət

businessi haqda kiçik məlumatlardır.

Azərbaycanda vəzifədə olarkən sabiq nazirin kurasiasında bir neçə rayon vardı. Binəqədi, Şəmkir, Gədəbəy və Yardımlı rayonları sabiq nazirin qeyri-rəsmi "qubernatorluğuna" daxil idi. Həmin dövrlərdə Gədəbəydəki istirahət mərkəzlərinin demək olar ki, hamısı F.Məmmədovun kurasiasında idi. Rayonda Narzan adlanan istirahət zonasın-

Nazirə məxsus olduğu bildirilən daha bir obyekt - "Şəmkir Ət-süd" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətidir. Müəssisənin icraçı direktoru Fazil Məmmədovun qardaşı oğlu Tamerlan Məmmədovdur. Bundan başqa "Yalta Məşə Ailəvi İstirahət Mərkəzi" də Fazil Məmmədovun xeyir-duası ilə yaradılıb və eks-nazirin əmisi oğlu Kamal Məmmədovun adına rəsmiləşdirilərək işlədilib.

Fazil Məmmədovun "topdağıtmaz" biznes imperiyası: nələri var, nələri...

Türkiyədə "müalicəsi bitməyən" sabiq nazir məhşər ayağına çəkile, əmlakları isə "milliləşə" bilər...

Uzun illər ölkənin ən iri məmur oliqarxları sırasında qərarlaşan F.Məmmədovun böyük biznes imperiyası var. Yeni yoxlamalar onun hələ əyalətdəki "xırda" hesab olunan obyektlərindən başlayıb. F.Məmmədovun obyektlərində işdən çıxarılandan 11 ay sonra yoxlamalar başlaması təsadüfi sayılmır. 17 il Vergilər Nazirliyinə rəhbərlik etmiş F.Məmmədov həmin dövrdə vergi şəklində yığılan 4 milyard manata yaxın vəsaitin bütçədən yayındırılaraq ofşorlara yönləndirildiyi barədə xəbərlər var. Ümumilikdə isə sabiq nazirin 15 milyarda yaxın vəsaiti qamarladığı xəbərləri yayılıb və bu günə qədər təkzib olunmayıb.

Vəzifədən çıxarılandan sonra səhhəti qəfil pisləşən nazirin əvvəlcə özünün Gəncədəki xəstəxanasında, ardından isə Türkiyədə müalicə olunması xəbərləri yayıldı. Yayılan son xəbərlərdə isə nazirin xəstəliyinin "son dərəcə şiddətli" qeyd olunur. Fazil Məmmədovun "səhhəti ağırdır" xəbərlərini məqsədlə yaymaq nazir vəzifəsində çalışdığı 17 ildə elə keçirdiyi sərvətləri qorumağa çalışır.

Sabiq nazirin ata yurdu Şəmkirdə isə demək olar ki, hər tində bir müəssisəsi, fabriki, istixanaları, quşçuluq fabrikləri və s. biznes strukturları var. Təsadüfi deyil ki, Fazil Məmmədovun fəaliyyətini ucqarlardan - onun qeyri-rəsmi qubernatorluğuna daxil olan Şəmkir və Gədəbəyde araşdırmağa başlayıblar. İlk yoxlamalarla müəyyən olunub ki, Fazil Məmmədovun qohum-qardaşının yaşadığı Şəmkir rayonunda 5 il əvvəl salınan parka görə bütçədən nə az, nə çox, düz 830 milyon manat silinib. Faktiki isə parkda görülən işlərin dəyəri 83 milyon manatdan da az olub. Bundan başqa məlum olub ki, 2010-cu ildə ölkə rəhbərliyinin iştirakı ilə açılış baş

bütçəsindən ayrılan milyonlar da hədəf gedib. Böyük pul kütlələrinin bütçədən yayındırılaraq ofşorlara yönləndirilməsində sabiq nazirin yaxın qohumu olan Binəqədi Rayon İcra Hakimiyyətinin sabiq başçısı Xaləddin İsgəndərovun da adı keçir. Fazil Məmmədov Azərbaycan iqtisadiyyatına yönəlməli olan milyardları xarici ölkələrdə öz biznes şəbəkəsini yaratmağa sərf edib. Belə ölkələrdən biri də Ukraynadır. Fazil Məmmədovun Ukrayna paytaxtında 5 ulduzlu hoteli, siqaret, təkər zavodu və böyük bazarı var. Hotel Kiyevin mərkəzində, "11 Mirrors Design Hotel" adlanır.

Kiyevdəki "Vladimirski" bazarı sabiq vergilər nazirinin böyük biznesinin kiçik bir parçasıdır. Kiyevdəki bazarlar arasında böyüklüyünə görə ilk üçlükdə olan bu bazarda palta və meyvə-tərəvəz satılır. Kiyevin ən bahalı bazarı hesab olunur. Ukraynadakı təkər zavodunun 49 faizi, Xarkov siqaret zavodunun səhmlərinin 41 faizi sabiq nazirə məxsusdur. Sabiq nazirin Ukraynanın kurort şəhəri Truskovetsdə də olduqca lüks hoteli var. Həmin hotel "Mir" adlanır. Nazirin hotelində ən müxtəlif kateqoriyadan nömrələr var. Bu nömrələr arasında "Prezident stili" kateqoriyasından olanlar xüsusi diqqət çəkir. Hotelin ölçü-cə ən böyük olan bu nömrəsi 126 kvadratmetrdir. Bunlar sabiq nazirin xaricdəki böyük

dakı istirahət mərkəzi, "Eldorado" hoteli və çoxsaylı obyektlər Fazil Məmmədova hər gün milyonlar qazandırır. Fazil Məmmədov vergilər naziri postundan çıxarılandan sonra özünün və yaxınlarının adına rəsmiləşdirdiyi əmlakları digər şəxslərin adına keçirməsi haqda məlumatlar yayılmışdı. Məlum olmuşdu ki, Fazil Məmmədov nazir postunda iken Şəmkirdə inşa etdirdiyi müxtəlif tikililəri özgeninkiləşdirməklə əlindən çıxarılmasını önəmləmə istəyir. Onun Şəmkirdəki mal-mülkü isə bir deyil, iki deyil. Şəmkirin girişindəki "Şəmkir səbəti" adlı hipermarketdən tutmuş, rayonun Sabir-kənd kəndi ərazisindəki say-sız-hesabsız istixanalara qədər gəlir gətirən hansı sahə varsa, ora sabiq nazirin olub. Sabirkəndə yan-yan 200-ə yaxın istixanada Fazil Məmmədovun adamları əsasən "kitayski roza" əkdirir və xaricə daşıdıraraq satırırdılar. Bakıda "kitayski roza"-nın ən ucuzu 2 manatdır. Keçmiş nazir "Şəmkir-Quşçuluq" Məhdud Məsuliyyətli Cəmiyyətini qardaşı Vaqif Məmmədovun adına rəsmiləşdirib. Zəyəm qəsbəndə yerləşən, sovet dövründə "Bakı avtomobil ehtiyat hissələri" zavodunun filialı kimi fəaliyyət göstərən zavod da Fazil Məmmədovun olub. Adı "Zəyəmkəndməş"ə dəyişdirilən zavodda Fazil Məmmədovun istixanaları üçün metal konstruksiyalar hazırlanıb.

Fazil Məmmədovun nazirliyi dövründə Şəmkir görkəmini dəyişib, müasirləşib. Amma görülən işlər rayonun bir çox sakinlərinə, xırda biznesmenlərə bədaləq vurulması ilə nəticələnib. Torpaqları əllərindən alınıb, obyektləri, evləri sökülüb. Kompensasiya kimi isə qəpik-quruş ödənilib, etirazları qulaqardı olunub. Şəmkirə böyük paralar yatırırdığından o, son illərə qədər bura kənar maliyyənin daxil olmasına da imkan verməyib. Qonşu Gədəbəy rayonu ilə Şəmkir arasında yerləşən Yasamal dağında təxminən 30 hektarlıq bir ərazi isə sabiq nazirin aktivinə yazılır. Geniş meşə massivi olan ərazidə vaxtilə sakinlər istirahət edib. Günlərin birində isə Fazil Məmmədovun yolu bu ərazilərə düşüb və meşə massivi də Fazil Məmmədovun "ölçüsüz corab"a çevirilmiş biznesinin bir parçasına çevrilib. Meşə massivini mənimsənilməsi daha çox narazılıqlara səbəb olsa da, bu, Fazil Məmmədova ərazidə imarət və ətrafında çoxsaylı villalar tikdirməyə mane olmayıb. Beləcə "Yastı meşəsi" adlanan istirahət zonası da F.Məmmədovun say-sız-hesabsız obyekt kimi fəaliyyətdə olub. Xırda talalarla zəngin olan əsasən, meşələrin əhatə etdiyi Yasamal dağında çoxlu bulaqlar da var və insanlar daha çox həmin bulaqların başında süfrə qurub piknik etməyi sevirler. F.Məmmədov isə "Yastı meşəsi" ilə bərabər bütün bu cür talaları, bulaqların hamısını zəbt edib.

Bu cür "xortumlama" sayəsində Fazil Məmmədov uzun illər ölkənin ən iri məmur oliqarxları sırasında ilk üçlükdə olub. Özü zənginləşib, dövlət bütçəsinə isə milyardlarla manat vergilər çatmayıb! İndi isə 1 ilə yaxındır ki, Fazil Məmmədov nazir deyil və onun üçün cavab vermək zamanı çatıb...

□ E.HÜSEYNOV,
 "Yeni Məsəvat"

Azərbaycan Beynəlxalq Bankının İdarə Heyətinin həbsdə olan sabiq sədri Cahangir Hacıyevin həyat yoldaşı Zamirə Hacıyevanın "kraliça" həyatına son verilib. Məlum olduğu kimi, Londonda məhkəmənin qərarı ilə pul müqabilində zaminə buraxılan Zamirə Hacıyevanın qoluna elektron bilərəzlik vurulub. Bundan sonra bu xanım hər gün 09.00-dan günorta saatlarındakı polis bölməsinə baş çəkməlidir. O, axşam 21.00-dən səhər 06.00-dək evdən bayıra çıxma bilməz. Bundan başqa, məhkəmə qərarına əsasən, Z.Hacıyevanın pasportu da polisə saxlanılacaq.

Z.Hacıyeva külli-miqdarda qonorların hesabına peşəkar vəkillərdən ibarət qrup toplayıb ki, Ceyms Lyuis kimi nüfuzlu vəkil də onların arasındadır. Amma vəkillər artıq "ilk raunda" udublar. Belə ki, onlar Z.Hacıyeva ilə bağlı prosesin gizliliyini təmin edilməsi barədə qərara nail ola bilməyiblər. Artıq dünya mediasında "zəngin və bədxərc Zamirə" mövzusu müzakirə edilir. Bu anonimlik ciddi korrupsiya qalmaqalında qurtulmağa çalışan Z.Hacıyeva və vəkilləri üçün çox mühüm idi. Amma Britaniya məhkəməsi də ölkədə ilk dəfə tətbiq edilən "İzahedilməz Sərvət Sərəncamı" (UWO) çərçivəsində hədəfə gələn Z.Hacıyeva mövzusunun müzakirəsində maraqlıdır. İllərdir ki, çirkli pulların yuyulması ittihamı ilə üzleşən Britaniya hökuməti Z.Hacıyevanın yaxasının ələ keçməsinə məmnundur və bunu bir az da piar kampaniyası kimi istifadə edəcəyi istisna deyil. Çünki "İzahedilməz Sərvət Sərəncamı" Z.Hacıyeva ilə yekunlaşacaq araşdırma deyil, sırada müxtəlif ölkələrdən qaçıb Britaniyaya sığınmış bir çox sabiq oğru məmur-lar və oliqarxlar da var.

Həyat yoldaşının ona qarşı ifadə verməsi xəbəri Cahangir Hacıyevə çatdı

Həbsdən əvvəl israrla bu mülkləri ərinin biznesindən gələn halal pulla aldığını iddia edən Zamirə Hacıyeva "val"ı dəyişməyə məcburdur, amma...

Cahangir Hacıyev

Z.Hacıyevanın böyük vəsait hesabına ev dustaqlığı buraxılmasından sonra məlum olub ki, o, həyat yoldaşına qarşı ifadə verib. "Daily Mail" nəşrinin verdiyi məlumata görə, məhkəmədə çıxış edən Z.Hacıyeva qeyd edib ki, Londondakı bütün əmlakı əri əldə edib. "2009-cu ildə ərim çox imkanlı adam idi. Biz 1997-ci ildə evlənmə-

şik, o isə kapitalını 90-cı illərin əvvəllərindən artırmağa başlayıb", - Zamirə Hacıyeva London Ali Məhkəməsində deyib. Z.Hacıyeva hakimləri inandırmağa çalışıb ki, ərinin Böyük Britaniyada daşınmaz əmlakın alınmasına xərclədiyi pullarının mənbəyindən xəbəri olmayıb.

"Bütün daşınmaz əmlak alışları ilə ərim məşğul olurdu. Onun həyata keçirdiyi ödənişlərin heç biri barədə xəbərim yox idi. Mən bu pulların mənbəyi haqqında da bilmirəm", deyir, o bildirib.

Z.Hacıyevanın ərinə qarşı niyə ifadə verməsinin səbəbləri aydındır. O, bütün məsuliyyəti məhkəmə hökmü ilə 15 il həbs cəzası almış və tezliklə daha bir məhkəməsi başlayacaq ərinin üzərinə qoyulmuş məsuliyyətdən yayınmağı hədəfləyib. C.Hacıyev bu ifadədən sonra da itirəcəyi bir şeyi qalmayıb, yeni ittiham təsdiqlənərsə, ona daha 10 il həbs cəzası verilə bilər. Belə görünür ki, həbsdən əvvəl israrla ərinin bu mülkləri biznesindən gələn halal pulla aldığını iddia edən Z.Hacıyeva ilə "val"ı dəyişməyə məcburdur. Amma mülklərlə bağlı məsuliyyəti üzərindən atmaq istəyən Z.Hacıyevanın Britaniya hökumətinə xərclədiyi pulların hesablarını verməli olacaq. Z.Hacıyeva 10 il ərzində Londonun məşhur dükanı "Harrods"da 16 milyon funt sterlinq

işləyən hər gün üçün 60-70 funt alır. Həmin gün foto çəksələr də, çəkməyə bilməyə...

Mənim geyim tərzimin səhv olduğunu, əynimə geyindiyim paltarın, ayaqqabımın, gödəkənin isə soyuq keçirdiyini başa salır, Peter... Elə bir saat gözləməmiş, ayağımdan gələn soyuqla Peterin nə demək istədiyini başa düşürəm.

Ümumiyyətlə, Peter jurnalistlərin arasında ən çox danışanı çıxırdı, o birilərlə bir neçə kəlmə danışırıq. Görünür Peter uzun müddət soyuqda obyekt gözləməyi belə ötürür, öz ələmində... Yolda bizi əlimizdə fotoaparatlarla görən insanların burada hansı məşhurların yaşaması haqqındakı suallarını da ələ hər dəfə öz üslubunda maraqlı bir şəkildə cavablandırır. Mənə isə, aparatım haqqında yaxşı məsləhətlər verir, bir az da "doorstepping" haqqında danışır. Yeni qapı ağzında gözləmək taktikası barədə...

Mənə maraqlı gəlir, görəsən, onun çox yox, bir milyon pəndə olsa, nə edərdi? "Əminəm ki, gedib, "Harrods"dən özünə bahalı saatlardan alardın", - deyir zərərçəkmişəm. Gülmür, sonra köynəyinin qolunu açıb, biləyini mənə göstərir: "Bax, mən heç saat taxmağı xoşlamıram".

"Heç bu qədər pulumun olmasını da istəməzdim. Pul xoşbəxtlik gətirmir ki!" - deyir, "Daily Telegraph"ın fotoqrafı... Onun sonrakı qeydi isə qorxuncdur: "Bir kişi var idi, lotereyada milyonlar udmuşdu, bir neçə ilə ailəsinin bütün fərdlərini itirdi".

Peter isə qayıdıb mənə soruşur ki, "bəs sən nə edərdin?" Mən də deyirəm ki, "özümə London ətrafından 300 minə bir ev alardım. Qalanını da nə etmək lazımdır isə sonra fikirləşərdim".

Bu sözümlə eşidib, Peter ərimdən telefonunu açıb, başlayırıq mənə ev axtarmağa, 3-4 otaqlı evlərə baxırıq, müzakirələr aparırıq. Hava soyuqdur, artıq saatlardır ki, yerimizdən tərpənmədən,

(35.85 milyon manat) xərcləyib. O, Londonda alış-verişləri üçün ödənişi ərinin bankının 35 ədəd kredit kartı ilə edib. Bunları da C.Hacıyeva "yüklemək" bir qədər problemli ola bilər...

Z.Hacıyevanın Azərbaycan tərfininin tələbi əsasında saxlanıldığını Britaniya məhkəməsi təsdiqləsə də, rəsmi Bakı bu məsələ barədə şərh verməyə tələsmir. Hələ iki il öncə Hacıyevların vəkili Aqil Layıqov bankirin xanımının həbs edilib gətirilməsi üçün Londona xüsusi əməliyyat qrupu göndərildiyini demişdi. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin mənimləmə və israfetmə (mütəşəkkil dəstə tərəfindən törədildikdə, külli

miqdarda törədildikdə) maddələri üzrə ittihamlar irəli sürülüb.

Amma bu müddət ərzində Londonda belə görünür ki, pulları sağa-sola xərcləyən Z.Hacıyeva qorxusuz yaşayıb.

Britaniyanın Milli Kriminalla Mübarizə Agentliyi (National Crime Agency, NCA) rəsmisi bildirib ki, Z.Hacıyeva məsələsi artıq siyasi və beynəlxalq məsələyə çevrilib. Bundan sonra müsadirə edilən əmlakın dəyəri Birləşmiş Krallıq hökumətinin ixtiyarına veriləcək və bunun ardınca Britaniya və pulun mənbəyi olan ölkə arasında qaytarılacaq məbləğ barəsində birbaşa danışıqlar gedəcək.

Bu arada isə C.Hacıyevlə bağlı məhkəmə olub. Qaradağ Rayon Məhkəməsində keçirilən sabiq bankirin cəzaçəkmə müəsisindən istintaq təcridxanasına köçürülmə müddəti 2019-cu ilin yanvarın 15-nə qədər uzadılıb. Məlumatlı mənbə "Yeni Müsavat"a bildirib ki, C.Hacıyev xanımı ilə bağlı Londondakı bütün proseslərdən, onun əleyhinə ifadə verməsindən xəbərdardır və çox narahatdır.

□ **ORXAN, "Yeni Müsavat"**

Zamirənin milyonluq evi, itinə baxan qadının dedikləri və...

İngilis fotoqrafları həbsdəki bankir arvadını hansı para qarşılığında "ovlayırlar?"

"İti mənə təcili vermələrimdən nəse baş verdiyini anlamışdım. Nə olub xanıma, o yaxşıdır?", - deyir 8 ildir Zamirə Hacıyevanın "Pomerants" cinsində olan itinə baxan qadın soruşur.

Özünün dediyinə görə, o, mütləq olaraq iti gəzdirmək üçün evə gəlir, əvəzində, hər saat üçün 15-20 funt-sterlinq alır. Deyir ki, son zamanlarda itə daha çox baxmağına görə heç artıq pul da almayıb. "Çox yaxşı qadındır", - deyir o, əlavə edir.

Əlbəttə ki, onun "Harrods"dan və xərclənən 16 milyondan xəbəri yoxdur. Heç bizim bunu ona deməyə vaxtımız da olmur. "Elə bilirlər ki, sizə məlumat verirəm", - deyir birdən-birə və yanında gəzdirdiyi başqa bir evə aid olan iti götürərək, sürətli addımlarla bizdən uzaqlaşır.

Yanımda 1993-cü ildən müxtəlif Britaniya nəşrlərində fotoqraflıq edən Peter bu sahədə daha təcrübəsiz olduğum üçün mənə izahat verir: "Bax lazımdır biz belə şeyləri də xəbərində altında yazırıq. Bunu yazsaq böyük ehtimalla qadının işinə son verəcəklər. Ancaq nə etmək olar, bu, jurnalistikadır, biz öz işimizi görürük. İnsanlardan bu şəkildə məlumat qoparırdıq".

Qadınla söhbəti başlanan ələ Peter olur. Ona çəkdirdiyi şəkli göstərir, qadın çox bəyənir, emailinə atmağımı istəyir, ancaq o, birdən-birə fikrindən daşınıb, uzaqlaşır. Londonda məşhur "Harrods" alış-veriş

mərkəzinə üç dəqiqəlik yerimə məsafəsindəki Zamirə Hacıyevanın evinin qarşısında. Daha doğrusu, evlərinin... Yan-yana iki evə sahibdir, Zamirə Hacıyeva bu bahalı küçədə...

İnsanın əvvəlcə heyretlənməyi gəlir, yeni həqiqətən də iki ev? Sonra isə düşünürsən ki, niyə də yox? 16 milyon "Harrods"da xərcləməyə imkanı olan şəxsin niyə də yan-yana iki evi olmasın? Yanımda mənə birgə gözləyən 3 ingilis jurnalistlə söhbət edirik, ara-sıra... Onlar ilk dəfədir ki, azərbaycanlı jurnalist görürlər. Azərbaycanlı jurnalist haqqında eşitsələr də, ölkəmizin xəritədə tam harda olması haqqında suallar verirlər, oradakı həyat barədə soruşurlar. Mən də ilk dəfə belə qapılarda saatlarla

gözlədiyim üçün onlardan mənə maraqlandıran suallar soruşuram. Jurnalistlərdən biri "Daily Telegraph"da işləyir, biri müxtəlif qəzetlərə çəkdiqlərini satır.

Əvvəlcə itini gəzdirərkən Zamirə Hacıyevanın fotolarını necə çəkdiqləri ilə maraqlanıram. Peter deyir ki, həmin gün ancaq bir fotoqraf fotonu çəkməyə bilməmişdi, digər iki fotoqraf da kənardan bir-birlərinə nəse göstərirdilər. Onlar Zamirənin gəldiyini görməyiblər. Məşhurların içindəki fotoqraf ele sakitcə həmin fotonu çəkib. Həmin gün ondan başqa bütün fotoqraflar əliboş qayıdıblar".

Mənə birgə pusquda olan ingilis jurnalistlərin günlük məvacibinə gəlincə isə, "freelance" olaraq

qızın kim olduğunu bilmirəm, ancaq içəri girən kimi evdəki itin qızın üstünə atılmasından və "Chanel" markalı çantasından bu qızın Zamirə Hacıyeva ilə əziz qohum ola biləcəyini ehtimal edirəm.

Hava qaralır, 5-6 saat ac-susuz qaldığım, hazırlıqsız gəldiyim üçün artıq yorulduğumu hiss edirdim. Məhkəmə qərarına görə, Zamirə xanım axşam saat 9-a qədər evə gəlməlidir. Həmin vaxta hələ üç saat qaldığı üçün onun nə vaxt dönə biləcəyinə əmin ola bilmirəm. Həm də digər fotoqraflar da gündüz çəkilən fotonun daha yaxşı olduğunu deyirlər.

Mən də bir az sonra "Harrods"da doğru addımlayıram. Artıq şəhər "Christmas"a görə öz rəngli işıqlarına bürünüb. "Harrods"ın rəngli vitrinləri insanı bir başqa cür vələ edir, müştəriləri özünə çəkir. Görəsən, Zamirə Hacıyeva hər dəfə buradan keçəndə nə hiss edir?

Bu arada mən də səhəri gün polis məntəqəsinin qabağında Zamirə Hacıyevanın fotosunu çəkməyə gəlmişəm. Ancaq özünü bağlayır. Elə bil, iki gündür ki, onu saatlarla gözlədiyimi hiss edib və acığını bu şəkildə çıxır mənəndən...

□ **Aytən ABBASLI, London**

Ayağı yorğana, dili imkana görə uzatmaq məsələsi...

Samir SARI

Bu günlərdə bir məclisdəydim, dövlət idarələrinin birində işləyən gənc qohumumla söhbətləşirdik. Söz toylardakı təmtəraqdan, çoxlu xərc aparan çoxsaylı prosedurlardan (elçilik, "həri" məclisi, nişan, xına-yaxdı, qız toyu, oğlan toyu və s.) düşmüşdü.

Qohum dedi, əmi, artıq toylara çəkilən xərclər absurda çatıb, elə şadlıq evləri var ki, qiymətləri kəllə-çarxa qaldırırlar, iş yoldaşlarımız da bir-birinin bəhsinə ən bahalı şadlıq saraylarında toy edirlər, adama da xəbər göndərilir ki, masanın biri 120 manatdır, yəni birdən toya 50, ya 100 manat salarsınız, ziyana düşərəm...

Dedim, nə məcburdur, bir az başqalarını da nəzərə alsınlar, onların toyu təmtəraqlı, tentənəli olacaq deyə, camaat övladının boğazından, təhsilindən kəsib, bir öynəlik yemək üçün 150 manat ödəməlidir?

Razılaşdıq ki, bu cür olmamalıdır. Ölkədə hamı oliqarx, iş adamı, yüksək vəzifəli dövlət məmuru deyil, əksəriyyət ortabab adamlardır, bəlli bir aylıq qazancları var və o qazancın yüz cür xərclənəsi yeri var.

Simsarım sözünü tamamlayaraq dedi, belə edirlər ki, hamısının borcu var, qazandıqlarını aparıb banklara kredit ödəyirlər: "Biri var, görürəm, sıxıntı çəkir, bu ay aldığı maaş o biri aya çatmır, gileylənir, deyirəm, qardaş, siz də ailədə dörd nəfərsiniz, biz də, niyə bizim qazancımız özümüze çatır, sizinki çatmır, deyir ki, biz balaca uşağa dayə tutmuşuq, böyük uşaq da lüks bağçaya gedir, ona görə".

Bax, cəmiyyət olaraq bizim ən böyük problemlərimizdən biri də budur: varlı olmaya-olmaya varlılarla bəhsləmək, qazancına uyğun standartda yaşamamaq, ayağını yorğana görə uzatmamaq.

Sizə sadə məsələ kimi görünməsin. Bu, böyük problemdir, vətəndaşlara böyük problemlər yaradır, altında qalıb əzilir.

Tutaq ki, birinin oğurluq-doğruluq, çoxlu pulu var, gedib özünə, oğluna "Porşe" alır. Mütləq qonşuluqda kimsə bəhsə düşür: "Mənim də oğlum "Porşe" sürməlidir". Ay adam, sən "Porşe" alacaq pulun yoxdur axı. "Tapacam". Və tapır. Ya bir yerdən çırpışdırır, ya gedib bankdan kredit götürür, axır ki, o da qapısına "Porşe" gətirir. Varlı üçün problem yoxdur, beş gündən sonra "Porşe" gözündən düşür, çünki artıq hamı ondan sürür və uşaq özünə yaraşdırmır, necə yəni qonşu Əhməd oğlu da "Porşe" sürsün, mən də, elə şey yoxdur. Beləcə, o gedib öz "Porşe"sini satır, "Gelandevagen" alır. Kredit götürüb "Porşe" almış qonşu isə aybaay bir etək pulu boğazından kəsib borc qaytarır. Hələ gədəsi gedib o maşını vursa, daha pis, it də gedir, ip də...

Belə hadisələr yüzlərlə, minlərlədir.

Atasına dirəşib öz toyunu şəhərin ən bahalı şadlıq sarayında təşkil etdirən erköyün qızlar var. Yəne oğlanları birtəhər başa sala bilirlər, amma nazlı qızlar ayaqlarını dirəyirlər ki, yox, "padruqamın toyu orda olub, mənimki də orda olmalıdır". Ta nəzərə almır ki, rəfiqəsinin atası pullu yerlərdə (məsələn, lift təmiri idarəsində, bankda) işləyir və pula pul demir, ən azı "mani" deyir.

Küllü miqdarda borcun altında qalan, qaytara bilməyən, ev-əşiyi əldən çıxmasın deyə qohum-qardaşından pul toplayan adamlar tanıyıram, bir baxın, nəyə görə bu qədər borca düşüblər. Qonşuluqdakı villaların içində bunun evi balaca görünürmüş, sökdürüb, "qonşudan dala qalma" inşaatına başlayıb; o birinin iş yoldaşının övladı xaricdə təhsil alır, bu da oğlunu xaricə göndərmiş, indi ildə 5 min avro pul ödəməlidir, ödəyə bilmir, borca girir.

Belələrinə aqsaaqal sözü də kar eləmir, ha de ki, eybi yox, qoy sənin həyatında hovuz, hamamında cakuzi, sauna olmasın, onlarsız da yaşamaq olur, əvəzində borcun da olmaz, sıxıntı çəkməzsən, deyəcək, yox ey, evimə qonaq gələndə qonşunun eviylə mənimkinin fərqi görməyəcəkmi? "Nə olsun, görəcək, cəhənnəmə görsün". "Yoox". "Qara ox, di get banka kredit ödə, canın çıxsın".

"Mənim oğlum da xaricdə oxumalıdır, kimin oğlundan əskikdir" deyən qardaş, bir onlara bax, bir özünə. Əskikliyin nədə olacağını görəcəksən. Sənin heç kəsədən borc almadan övladını xaricdə oxutduranlardan, sadəcə, pulun əskikdir və bu, həlledici amildir.

Bəli, nə varlı olmaq böyük mərifətdir, nə də kasıb olmaq. Əsas məsələ altına girdiyin yorğanın kvadratmetrini düzgün bilməkdir, ayağını uzadanda açıqda qalmayacağına, demək, o qədər də kasıb deyilsən. Yox, özün milyonçusan, amma ayağın yenə yorğandan çıxırsa, kasıbsan. Budur məsələ.

Norveç Bakıdakı səfirliyini bağlamaq qərarına gəlib. "Sputnik Azərbaycan" xəbər verib ki, bu barədə Norveç Xarici İşlər Nazirliyinin məlumatında deyilir. Bildirilir ki, Norveç Gürcüstanda səfirlik açmaq niyyətindədir.

dənə yoldaş olmaq olmaz. Bölgədə şərtlər var və bu səbəbdən Azərbaycan bəzi məsələlərdə tərəddüdlər edir. Gürcüstanın bizim davranışlardan fərqli olaraq açıq mesajları var idi. Göründüyü qədər ilə Gürcüstanda prezident seçkilərinin ikinci turundan sonra qərbmeylli siyasətinin rəhbər

deyə bilərəm ki, belə variantlar olur. Müəyyən ölkələr bir dövletdə səfirlik qururlar və həmin səfirlik digər ölkələrlə də əlaqələr qurur. Biz də ölkələr var ki, səfirliyimizi qurmuşuq və həmin səfirlik digər dövlətlərlə də əlaqələrini qurur. Bunlar diplomatiyada olan şeylərdir. Amma hər halda hazır bir səfirliyin ölkə

miyyətli ölkələrdən biridir, bu yaxınlarda orada Alyansın iri-miqyaslı hərbi təlimləri keçirildi. Belə bir məqamda səfirliyin Gürcüstanda köçürülməsi NATO ilə əməkdaşlığı dərinləşdirmək məqsədi daşıya bilər. Ola bilsin ki, maliyyə səbəblərindən və s. Norveç Krallığı hökuməti seçimi qarşısında qalıb və Tiflisdə sə-

Norveç səfirliyinin Bakıdan Tiflisə köçürülmə qərarına reaksiyalar

Fərəc Quliyev: "Bu məsələdə Xarici İşlər Nazirliyinin müəyyən yanlışlıqları olub"

Norveçin Azərbaycanla münasibətlərinə ölkənin Ankaradakı səfirliyi cavabdeh olacaq. Eyni zamanda bildirilir ki, Krallıq Bakıda fəxri baş konsulluğu açmaq niyyətindədir. Norveçin Cənubi Qafqazdakı diplomatik təmsilçiliyindəki dəyişikliklər 2019-cu ildə reallaşacaq.

Azərbaycan XİN Norveçin Bakıdakı səfirliyini bağlaması qərarına münasibət bildirib. Nazirliyin mətbuat xidmətinin rəhbəri Leyla Abdullayeva deyib ki, Norveçin Azərbaycanda səfirliyini bağlaması qərarı təəssüf doğurur, lakin, bu, Norveç hökumətinin qərarıdır.

Milli Dirçəliş Hərəkəti Partiyasının sədri, deputat Fərəc Quliyev qəzetimizə bildirdi ki, səfirliyin bağlanması səbəblərini Norveçdən yaxşı bilən yoxdur: "Bizim Xarici İşlər Nazirliyi bu məsələ ilə bağlı ən azından danışıqlar, yazışmalar aparmalı, vəziyyəti öyrənməlidir. Bu müxtəlif səbəblərdən ola bilər. Əgər biz tərəfdən narazılıq varsa, bu, mütləq araşdırılmalı və narazılıq aradan qaldırılmalıdır. İslahatlar baxımından belə bir qərar alıb, Bakıda səfirliyi bağlayıb, Tiflisdə açırlarsa, maddi cəhətdən bu bir o qədər də fərq etmir. Götürülən xətt münasibətlə bağlıdırsa, Azərbaycan tərəfin Avropa təsisatları ilə əlaqələri çox normaldır. Rəsmi Bakı Avropaya inteqrasiya etməyi əsas götürüb. İstənilən halda bütün mənalarda bu məsələ aydınlaşdırılmalıdır. Biz Norveç də daxil olmaqla NATO-ya üzv olan ölkələrlə ciddi şəkildə əməkdaşlıq etməliyik. Her zaman prinsiplə mövqeyim belə olub ki, Azərbaycan NATO-ya üzv olmaq üçün birmənalı şəkildə müraciət etməli, Qərblə birlikdə bir sıra məsələləri həyata keçirməlidir. Artıq cəhənnəmə ge-

liyə gələcəyini düşünürlər. Bilirsiniz kimi, ABŞ və NATO gərmiləri Gürcüstan sərhədlərinə yaxınlaşıblar. Təlimlər keçirilib, müəyyən mesajlar verilib. Rəsmi Tiflis bizdən fərqli olaraq mövqeyini açıq şəkildə ortaya qoyub. Qərbə inteqrasiya etmək və NATO-ya üzv olmaq istəyir. Bunun da əhəmiyyəti özünü göstərir. Məlum səbəblərdən tərəddüdlərimiz olsa da, bu tipli ölkələrlə münasibətlərin normal səviyyədə saxlanması üçün çabalar sərf etmək lazımdır. Düşünürəm ki, bu məsələdə Xarici İşlər Nazirliyinin müəyyən yanlışlıqları olub. Çünki belə bir qərar veriləndə bunun məsələlər müzakirə edilib. Ən azından rəyi dəyişmək mümkün idi. Birqütblü dünyanın aradan qaldırıldığı və çoxqütblü dünyanın yarandığı bərdə cəfəng fikirlər səslənir. Çünki Rusiya, İranın heç bir gücü yoxdur. Bunlar sanksiyalara məruz qalmış dövlətlərdir. Artıq Azərbaycan kimi ölkələr yeni dünya düzenində yerini müəyyən etsə, konkret dostlarını müəyyənləşdirsə, düşmənlərini dəqiqləşdirsə, daha doğru olar. Belə bir vəziyyətdə qalmaqla Qarabağda nəyə nail olmuşuq? Bu məsələdə ehtiyatlı davrandıqca daha çox üstümüzdə gəliblər. Fərqli mövqelər qoymağın zamanıdır. Bunlar subyektiv fikirlərimdir. Bəziləri bloklara qoşulmamağımızı vacib sayırlar. Hətta bəziləri də var ki, Rusiyanın nəzarətində olan birliklərə üzv olmağımızı, hətta Kollektiv Əməkdaşlıq Müqaviləsi Təşkilatında müşahidəçi qismində iştirakımızı deyirlər. Mən bunların tamamilə əleyhinəyəm. Azərbaycanın Norveçə münasibətlərinə Norveçin Türkiyədəki səfirliyinin cavabdeh olacağına gəlincə

Nəzakət Məmmədova: "Gürcüstan yenidən böyük güclərin geosiyasi savaş poliqlonuna çevrilir"

mizdən digər ölkəyə aparılmasının qarşısının alınmasının tərəfdarıyam. Məncə müəyyən diplomatik tədbirlərlə bunun qarşısını almaq mümkündür".

Politoloq Nəzakət Məmmədova da bu addımın təəssüf doğurduğunu bildirdi: "Norveç Krallığının Azərbaycandakı səfirliyini bağlaması, ikitərəfli diplomatik münasibətləri konsul-luq səviyyəsinə endirməsi təəssüf verici haldır. Norveçlə Azərbaycan arasında diplomatik münasibətlərin əsası 1992-ci ilin iyununda qoyulsa da, Bakıda səfirlik düz 6 il sonra, 1998-ci ilin iyununda açıldı. Artıq 20 ildir ki, fəaliyyət göstərən səfirliyin bağlanması bir sıra suallar doğurur. Səfirliyin rəsmi saytında olan məlumatdan da aydın olur ki, artıq bu ilin avqustun 2-dən viza müraciətləri üçün Norveçin Ankaradakı səfirliyinə müraciət olunması tövsiyə olunur. Yeni artıq səfirlik bir sıra səlahiyyətlərini, o cümlədən vizaların verilməsi məsələsini Ankaradakı səfirliyə ötürməyə başlayıb. Norveç və Azərbaycan hər ikisi Avropanın enerji təchizatında iştirak edən ölkələrdir. Krallığın "Statoil" şirkəti "Əsrin müqaviləsi"ndə iştirak edib. Doğrudur, bir dövrdə insan haqları məsələsində iki ölkə arasında fikir ayrılığı var idi. Lakin hazırda ziddiyyətlər dövrü geridə qalıb. Belə bir zamanda səfirliyin bağlanması bir sıra mümkün səbəbləri ola bilər. Təbii ki, Gürcüstanın Qərbbə inteqrasiyası onun Avropanın maraq dairəsinə daxil olunmasına səbəb olub. Gürcüstan vətəndaşları Avropaya vizasız səyahət edə bilirlər. Digər tərəfdən, bu ölkənin NATO-ya üzvlük məsələsi gündəmdədir. Norveç NATO-nun şimal cinahında əhə-

miyyətli ölkələrdən biridir, bu yaxınlarda orada Alyansın iri-miqyaslı hərbi təlimləri keçirildi. Belə bir məqamda səfirliyin Gürcüstanda köçürülməsi NATO ilə əməkdaşlığı dərinləşdirmək məqsədi daşıya bilər. Ola bilsin ki, maliyyə səbəblərindən və s. Norveç Krallığı hökuməti seçimi qarşısında qalıb və Tiflisdə səfirlik açmağa üstünlük verir. Bilirik ki, 1961-ci il Diplomatik Münasibətlər haqda Vyana Konvensiyasına əsasən, bir ölkədəki səfirlik bir neçə ölkədə akkreditasiya oluna bilər. İndiyədək Bakıdakı səfirliyin fəaliyyətinə Gürcüstan da daxil idi. Lakin bundan sonra, xüsusilə seçkilərdən sonra Gürcüstanda yeni dönmə başlaya bilər və bu ölkənin ABŞ, Avropa, habelə Rusiyanın nüfuz dairəsinə bölünməsi uğrunda savaş başladıdığı üçün Norveç həm bir Avropa ölkəsi, həm də NATO üzvü olduğu üçün diqqətini Gürcüstan yönəldə bilər. Artıq bu məsələdə hansısa ölkənin lider, digərinin kiçik olması yox, onun səfirlik açan ölkə üçün hazırda daşdığı önəmli prioritet məsələ sayılır. Bu baxımdan, qeyd etdiyimiz kimi Gürcüstan yenidən böyük güclərin geosiyasi savaş poliqlonuna çevrilir. Rusiyanın nüfuz dairəsinin partiyasından sonra ABŞ Gürcüstanda yenidən Saakaşvili erası başlamaq xətti yürütməyə başlayıb, bu ölkənin Ukrayna ilə birlikdə NATO-ya üzv qəbul edilməklə Qara dəniz akvatoriyasının Alyansın məsuliyyət zonasına daxil edilməsi gündəmdədir. Belə bir vaxtda Atlantizmin bütün institutları öz güclərini səfərbər edərək bütün diqqətini potensial namizəd ölkənin üzvlüyə hazırlanması üzərində cəmləşdiriblər. Azərbaycanla Norveç enerji sahəsində tərəfdaş olsa da, Azərbaycan balanslı siyasət yeridir. Gürcüstan isə dediyimiz kimi, Avropa Birliyinin Tərəfdaşlığı sazişinə qoşulub, potensial NATO üzvüdür. Qərb təsisatlarının diqqətinin ora yönəlməsi təbiiirdir".

□ Cavansir ABBASLI,
"Yeni Müsavat"

"Baxış bucağı"

Deputat, Böyük Quruluş Partiyasının başkanı Fazil Mustafa payız sessiyası başlandı parlamentin plenar və komitə iclaslarında bir sıra maraqlı təkliflərlə çıxış edib. Budəfəki müsahibə-mizdə ölkənin gündəmindəki aktual məsələlərlə yanaşı, səsləndirilən təkliflərin taleyinə də aydınlıq gətirmək istədik.

- Fazil bəy, bir müddət öncə məmurların hüquqlarının qorunmasını təklif etmişdiniz. Söhbət işdən çıxarılan kadrlardan gedirdi. Bu təklifinizə hansısa reaksiya oldu mu?

- Əlbəttə, oldu. Amma müsbət tərəfdən deyil. Çıxışın ardından daha çox məmurların işdən çıxarılması baş verdi. Mən məmurları qətiyyətlə ideallaşdırmaq istəmirəm, onların içərisində idarəetmə orqanlarını nüfuzdan salan kadrlar da kifayət qədərdir. Ancaq peşəkarcılıq baxımından öz funksiyasını vicdanla yerinə yetirən məmurları öz yaxın adamlarını yerləşdirmək üçün əsassız olaraq işdən çıxarmaq bürokratik aparatın xidmət keyfiyyətini xeyli aşağı salır. Adamdan qanuna deyil, nazirə, müdirə, raisə xidmət etmək tələb olunubsa və buna etiraz edərsə, hüququnu qoruyacaq məhkəmə mexanizmi yoxdursa, o halda məmurların şəxsiyyətinə və işinə bu qədər maksimalist yanaşma nə dərəcədə doğru sayıla bilər? Öncə qanuna vəzifəli şəxs əməl etməlidir ki, ardınca məmurdan qanunun maddələrinə niyə uyub-uyumadığını soruşasan. Həm də bir məmurların yetişməsinə dövlət illərlə böyük maddi xərclər yönəldilir, nəticə əsassız işdən çıxarılma olanda dövlətin bu xərcinin boşuna getdiyi üzə çıxır.

- Yəqin siz də müşahidə edirsiniz, deputatların səsləndirdiyi bəzi fikirlərə cəmiyyətdən olduqca sərt reaksiyalar olur. Məsələn, hansısa deputat əhalinin digər kateqoriyaları ilə yanaşı, deputatların da əmək haqqının artırılmasını təklif edir, yaxud başqası himnə "əl gəzdirməyi" təklif edir, görünməmiş aqressiya ilə üzləşir. Bu, cəmiyyətdəki aqressiyanın əlamətidir, yoxsa parlamentarlara münasibətin əlaməti?

- Bu, yalnız cəmiyyətdə aqressiyanın artımı ilə əlaqələndirilməməlidir, həm də doğru mühakimənin çatışmazlığından doğan durumdur. Himnə bağlı müzakirələr bunu daha bariz göstərdi ki, bu cəmiyyət hər şeyi müzakirə edərək, ağılı süzgecindən keçirərək qəbul etmək istəmir, duyğularla nəyi canına hopdurdusa, onu müqəddəsləşdirib toxunulmaz saxlamaq istəyir. İslam dininin Azərbaycan qədr təhrif olunduğu ikinci bir ölkə varmı? Bayraq da, himn də, gerb də, tarixi şəxsiyyətlər də, tarixi sənədlər də müzakirə, təftiş, təhlil oluna bilər, yalnız və yalnız bunları təhqir et-

mək, sayğısızlıq göstərmək yolverilməzdir. Bu qədər bəsit. Eyni aqressiyanın hədəfi yalnız parlamentarlardır deyil ki. Müğənniyə də, iş adamına da, uğurlu insana qarşı da çox vaxt eyni aqressiyanın şahidi olursan. Qonşunun qonşuya, taksi sürücüsünün avtobus sürücüsünə, bir bölgədən olan şəxslərin digər bölgədən olanlara qarşı nifrətini məgər sezmirsiniz? Qlobal problemlərin müzakirəsindən uzaqlaşmış

bankların xeyrinə olan variantları təsdiqlədi. Nəticədə yalnız vətəndaşın bank sektoruna etibarını tamamilə ortadan qaldırdı, bankların da vətəndaşa etibarını azaldı. Devalvasiya nəticəsində insanların həyat şərtləri xeyli ağırlaşdı, iflas həddinə çatan iş adamlarının əksəriyyəti yenidən dirçələ bilmədi. İnsanlar üçün vəziyyəti ni yüngülləşdirəcək "yol xəritəsi" təqdim etmək əvəzinə, ümitsizlik labirintini təklif olun-

bağlı tənqidi fikirlərinizi yazmışdınız...

- Əslində bu yazıda Elmar Məmmədیارovdan daha çox Ukraynada səfirliyimizin fəaliyyəti ilə bağlı neqativ məqamlara diqqət yönəltmişəm. Təəvvür edin ki, səfirliyimizdə keçmiş fəaliyyətlə bağlı müəyyən mənimsemə iddiaları gündəmə gətirilir, bu məsələ ilə bağlı Ukraynanın hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət olunur ki, gəlin bizim

naşı, tamaşaçıda zövqü formalaşdırma missiyasını da öz üzərinə götürməlidir. Bir çoxlarının durumdan narazı olması, hələ haqlı olması anlamına gəlməz. Çünki narazılıqda çox vaxt məsuliyyət olmur. Narazılar həm də zövqsüzlüyün aktiv iştirakçılarıdır. İnsan narahat olanda daha məsuliyyətli düşünür. Mənim kimi narahat olanlar isə televiziya qarşısında az vaxt keçirməyə üstünlük verirlər.

"Azərbaycanın başına bu fəlakətlər ona görə gəldi ki..."

Fazil Mustafa: "Deputatın etik davranışı kriminal nəticə doğurmursa, mandatdan məhrum edilməsi məntiqsizdir"

"Bu məsələdə mən televiziyaları qınamıram"

toplumun mühakiməsi olduqca cılız hədəflərə yönəlir, bu da kütləvi aqressivliyin əsas səbəbinə çevrilir.

- 2019-cu ilin yanvarından icbari tibbi sığortanın tətbiqi gözlənilirdi, ancaq hökumət vaxtı daha bir il uzatdı. Siz də çıxışlarınızdan birində demişdiniz ki, onkoloji və QİÇS xəstələrinin sayı üç dəfə artıb. Belə vəziyyət nə vəd edir? İcbari tibbi sığortanın tətbiq olunmasının gecikməsi vəziyyəti daha da ağırlaşdırmayacaqmı?

- Azərbaycanda mövcud səhiyyə infrastrukturunu və kadr bazasını icbari tibbi sığortanın yükünü qaldırmaq çox çətin olsa da, bir il tez, bir il gec, mütləq bu sistemə keçilməlidir. İmtiyazlı qida və dərman

rini araşdırmağa tələsmirik. Əlbəttə, icbari tibbi yardım xilas variantı deyil, lakin aztəminatlı insanlar üçün minimum ömür uzaltma şansı kimi düşünülə bilər. Ancaq narahatçılıq doğuran cəhət budur ki, icbari tibbi sığorta sisteminə korrupsiya elementlərinin olması ehtimalı böyükdür.

- Bank kreditləri ilə bağlı problem olduqca kəskin qalır. Hökumət nümayəndələrinin son açıqlamaları da ümidverici qənaətə əsas vermir. Sizcə, vəziyyətdən çıxarmaq üçün nə etmək lazımdır?

- Bu məsələdə vətəndaşın xeyrinə, yaxud da onu ağır vəziyyətdən çıxaracaq hansısa ciddi addım atılmadı. Üstəlik, Konstitusiyaya Məhkəməsi

du. Çıxış yolu odur ki, bank kreditləri götürmüş və devalvasiya nəticəsində ziyan düşmüş vətəndaşların kreditlərinin heç olmazsa, müəyyən bir hissəsi dövlət tərəfindən ödənməlidir.

- Deputatları mandatdan məhrum edən dəyişikliklərdən nə xəbər var? Xatırladım ki, birinci vitse-spiker Ziyafət Əsgərov elə sizə cavabında dəyişikliklərin deputatları ziyan vurmayaçağını demişdi. Sizcə, Ziyafət müəllim konkret nələri nəzərdə tuturdu?

- Bu məsələ geniş müzakirə olunsun da, hamını razı salacaq ortaqlar variantı hələ də tapılmayıb. Ziyafət müəllim qanunu müdafiə edən tərəfdir, biz də etiraz edən tərəf. Demək ki, hər birimiz öz arqumentlərimizə görə faydanın və zərərin təyinatını göstərməyə çalışırıq. Son müzakirələr onun üzərindədir ki, bu məhrum etmə faktı ixtisaslaşdırılmış İntizam Komissiyasının rəyi ilə yekunlaşsın, yoxsa Milli Məclisin sessiyasında qəbul olunan qərarla. Əslində mahiyyətə bunlar bir o qədər də fərqli nəticələr doğurmur, forma baxımından mübahisə yaradır. Burada önəmli olan məhkəmə qərarı olmadan mandatdan məhrum etmənin gerçəkləşdirilməməsi prinsipidir. Diqqəti daha çox buna yönəltmək lazımdır.

Ümumilikdə isə, bu cür normalın Konstitusiyada əks olunması əsaslı olmadığından indi bu cür mübahisəli durum yaranıb. Deputatın etik davranışı eğer kriminal nəticə doğurmursa, mandatdan məhrum edilmə məntiqsizdir. Kriminal davranışa görə isə deputatlıq fəaliyyətinə xitam verilməsi müddəəsi əzəl başdan qanunverilişdə yer alırdı.

- Bu günlərdə XİN rəhbəri Elmar Məmmədیارovla

səfirliyi yoxlayın! Bu, çox ciddi nöqsandır, belə bir neqativ hallar varsa, öz ölkəmizin hüquq-mühafizə orqanlarına müraciət etmək əvəzinə, daxili işlər naziri erməni olan bir dövlət səfirliyimizin təftiş olunmasına yönləndirmək nə dərəcədə doğru sayıla bilər? Bir də orada vurğulamağa çalışdım ki, dil məsələsindən də önəmli nazirin peşəkarcılıq fəaliyyəti ilə bağlı məqamlara münasibət bildirmək daha məqsədə uyğun olardı.

- Bakını ekoloji fəlakətdən xilas etməklə bağlı ziyalılardan çağırışlar eşidilir, nazirliklər hərəkətə keçib. Siz də zaman-zaman bu haqda məsələ qaldırmısınız. Necə bilirsiniz, hardan başlamaq lazımdır?

- Elə Bakının özündən başlamaq lazımdır. Şəhərin hamıya aydın olan Baş Planı yenidən təsdiqlənməlidir. Harada zavod, harada yaşayış, harada əyləncə, harada idman yerləri olmalıdır, bunu hamı aydın bilməlidir. Nə qədər ki, biz köklü islahatlar əvəzinə kosmetik dəyişikliklər üzərində ısrar edəcəyik və insanı sağlamlığını, rifahını prioritet olaraq görməyəcəyik, ekoloji məsələyə də şüar kimi yanaşmağa davam edəcəyik.

- Yerli TV-lərlə bağlı sərt tənqidi yazılar yazılır, çıxışlar edilir. Maraqlıdır ki, hamı narazıdır, amma vəziyyət dəyişmir. Sizcə, niyə?

- Vəziyyəti dəyişmək üçün doğru alternativlərə imkan tanımaq lazımdır. Bu məsələdə mən televiziyaları qınamıram. Efir məkanını nə iləsə doldurmalıdırlar. İctimai-siyasi məzmunlu verilişlərin sayının artması televiziyaların səviyyəsini daha müsbət yöndə qaldıra bilər. Televiziya tamaşaçı zövqünü oxşamaqla ya-

- Eks-prezident Ayaz Mütəllibov müsahibəsində deyib ki, danışıqda, Qarabağ qaytaracaqdılar. O zaman siz də AXC-nin fəal üzvü idiniz. Doğrudanmı Cəbhə hakimiyyətə gəlməsə, Ayaz Mütəllibov torpaqları azad edəcəkdiniz?

- Qarabağla bağlı bir çox ifadələri dinləyəndə düşünürsən, bəzi insanlarda elə təəvvür var ki, sanki bu məsələdə ssenarinin müəllifi olan beynəlxalq güclər tərəfindən onların iradəsinə əhəmiyyət verən var. Qarabağın Azərbaycandan qoparılması beynəlxalq güclərin razılaşdığı strateji bir layihədir. Sadəcə, legitimliyin tanınmasına mane olan Azərbaycan dövləti və qismən də xalqı hələ ki dirəniş göstərir. Şəxslərlə danışıq Qarabağ kimi problemi çözmək imkansızdır, burada bir neçə dövlətin bölgəyə baxışında sistemli dəyişikliklər baş verməlidir. Cənab Mütəllibovun haqlı olduğu məqam ondan ibarətdir ki, o zaman bizlər, yəni xalq hərəkatının təmsilçiləri iqtidar qarşısında hədsiz maksimalist tələblər qoyurduq. Bu xüsusilə də Rusiyanın yaratdığı MDB kimi formal quruma münasibətlə bağlı idi. Sonradan özü də bu tələbin girovuna çevrildik və həssas məqamlarda realist davranış sərgiləyə bilmədik. Lakin cənab Mütəllibov özü də xalq hərəkatı ilə dialoq imkanlarını axtarmağa maraqlı göstərmədiyinə görə Azərbaycanın başına bu fəlakətlər gəldi. Əgər belə danışıqlar bacarındısa, Qarabağ qaytarmağı hələ bir yana qoysaq, sadəcə, öz hakimiyyətini danışıq qoruyardı və yaxud qaytarardı. Məncə, bu cür populist mülahizələrlə belə qlobal problemi sadəcə məhəllə davası kimi göstərmək doğru deyil.

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Məsəvat"

Ərciyəzim neyləsə xoşdur

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Xoruz bəlkə də yaxşı banlayır, ancaq yumurtanı həmişə toyuq gətirir"

(Marqaret Tetçer, Britaniyanın keçmiş baş naziri)

Deyir bu pulların necə qazanıldığından, hansı üsullarla evimizə girdiyindən xəbərilməyibdir, hamısını ərim gətirirdi. Əlbəttə. Klassik azərbaycanlı gəлиндir. Bizdə hansı qadın ərindən pulları halal-haram yolla qazandığını sorğu-sual edir ki? Belə qadın tapsanız onu ədalət ilahəsi elan edək, indən belə Ali Məhkəmənin embleminə yadelli, xaricdən maliyyələşən Femida xalının şəklinin yerinə onun portretini yapışdıraraq.

Əksinə, hər bir evdar və qeyri-evdar qadın bütün günü ərinin boş başında drellə yekə deşik açıb oranı doldurur ki, a kişi, nə oturmusan, Filankəs çaldı-çapdı, Behmənkəsin arvadı şuba geyir, qonşu artıq "Gəлиндəbəvagen" in qızılı rəngdəsini alıb və sairə. Bəzən də ər-avad bir-birinə qoşulub yol kəşib, baş kəşib, qan tökmüşlər ki, bunun da milli tariximizdə örnəkləri saysızdır. Bunlardan sayı bilirik Koroğlu və Nigarı, Qaçaq Nəbi və Həcəri, Babəklə Cavidanın rəhmətlik həyat yoldaşını və sairə görkəmli şəxsiyyətlərimizi. Hazırda buraya "Cahangir və Zamirə" dastanı əlavə olunur ki, onu da yuxarıda qeyd etdik. Axırncı olmasın, inşallah, axırncı olsun.

Hərçənd, bu prosesi ingilislə-firəngə-mirəngə anlatmaq bir az çətindir. Necə ola bilər ərin müdir olduğu bankın limit-siz 33 kartını sənə versin, sən də bu kartlarla Londonun universitetindən 16 milyon funt sterlinlik alver edəsən, 30 milyona ev alasan, neçə milyona təyyarə alasan və sairə - lakin bu pulların hardan gəldiyini bilməyəsən? Bəlkə Cahangir müəllim balıqçılıqla məşğul idi və qəfildən toruna qızıl balıq düşmüşdü? Sən oturmuşdun qırıq təknənin böyründə, sifarişləri dalbadal verirdin? Yox, bu vəziyyətə Hans Kristian Andersenin "Ərciyəzim neyləsə xoşdur" adlı nağılı daha çox uyğun gəlir. Nağılda yaşlı ər-avad kəndlidən bəhs olunur. Onların var-yox bir atı olur, acından ölmək üçün kişi atı aparır bazarda satsın. Yolda bazara inək aparın adamı görür, atı inəkə deyir. Sonra inəyi verib qoyun alır, qoyunu verib qaz, qazı verib toyuq, toyuğu isə çürük alma kisəsinə deyir. (Eynən bizim neft gəllirlərini Beynəlxalq Banka yığmağın nağılıdır). Karvansarayda iki ingilis qonaq (nağılda məhz ingilislərdən bəhs olunur - fantastik şəkildə yerinə düşür) kişini lağa qoyurlar, deyirlər sən bu vəziyyətdə evə qaçıtmı, arvad səni öldürəcəkdir. Kişi isə deyir elə şey yoxdur, arvad məni öpəcək, özü də, oxuculardan üzr istəyirəm, ağızından öpəcəkdir. İngilislər xeyli qızıl puldan mərcə girirlər, kişiye qoşulub kəndə gedirlər, burda arvad əhvalatı eşidəndə gülür, deyir: "A kişi, mənə elə piroq üçün alma lazımdı, nə yaxşı sən bu çürük almaları gətirmisən" və ərinin dodağından marçamurçla öpür. İngilislər məəttəl qalıb qızılın kişiye verirlər. Andersen nağılı təxminən belə bitirir ki, arvad ərini dünyada ən yaxşı kişi saysa, o ailədən bərəkət əskik olmaz.

Ümid eləyək bizim ingilislər də ərlə arvadın torpağının eyni yerdən götürüldüyünə inanaraq bankirin arvadını əfv edəcək, qızılını ona qaytaracaqlar. Çünki qızılısız arvad, bayraqsız dövlət kimi bir şeydir - müstəqilliyini tanıyan olmur. Boyun-boğazını qızılınla bəzəməyib toya gedən gəлиндənsə kənd yerində zəncirini qırıb qaçmış it abırlıdır. Bunlar hamısı ata sözlərimizdir, yazın dəftərə, uşağ-muşağa oxuyun, yekəlib adam olsunlar.

Sonda Norveçin Bakıdakı səfirliyi bağlamasına qəmləndiyimizi yazmalıyıq. Çünki bunlar nə də olmasa bizim nəslimizdən sayılırdılar, görkəmli səyyah Tur müəllim Heyerdal vaxtilə Bakıya gələndə Qobustana getmiş, orda gəmi şəklinə baxıb demişdi ki, norveçillər qədimdə Azərbaycandan Avropaya qaçmış bankirlərin arvadlarının nəslidir... Lənət şeytana... Demişdi vikinqlər burdan şimala gediblər. Biz də neçə illər bu temada fors elədik, hətta Bakıda müxalifətçiləri döyəndə qaçıb Norveç səfirliyində gizləndirdilər. O dərəcədə qohum-qardaşlıq əlaqələri vardı. İndi isə deyirlər sizdəki vəziyyəti bəyənmiş, səfirliyi Tbilisiyə köçürdük.

Sözgəlişi, Norveç Pensiya Fondunda bilirsiniz nə qədər pul var? 828 milyard dollar. Hamısını neft pullarından əldə ediblər. Ümid edirəm bizim pensiyaçılar bu hissəni oxumazlar - bu saat İranda dərman qıtdır, yankilər embarqo qoyublar.

Ötən həftənin yadda qalan siyasi olaylarından biri də noyabrın 8-də Astana-da keçirilən Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatının (KTMT - "Rus NATO-su") sammiti hesab edilə bilər. Ən çox diqqət çəkən isə toplantıda Ermənistan Ermənistanı, faktiki, təklənmiş duruma düşməsi oldu.

Rusiya mediasının yazdığına görə, sammitdə hətta erməni baş nazir əvəzi Nikol Paşinyanla Belarus prezidenti Aleksandr Lukaşenko arasında mübahisə yaşanıb. Məsələ ondadır ki, Paşinyan Astana sammitində KTMT baş katibliyinə həmin vəzifədən kənarlaşdırılmış Yuri Xaçaturovun yerinə digər erməni - sabiq müdafiə naziri Vaqarşak Arutyunyanı keçirmək, quruma rəhbərliyi öz əlində saxlamaq istəyirdi.

Sırr deyil ki, işğalçı ölkə bu posta Qarabağ məsələsində Azərbaycan üzərində psixoloji üstünlük şansı kimi baxır. Xüsusən də müharibə variantında, o sırada Naxçıvan istiqamətində hərbi toqquşma variantında "Rus NATO-su" nun başında erməninin durması İrəvan üçün az önəm kəsb eləmir.

Ancaq artıq məlumdur ki, Paşinyanın istəyi daşa deyib. Çünki təkcə Belarus deyil, qurumun əsas üzvlərindən olan Qazaxıstan da buna qarşı olub. Nəhayət, Rusiya lideri Vladimir Putinin də Nikol Paşinyana bəlli münasibəti səbəbindən rəsmi İrəvanın arzusu gözündə qalıb. Görünür bu və digər səbəbdən Astana baş katib məsələsinin müzakirəsi nəzərdə tutulan 1.5 saat əvəzinə 3 saat çəkib.

Əslinə qalsa, erməni tərəfi bu nəticəni öncədən haqq eləmişdi. Çünki "Rus NATO-su" nun erməni baş katibinə qarşı Moskva ilə məsləhətləşmə aparmadan cinayət işi qaldırmaqla Paşinyan Kremlə, Putundə qəzəb yaratmış, eyni zamanda, Putinin layihəsi olan bir qurumun imicinə, daha dəqiq, Putinin nüfuzuna zərər vurmuşdu. Bunun ardınca heç nə olmayıb ki, Ermənistanın yenidən öz namizədinin baş katib postu tutmasında israr eləməsi məntiqsiz olmaqla bərabər, KTMT-nin aparıcı üzvlərini - Rusiyalı, Qazaxıstanı və Belarusu ələ salmaq kimi çıxırdı.

Bəzi şərhçilərə görə, Belarus və Qazaxıstan liderləri sammitdə həm də Azərbaycanın mövqeyindən çıxış edib, Bakının da "sözünü" deyiblər. Bu yerdə vurğulayaq ki, Belarus Azərbaycanın mühüm silah tedarükçülərindən, Qazaxıstan isə Belarus kimi Qarabağ məsələsində daima ədalətli mövqe tutan bir türkdilli, dost və tərəfdaş ölkədir.

Ermənistan həmçinin, baş katib vəzifəsində Bakı Ali Hərbi Məktəbinin məzunu, Azərbaycanın hərbi rəhbərliyi ilə geniş əlaqələrə malik olan general Stanislav Zasyanın namizədliyinin irəli sürülməsindən narahət idi. Ancaq necə

Düşməne seçki sürprizi, Astana fiaskosu, Bakının gizli "əli"

Azərbaycan Ermənistanın təmsil olunduğu hərbi blokda da onu sıxışdırır və təkləyir - mühüm gelişmə; Qarabağ və Naxçıvan istiqamətində hərbi əməliyyatlar başlasa...; erməni siyasətçi: "Paşinyan Ermənistanın mövqələrini zəiflədir"

dən narahət idi. Ancaq necə deyirlər, olan-oldu: Minsk, Moskva və Astana İrəvanın məkrli arzusunu boşa çıxardı, ona yerini göstərdi, işğalçı ölkə üçün ən pis varianta üstünlük verdi. Qərara alındı ki, KTMT-yə 2020-ci ilədək baş katiblik əlifba sırası ilə Belarusa keçsin, Ermənistanın istifadə eləmədiyi il yarım baş katiblik də Belarus təmsilçisinə həvalə olunsun. Mövzu artıq bitmiş kimi olsa da, qərara alındı ki, baş katiblə bağlı son qərar qurumun 6 dekabrda Sankt-Peterburqdakı görüşündə verilsin.

Beləliklə, Astana sammiti, faktiki, Bakının diplomatik uğuru və düşmən tərəf üzərində psixoloji üstünlüyü, İrəvanın isə siyasi fiaskosu ilə yadda qaldı. Belə qənaət hasil oldu ki, Azərbaycan artıq Ermənistanın üzv olduğu hərbi blokda da onu sıxışdırır və təkləyə bilər. Bu da ötən həftənin önəmli gelişmələrindən sayıla bilər. Qarabağda hərbi əməliyyatların başlayacağı təqdirdə bu faktor az önəm kəsb etməyəcək. Bundan əlavə, Astana KTMT-yə müşahidəçi və tərəfdaş ölkələrin statusu barədə də qərar qəbul olunub. Azərbaycan müşahidəçi sta-

tusu alarsa, quruma üzv olmadan orada daha təsirli söz sahibinə çevrilə bilər...

"Nikol Paşinyan Ermənistanın mövqələrini zəiflədir". Bu bəyanatı Ermənistan parlamentinin vitse-spikeri Eduard Şarmazanov verib (axar.az). "8 noyabr keçdi və Ermənistan KTMT-də baş katib deyil. Bir şey aydındır ki, Paşinyanın idarəçiliyi dövründə Ermənistan qətiyyətlə öz təhlükəsizlik mövqələrini əldən verir. Artıq açıq bəyan edilir ki, bu vəzifə Belarusa keçəcək. Bu, Paşinyanın hökumətinin növbəti uğursuzluğudur. Cənab baş nazir, korrupsiya ilə mübarizə aparmaq olar, amma bunu Ermənistan və Qarabağın təhlükəsizliyi hesabına etməyin. Əliyəv yenidən ərazilərin qaytarılmasından, Ermənistan tərəfdən güzəştlərdən, Qarabağın Azərbaycana aid olmasından danışdı. Mən sizin reaksiyanızı gözlədim, amma susqunluqla qarşılaşdım", - deyə o bildirib.

Söz yox ki, KTMT-yə rəhbər seçməsi məsələsində Rusiya prezidentinin iradəsi həlledicidir. Ayrı sözlə, "Yeni Müsavat"ın öncədən

proqnoz elədiyi kimi, Putin KTMT-nin Astana sammitində İrəvana həqiqətən pis sürpriz elədi. Bu da hamısı deyil. İş ondadır ki, dekabrın 9-da Ermənistanda növbədənəkar parlament seçkiləri keçiriləcək. Hansı seçkilər ki, qərbyönlü Paşinyan və komandası üçün xüsusi önəm daşıyır. Səsvermə günündən cəmi 3 gün qabaq - dekabrın 6-da "Rus NATO-su" na Bakıda hərbi təhsil almış, Azərbaycana simpatiyası olan belarus generalın təsdiqlənməsi isə Paşinyanın üçün seçkiöncəsi növbəti pis sürpriz olacaq.

Əlavə edək ki, gələn ay həm də Rusiya Ermənistanı satdığı təbii qazın satış qiymətinə yenidən baxmağa və onu qaldırmağa hazırlaşır. Bunu həmçinin imzalanacaq ikitərəfli müqavilənin vaxtının bitməsi ilə izah edir. Yəni Putin "qaza" basmaqla da İrəvana sürpriz edə bilər - bu dəfə seçkilərdən az sonra. Güman ki, Rusiya qazla bağlı yekun qərarını Paşinyanın 9 dekabrdan sonra xarici siyasət oriyentasiyası ilə bağlı hansı mövqe sərgiləyəcəyi əsasında verəcək...

□ "Yeni Müsavat"ın analitik xidməti

Ötən həftə Astana baş tutan KTMT dövlət başçılarının zirvə görüşündə olduqca mühüm qərarların qəbul etməsi beynəlxalq müşahidəçilərin diqqətindən yayınmayıb. KTMT-nin ilk qərarı Ermənistanın baş katiblik yerinin vaxtından əvvəl əlindən alınması ilə bağlıdır. Belə ki, rotasiyaya görə, 2020-ci ilə qədər baş katib vəzifəsi Ermənistanın nümayəndəsi olmalı idi. Ancaq Yuri Xaçaturovla bağlı qaldırılan cinayət işi və onun geri çağırılması nəticəsində İrəvan bu hüquqdan vaxtından əvvəl məhrum edildi.

Azərbaycanın "Rus NATO-su"na yolu açıldı

Ekspert: "Ermənistan KTMT-də də təklənmiş vəziyyətdə qalıb"

Qazaxıstan prezidenti Nursultan Nazarbayev KTMT liderlərinin görüşü haqda mediaya açıqlamasında da bu məqama xüsusi işarə vurub. O bildirib ki, Ermənistan baş katiblik səlahiyyətinin 2020-ci ildə başa çatacağını əsas götürərək, Xaçaturovun geri çağırılmasından sonra onun yerinə Vaqarşak Arutyunyanın təsdiqlənməsini istəyirdi. Lakin İrəvanın istədiyini olmayıb: "Ermənistan vaxtın uzadılmasını istədi. Ancaq bütün dövlət başçıları dedilər ki, cəmi bir il qalır (Ermənistanın KTMT-dəki baş katib yerinin başa çatması nəzərdə tutulur - red.), yeni nümayəndə həttə bu il ərzində ölkələri gəzib-görə bilməyəcək, ona görə də normal fəaliyyət göstərəcək baş katib Belarus (rus əlifbası ilə "Armeniya"dan sonra gələn ölkə - red) tərəfdən olmalıdır".

Beləliklə, aydın olur ki, KTMT-yə daxil olan ölkələrin liderləri Paşinyanın təklifini yekdil olaraq rədd ediblər və Belarus tərəfinin namizədi, Bakıda hərbi təhsil alan general Stanislav Zası müdafiə ediblər. Baş katiblə bağlı son qərar isə 6 dekabrda Sankt-Peterburq görüşündə veriləcək. Dövlət başçılarının iclasında ən çox diqqət çəkən başqa bir məqam isə KTMT yanında müşahidəçi və tərəfdaş dövlətlərin statuslarının təsdiqi ilə bağlı qərarlardır. Nazarbayev marağı olan ölkələri tərəfdaşlığa və müşahidəçi olmağa çağırıb. Bu isə müşahidəçilər tərəfindən Bakıya çağırış kimi qəbul edilirdi.

Belə ki, Azərbaycanın KTMT-yə ehtimal olunan üzvlüyünə qarşı Ermənistan etiraz edəcəyini və veto qoyacağını bəyan edirdi. KTMT üzvü olan dövlət başçıları isə ilk addımda Ermənistan nümayəndəsini vaxtından əvvəl baş katiblik vəzifəsindən kənarlaşdırdı, daha sonra isə Belarusun namizədi, Azərbaycanın hərbi təhsil alan general Zası KTMT baş katibi vəzifəsinə təsdiqlənməsinə yaşıl işıq yandırdı.

Elman Nəsirov

Müşahidəçilərin fikrincə, Azərbaycanın strateji tərəfdaşı olan Belarusun məhz Bakıda hərbi təhsil alan bir generalı KTMT baş katibliyinə irəli sürməsi təsadüf deyil. Eyni zamanda, məhz Astana sammitində, Qazaxıstanın ev sahibliyi etdiyi iclasda KTMT yanında tərəfdaş və müşahidəçi dövlətlərin statusu haqda qərarın qəbulu və türk dünyasının ağsaqqalı sayılan Nursultan Nazarbayev-in "maraqlı ölkələrə çağırışı" da xüsusi olaraq düşünülüb. Belə ki, müşahidəçi və tərəfdaş ölkələrlə bağlı KTMT nizamnaməsində dəyişiklik Bakıya yaradılan şəraitdir. Məhz Bakıya görə Ermənistanın baş katiblik səlahiyyətinə vaxtından əvvəl xitam verilib.

Deputat, politoloq Elman Nəsirov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, KTMT-nin Astana sammiti Ermənistan diplomatiyasının məğlubiyyəti kimi qiymətləndirilməlidir. Onun sözlərinə görə, sammitdə təşkilatın baş katibi vəzifəsində olan Yuri Xaçaturovun azad edilməsi Ermənistanın 2020-ci ilə qədər bu təşkilatda söz sahibi olmaq niyyətini puç etdi, İrəvanın iki mühüm arzusu və istəyi baş tutmadı: "Birincisi, Ermənistanı imkan verilmədi ki, qarşıdakı qalan müddətdə KTMT baş katibi vəzifəsində İrəvanın təmsilçisi əyləşsin. İkincisi, bu sammit həm də onunla yadda qaldı ki, Ermənistan tərəfinin bütün cəhdlərinə

liq Qarabağ münasibətinin tənzimlənməsi prosesində Ermənistanın hər zaman təşkilatın imkan və potensialından istifadə etməklə Azərbaycanı hədələməsinin mənasız olduğunu bir göstəricisidir. Astana sammiti bir daha göstərdi ki, Ermənistanın bu təşkilatla bağlı düşüncələri xülyadır. Reallıqda bu təşkilat çox istəyir ki, Azərbaycanla sıx əməkdaşlıq mühitində olsun".

Politoloq daha bir mühüm detala toxundu: "Rusiya mediasında Kremlə yaxın siyasi ekspertlər bildiriblər ki, KTMT ölkələri liderlərinin Astana toplantısına Azərbaycan prezidentinin dəvət edilməsi də gözlənilmiş, lakin qurumun nizamnaməsinə görə bu dəvəti etmək mümkün olmayıb. Odur ki, nizamnamədəki Ermənistan verdiyi "yox" demək hüququnun faktiki heçə endirilməsi üçün KTMT-yə tərəfdaş və ya müşahidəçi qismə qatılmağa imkan yaradan əlavəni ediblər. Beləliklə, Ermənistan başa salınıb ki, bundan sonra sən "yox" demək hüququndan istifadə edib Azərbaycanın dəvətinin və iştirakının qarşısını ala bilməyəcəksən. Bütün bunları Rusiya mediası yazır. Azərbaycan KTMT ilə tərəfdaş və ya müşahidəçi statusunda əməkdaşlığı reallaşacağı halda Azərbaycanın dövlət başçısı da o tədbirlərə qatılmaq hüququna malik olur. Buna İrəvan nə qədər etiraz etsə də bu, baş verəcək. Çünki Ermənistan başqa KTMT-nin digər beş üzvü ilə Azərbaycanın çox yaxın münasibətləri var. Yeni Ermənistan həttə KTMT-də də təklənmiş vəziyyətdə qalır. KTMT-yə yeni statusda iddiaçılar kimi Azərbaycandan başqa Özbəkistanın və Serbiyanın da adı çəkilir. Amma əsas diqqət lider dövlət kimi Azərbaycanı yönəlib. Azərbaycanın KTMT-də müşahidəçi və ya tərəfdaş statusunda iştirakı bu təşkilatın özünün də imici üçün müsbət məsələ kimi qeyd olunur".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

30 il əvvəlki son deportasiya

Elsad PAŞASOY
epashasoy@yahoo.com

Deputat Musa Quliyev Milli Məclisin ötən iclasında çox mühüm məsələdən danışdı. Ermənistan Respublikası adlanan qədim Azərbaycan torpaqlarında yaşayan azərbaycanlıların sonuncu deportasiyasının 30 ilinin tamam olduğuna diqqət çəkən deputat "30 ildir ki, o torpaqlarda azan səsi, "Allahu-Əkbər" nidəsi eşidilmir" dedi.

Özü də Qərbi Azərbaycandan olan deputatın həyəcanını başa düşmək çətin deyil. İnsan doğulduğu, böyüyüb boya-başa çatdığı yurd yerinə azı ildə bir dəfə gedə bilməyənədə rahatlığı pozulur, yuxusu qarşır. Ancaq indi bu duyğusal fikirlərin o qədər də mənası yoxdur, bu hissələr bizi tarixi yurd yerlərimizə qaytarmayacaq. Görüləsi işlər var.

Söhbət 100 il əvvəl böyük güclərin əli ilə zorla qoparılan torpaqlarımızda, bu yerlərin tarixi sahiblərinə qarşı törədilən soyqırım və deportasiyalardan gedir. Tarixdən bellidir ki, Qərbi Azərbaycan türklərinin deportasiyası üç mərhələdə həyata keçirilib: 1905-1920; 1948-1953 və 1988-1989-cu illər. Bu dəhşətlər zamanı ermənilər Qərbi Azərbaycanda yüzlərlə yaşayış məntəqəsi yerlə-yeksan edib, 30 minə yaxın evi dağıdıb və yandırdı, qoca, uşaq və qadınların da daxil olmaqla 140 min insanı vəhşicəsinə qətlə yetirib, 750 mindən artıq azərbaycanlı didərgin salınıb. Təkcə 1988-ci ildə isə 250 mindən artıq azərbaycanlı yurd-yuvası tərk edib.

Bu fəlakətlər başqa hansı xalqın başına gətirilib? Ermənilər bütün dünyaya car çəkirlər ki, 1915-ci ildə "soyqırım" məruz qalıblar. Ancaq bunlar hələ 1915-ci ilədək azərbaycanlıların soyqırım və deportasiyaya məruz qoyulubsa, hansı "erməni soyqırımı"ndan söhbət gedə bilər? Bunlar hələ Azərbaycan torpaqlarında dövlət qurmuşdan xalqımıza qənim kəsilmişdilər, türkü əbədi düşmən elan etmişdilər.

Əslində Azərbaycan türklərinin sonuncu deportasiyasının 30 illiyi, həmçinin Stalinin sərəncamı ilə 1948-53-cü illərdə həyata keçirilən ikinci deportasiyanın 70 illiyi qarşıda Türkiyə ilə birgə, ən yüksək səviyyədə keçirilməlidir. Şübhəsiz ki, Ankara da bu tədbirlərin birgə keçirilməsində maraqlı olar. Azərbaycanlılara qarşı törədilən dəhşətlər ermənilərin 1915-ci il iddialarına ən tutarlı cavabdır. Ermənilərin qurduğu xəyallardan fərqli olaraq, bizim başımıza gətirilənlərlə bağlı ortada tarixi faktlar, dəlil-sübutlar var. Onları dünya dillərinə tərcümə edib yaymaq, bu gün Qarabağa da sahiblənmək istəyən bədnam qonşularımızın qanlı cinayətləri barədə bütün bəşəriyyəti məlumatlandırmaq gərəkdir. Dünya bilməlidir ki, bunların Dağlıq Qarabağda "öz müqəddəratını təyin etmək"lə bağlı iddialarını səsləndirməyə mənəvi haqqı yoxdur. Bunlar Azərbaycan xalqına, dövlətinə qarşı təkcə son 100 ildə törətdikləri cinayətlərə görə cavab verməlidirlər!

Bu yaxınlarda erməni jurnalist Mane Papyan 1988-ci ildə Quqark rayonunda azərbaycanlılara qarşı törədilmiş dəhşətli cinayətlərdən yazdı. Bu faktların üzə çıxarılması Ermənistanı şok effekti verdi. Jurnalist həmin dövrdə Vanadzordada prokuror işləmiş Qriqori Şahverdiyana istinadən yazmışdı ki, 1988-ci ilin martından noyabra kimi təkcə Quqarkda 624 azərbaycanlı işdən çıxarılib. Kirovokanda 7 azərbaycanlı qətlə yetirilib. Şaumyan sakini Stepan Ayvazyan isə kənddə qalmış azərbaycanlıların Kirovokanı quldurları tərəfindən öldürüldüyü yandırıldığını (!) deyib. Bunları ermənilər özləri deyir, yazır, etiraf edirlər! Erməni canilərini ifşa edirlər! "Osmanlı 1,5 milyon erməni qətl edib" cəfəngiyyatını yayanlara ermənilərin özlərinin cavabıdır!

Lakin bu qədər mühüm faktın üstündən keçdik. Ermənilər olsa, dünyanı ayağa qaldırdılar. Biz susuruq, gərəkeni etmirik, ermənilər İrəvanın "2800 illiyini" qeyd edib, xanin şəhərini özlərinə çıxırlar. Azərbaycanlıların sonuncu deportasiyasının 30 illiyi yüksək səviyyədə qeyd olunsaydı, Şəhidlər Xiyabanında Soyqırım Muzeyi tikilsə, Soyqırım abidəsi qoyulsaydı, ora dövlət protokoluna salınsaydı, bu, bizim nəinki Qarabağa, İrəvana qayıdışımızı da yaxınlaşdırır - ən azı dünyaya həqiqətlərimizi çatdırmaq baxımından.

P.S. Qərbi Azərbaycandan olanların şəxsiyyət vəsiqəsində onların doğulduğu yer adlarının göstərilməməsi də narazılıq doğurur. Əslində o insanları Ermənistanı qarşı Avropa Məhkəməsinə müraciət etmək üçün səfərbər etmək lazımdır, nəinki kəndlərinin adını gizlətmək...

Hər il olduğu kimi, bu il də içində olduğumuz ərfə büdcə müzakirələri ilə yadda qalmaqdadır. Artıq növbəti ilin dövlət büdcəsi Milli Məclisin komitələrində müzakirə olunur. Yaxın günlərdə ölkənin baş sənədi parlamentin plenar iclasının ixtiyarına verilecək.

Milli Məclisin İqtisadiyyat, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Əli Məsimli ilə söhbətimiz də məhz gəlir-xərcləmə, planlaşdırılan büdcənin ölkə iqtisadiyyatının prioritetlərinə uyğunluğu və sair üzərində qurulub.

- Əli bəy, gələn ilin büdcəsi iqtisadiyyatda zəruri olan islahatlara nə qədər uyğundur? Büdcəni islahatlar büdcəsi hesab etmək olarmı?

- Dünya bazarında neftin qiyməti yüksək olanda, adətən neft hasil edən ölkələrdə islahatlar arxa plana keçir. Bu dəfə yaxşı ki, müsbət mənada bu "prinsip" Azərbaycanda pozulur. Maliyyə Nazirliyi, Vergilər Nazirliyi və Gömrük Komitəsi büdcə paketinə islahat xarakterli bir sıra təkliflər daxil edib. Dövlət büdcəsinin 2019-cu il üçün proqnoz göstəriciləri Vergi Məcəlləsində və digər qanunlarda nəzərdə tutulan dəyişikliklər və bu sahədə aparılacaq islahatlar fonunda tərtib edilib. Əvvəllər Dövlət Neft Fondunun xətti ilə maliyələşdirilən bir sıra layihələr 2019-cü ildən etibarən dövlət büdcəsi vasitəsilə maliyələşdiriləcək. Neftin qiyməti aşağı düşsə, büdcə azaldılacaq.

Kənd təsərrüfatı məhsulları istehsalçılarına tətbiq edilən vergi güzəştləri daha 5 il uzadılır. Nağdsız əməliyyatların təşviqləndirilməsi istiqamətində tədbirlər görülməkdir. Qarşıdakı illərdə Dövlət Neft Fondundan transfertlərin əhəmiyyətli dərəcədə artmasının qarşısının alınması və sair bu kimi islahat xarakterli addımlar atılacaq. Biz, həmişə olduğu kimi, bu dəfə də islahat xarakterli addımları dəstəkləyir, onun miqyaslarının genişləndirilməsini, ona sistemli və davamlı xarakter verilməsini arzulayırıq.

- Büdcədə neftin 60 dollar hesablanması riskli addımdır? Sizcə, bu hesablama nə qədər optimaldır?

- Sualın büdcədə neftin 60 dollar hesablanması riskli addım olub-olmaması ilə bağlı hissəsinə dair onu demək olar ki, bir sıra beynəlxalq təşkilatlar və analitiklər bu il və gələn il neftin qiymətinin 60 dollardan yuxarı olacağını proqnozlaşdırır. Rusiya gələn ilin büdcəsində neftin qiymətini 63 dollardan yuxarı, Qazaxıstan isə eynən bizim kimi 60 dollar götürüb. Büdcə gəlirlərinin strukturu

na baxanda görürük ki, bizdə Neft Fondundan büdcəyə transfertlər büdcə gəlirlərinin yarıya yaxınıdır, Dövlət Neft Şirkətinin mənfəətindən büdcəyə daxilolmalar 4 faizdən bir qədər artığını, beynəlxalq konsorsium xətti ilə mənfəətdən vergi kimi daxilolmalar isə 4 faizə yaxınıdır təşkil edir.

sanksiyaların da dünya neft bazarına necə təsir edəcəyini indidən dəqiq söyləmək çətindir. Bununla belə, xeyli dərəcədə aydındır ki, hazırda və yaxın perspektivdə neftin qiyməti yüksəlsə də bu, uzunmüddətli xarakter daşımayacaq və sonrakı illərdə neftin qiymətinin enmə ehti-

də Neft Fondundan iri transfertlərin əleyhinəlik və hər dəfə büdcə müzakirə olunarkən bu mövqeyimizi əsaslandırırıq. Təbii ki, ehtiyac yarananda Neft Fondundan büdcəyə transfertlər etmək lazımdır. Amma bunun bir optimal ölçüsü və həmin vəsaitdən istifadənin ciddi

sinin (ƏDV) differensiallaşdırılması və prioritet sahələrdə 18 faizdən daha aşağı ƏDV tətbiq edilməsini zəruri hesab edirik. Çünki beynəlxalq praktika göstərir ki, ƏDV dərəcəsi 14 faizi keçəndən sonra iqtisadiyyata mənfəi təsiri, müsbət təsirdən çox olur. Bununla yanaşı, iki zəruri

ri, şirkətlərin özlərinə gələcək qədər bir neçə il vergidən azad edilməsi zəruridir.

- Hökumət icbari tibbi sığortanın tətbiqini bir il də uzadı - 2020-ci ildən tətbiq olunacağı deyilir. Bunu necə qiymətləndirirsiniz? Çox gecikmirik ki?

- "İcbari tibbi sığorta haq-

"Neftin ucuzlaşma ehtimalı, bahalaşma ehtimalından daha çoxdur"

Əli Məsimli: "Hökumətin sahibkarlıqla bağlı həll etməli olduğu iki mühüm problem var"

Neftin qiymətinin proqnozdan aşağı düşməsi Neft Fondundan büdcəyə transfertlərə təsir etməyəcək, yalnız həmin 8 faizlik hissəyə təsir edə bilər. Deməli, əgər bunu risk adlandırmaq olarsa, neftin qiymətinin azalacağı təqdirdə əsas risk faktoru Dövlət Neft Şirkətinin və beynəlxalq konsorsiumlar tərəfindən ödənilən mənfəət vergisinin azalması ola bilər. Həmin daxilolmalar isə o qədər kiçikdir ki, büdcəyə elə bir təsiri ola bilməz. Qalan vəsait isə hökumətin öz sosial öhdəliklərinə yerinə yetirməsi üçün kifayətdir. Deməli, büdcədə neftin 60 dollardan hesablanması risk dərəcəsi çox aşağıdır.

Bu hesablamaların nə qədər optimal olması məsələsi isə bu il və ya qoncaq il üçün də çox qəliz məsələdir. Çünki son vaxtlar neftin qiyməti iqtisadi amillərdən daha çox, siyasi proseslərin təsiri ilə formalaşır. Ona görə də hazırkı geosiyasi şəraitdə neftin qiymətini reallığa yaxın səviyyədə proqnozlaşdırmaq mümkün olmadığından, irəli sürülən proqnozların etibarlılıq dərəcəsi çox aşağıdır. Üstəlik, ABŞ-in yenidən İrana tətbiq etməyə başladığı

nəzarət mexanizmi olmalıdır. Neft Fondundan transfertlərin çox hissəsinin dövlət büdcəsi vasitəsilə real sektorun prioritet sahələrinin və əhalini daha çox narahat edən problemlərin həllinə yönəldilməsini zəruri hesab edirik.

Maliyyə nəzarətinin, hesabatlılığın və şəffaflığın gücləndirilməsi, monitorinqlərin tətbiqi və sair üsullarla büdcədən ayrılan vəsaitin nəticəliliyinin yüksəldilməsini vacib hesab edirik. Dövlət maliyyə nəzarəti haqqında model qanunun və ondan irəli gələn digər qanunların qəbulunun sürətləndirilməsi, dövlət maliyyəsinin idarə olunmasının beynəlxalq normalara uyğunlaşdırılması, büdcə intizamının möhkəmləndirilməsi və sair bu kimi istiqamətlərdə islahatların dərinləşdirilməsinə ehtiyac var.

- Büdcə zərfində nəzərdə tutulan vergi islahatlarını necə dəyərləndirirsiniz? Daha hansı istiqamətlərdə (vergi sahəsində) dəyişikliklərin olmasını zəruri hesab edirsiniz?

- 2019-cu ildən nəzərə çarpan vergi islahatları həyat keçiriləcək. Vergilər Nazirliyi vergi tutma rejiminin təkmilləşdirilməsi və digər tədbirlər vasitəsilə vergi tutma bazasının genişləndirmək istəyir. Bu islahatlar nəticəsində müəyyən vaxt ərzində dövlət büdcəsinin gəlirlirinin bir hissəsində azalmalar olacaq, lakin islahatlar zamanı nəzərdə tutulanlar reallaşmağa başlasa, bir müddətdən sonra iqtisadiyyatda şəffaflaşma, kölgə iqtisadiyyatının tədricən azaldılması, sahibkarlar üçün əlavə stimullaşdırılması vasitəsilə həmin itkilər artıqlaması ilə kompensasiya olunacaq. Hökumətin nəzərdə tutduğu həmin islahatlardan başqa əlavə dəyər vergi-

problemi də həll etmək lazımdır: yoxlamaların aradan qaldırılması istiqamətində prezident sərəncamından sonra qısa zaman kəsiyində yoxlamaların sayı min dəfə (!) azaldı. Sahibkarların dövlət strukturlarında oturmaq açıqca reketçiliklə məşğul olanlara verdiyi "dınməver"lərlə bağlı vəsaiti öz bizneslərinin inkişaf etdirilməsinə yönəltməyə şans qazandı. Amma bu sahədə dediyimiz kimi, 2 problem var: birincisi, bəzi sahibkarlar bu güzəştədən sui-istifadə edərək Azərbaycanı keyfiyyətsiz və insan orqanizmi üçün ziyanlı məhsulların istehsalı və satışı poliqonuna çevirib. Bunlar sahibkar yox, ziyankarlardı və qanunun bütün sərtliyi ilə cəzalandırılmalıdır.

İkincisi isə bundan da sərt şəkildə cəzalandırılması vacib olanlar isə dövlət strukturlarında oturlublar. Belə ki, bəzi dövlət strukturlarının nümayəndələri xüsusən yeni açılan və ya sahibi yenilənən obyektlərə gəlib "şirinlik" tələb edir, onun arxasınca isə "aylıq haqq" qoyurlar. İmtina edən işləməyə qoymurlar. Bu da bir çox hallarda yenidən fəaliyyətə başlayan sahibkarın təşəbbüsünün rüşeyminə böyülməsi ilə sonunlanır. Ona görə də bu naqisliklərin aradan qaldırılması üçün ciddi tədbirlərin görülməsini zəruri hesab edirik. Sahibkarları soyanların bir neçəsi "iş başında" tutulub, sərt şəkildə cəzalandırılsa, başqalarına da dərs olar. Sahibkarlığa əsassız müdaxilələrin qarşısının alınması, onlardan vergidən əlavə digər haqlar tələb edənlərin sərt şəkildə cəzalandırılması ilə yanaşı, eyni zamanda prioritet sahə və istiqamətlər üzrə yeni fəaliyyətə başlayan biznes qurumla-

qında" qanunun qəbulundan 19 il keçir. Bu qədər illər ərzində həmin qanunun icrası, müxtəlif obyektiv və ondan da daha çox subyektiv səbəblər üzündən mümkün olmayıb. Artıq son illər bu istiqamətdə bir sıra addımlar atılıb. Hökumət icbari tibbi sığortanın tətbiqini onsuz da xeyli gecikdirib. Uzun illərdir ki, bu, əhalinin ailə büdcəsinə və sağlamlığına ciddi zərbə vurur. Ona görə də əhalinin səhiyyə xidmətlərinə əlçatanlığının təmin edilməsi, səhiyyə sisteminin effektivliyinin artırılması üçün islahatların aparılması, bu sahəyə ayrılan vəsaitlərin səmərəli istifadəsi üçün icbari tibbi sığortanın bütün ölkəyə tətbiqi ilə əlaqədar hazırlıq işlərinin sürətləndirilməsini zəruri hesab edirik.

- Azərbaycanda uşaqların doğulmasına görə müavinət (99 manat) çox cüzi bir məbləği əhatə edir - heç uşaqlar üçün yaşayış minimumuna belə çatmır. Uşaqlar üçün müəyyən yaşa qədər müavinət hüququ da kəskin məhdudlaşdırılıb. Bu sahədə hansı dəyişikliklərin olunmasını zəruri sayırsınız? Hökumət demografik vəziyyətin sabitliyinə əsaslanaraq doğumun stimullaşdırılmasına lüzum görmür. Nə qədər düzgün yanaşmadır?

- Hökumətin doğumu stimullaşdırıb-stimullaşdırılmamasından asılı olmayaraq, Azərbaycanda təbii artım kifayət qədər yüksəkdir. Belə şəraitdə əhalisi ildə 1,2-1,3 faiz artan ölkələrdə, əvvəla, ÜDM-in artımı 4 faizdən yüksək olmalıdır ki, onları normal səviyyədə təmin etmək mümkün olsun. Digər tərəfdən isə bu və ya digər səbəblər üzündən ölkəni tərk edənlər də çoxdur. Ona görə də hökumət aktiv demografik siyasət yeritməlidir. Fikrimizcə, hökumət yeni doğulan uşaqlara təyin edilən birdəfəlik müavinətin həcmi artırmalıdır. Eyni zamanda yeni doğulan uşaqların sağlam böyüməsini təmin etməkdən ötrü müəyyən yaşa qədər uşaqlara da müavinət verilməsini zəruri hesab edirik.

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"**

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına
Dövlət Dəstəyi Fondu

KİVDF
www.kivdf.gov.az

Ermənistan-Azərbaycan,
Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında
həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması,
Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Ermənistanın baş nazir əvəzi Nikol Paşinyanın yenidən öz başının dəstəsi ilə işğal altındakı Dağlıq Qarabağa getməsi, Ermənistana qayıdan günü isə Qarabağda növbəti qanunsuz hərbi təlimlərə başlanılması rəsmi İrəvanın sülh istəyindən nə dərəcədə uzaq olduğunu bir daha təsdiqləmiş oldu. Bu, o deməkdir ki, düşmən tərəfinin təxribatları səbəbindən konflikt zonasında müharibə riski azalmaq əvəzinə, daha da artmış olacaq.

Siyasi ekspertlər də hələ ki "yeni Ermənistan"ın davranışında sülh "qoxusu" verən hansısa jest, yanaşma müşahidə etməyiblər. Hətta bu mövqenin düşmən ölkədə gözlənilən növbədənənar seçkilərdən sonra da qala biləcəyi haqda bədbin proqnozlar səslənir.

Məsələn, ABŞ-ın Azərbaycandakı sabiq səfiri Riçard Kozlarıç Corc Meyson Universitetində çıxışı zamanı Ermənistandakı seçkilərdən sonra sülh yox, müharibə ehtimalının artacağını söyləyib. Eks-diplomat həmçinin məsləhət görüb ki, ABŞ-ın Milli Təhlükəsizlik İdarəsinin direktoru Den Koutsun məruzəsinə də diqqət edilsin. "2018-ci il üçün qlobal təhdidlərin qiymətləndirilməsi" adlanan

həmin məruzədə Azərbaycanla Ermənistan arasında müharibənin bərpasından dolayı narahatlıq ifadə olunur.

Öz növbəsində ABŞ-ın ATƏT-dəki missiyası rəhbərinin müavini səlahiyyətlərini icra edən Greqori Makris bildirib ki, Vaşinqton ATƏT ərazisində münaqişələrin, həmçinin Dağlıq Qarabağ probleminin nizamlanmasını vacib hesab edir. "Bununla əlaqədar ABŞ son həftələr prezidentin milli təhlükəsizlik üzrə müşaviri Con Bolton və dövlət katibinin müavini Corc Kent kimi yüksək vəzifəli nümayəndələrini Ermənistan və Azərbaycana göndərüb, - deyə o, qurumun Daimi Şurasının iclasında bildirib.

"ABŞ bu münaqişənin hərbi yolla həllinin mümkün

Xocalı canisi Avropa Məhkəməsinə müraciət etdi

Ölkədə konstitusiyaya quruluşunun devrilməsində ittiham olunan Ermənistanın ikinci prezidenti, Xocalı hərbi canisi Robert Koçaryanın vəkili Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinə (AİHM) şikayətlə müraciət ediblər. Ermənistan KİV-lərinin xəbərinə görə, bu məlumatı Koçaryanın vəkili Aram Orbelyan yayıb. (Virtualaz.org)

"Biz baş verənlərin ədalətli məhkəmə istintaqının, məhkəmə müdafiəsinin və hüquqların müdafiəsinin Konvensiyaya uyğun olub-olmaması barədə şikayətlə müraciət etmişik. Hazırda təfərrüatlarını təqdim edə bilmərəm. Bazar ertəsi günü bəyanatla çıxış edəcəyik", - vəkil deyib.

Qarabağda sülh şansları müharibə risklərinə qarşı

Ermənistanda erkən seçkilərdən sonra münaqişə ətrafında situasiyanın fərqli inkişaf ssenariləri proqnoz edilir; Minsk Qrupu arxivə verilir? Rusiyalı politoloq: "Putin Qarabağa dair xüsusi elçi təyin edə bilər"

olmaması fikri ilə razıdır. Status-kvo qəbul edilməzdir. ABŞ münaqişənin "Helsinki Yekun Aktı"nda qeyd olunduğu kimi, güc tətbiq etmədən, ərazi bütövlüyü, hüquq bərabərliyi və xalqların öz müqəddəratlarını təyinetmə hüququ prinsiplərinə əsaslanan uzunmüddətli və dinc yolla həlli naminə tərəflərlə işi davam etdirmək niyyətindədir" - Makris qeyd edib.

Digər keçmiş diplomat, Azərbaycanın sabiq xarici işlər naziri Tofiq Zülfüqarov isə "Yeni Müsavat"a müsahibəsində deyib ki, münaqişələrin həlli yalnız hərbi və diplomatiyanın kombinasiyası ilə mümkün görünür.

"Sülhə addımı Ermənistan atmalıdır. Məntiq ondan ibarətdir ki, onlar ilk addım olaraq Qarabağ ətrafındakı əraziləri azad etməlidir. Təəssüflər olsun ki, bu illər ərzində Levon Ter-Petrosyandan sonra işğalçı ölkədə təbliğat elə qurulu ki, onlar bir qarış torpağı da qaytarmağı düşünmür. Yeni nəsil də artıq Qarabağı "vətən"inin bir hissəsi kimi qəbul edir. Təbliğat bu şəkildə aparılıb", - deyə o qeyd edib.

T.Zülfüqarov bildirib ki, Qarabağ münaqişəsinin tənzimlənməsi ilə bağlı tək müharibə variantı gündəmdə deyil: "Münaqişələrin həlli yalnız iki variantın - hərbi və diplomatiyanın kombinasiyası ilə mümkündür. Azərbaycan da hazırda bu siyasəti həyata keçirir. Buna görə də hələlik torpaqların azad edilməsi ilə bağlı yalnız hərbi variant nəzərdən keçirilmir. Düzdür, müharibə yolu ilə rayonların azad edilməsi ilə ciddi dəyişikliklərə nail ola bilirik. Ancaq Qarabağ münaqişəsinin real həlli hərbi və diplomatiyanın kombinasiyası fonunda daha realdır".

Onun fikrincə, ATƏT-in Minsk Qrupu artıq prosesin içində deyil və onların bölgəyə səfərinin nəsə müsbət bir şey gözləməyə dəyməz: "Onlar burada Düşənbədə nə baş verdiyi, kontaktlardan nə əldə olunması ilə bağlı məlumat aldıklarını açıqladılar. Bu da onu göstərir ki, vasitəçilər sülh prosesindən uzaqdadırlar. Yeni onlar regiona sırf hansısa məlumatı almaq üçün gəlirlər. Onlardan nəse gözləmək düzgün deyil. Düşünürəm ki, artıq onlar prosesdən kənardadırlar".

Tofiq Zülfüqarov düşünür ki, Düşənbədə əldə olunan razılaşma sırf 2-3 dəqiqəlik kontaktdan irəli gəlməyib: "Bu kontaktı kimsə hazırlayıb. Ola bilsin, təklif kimi Rusiya tərəfindən hazırlanıb. Bu da normal şeydir. İkinci məsələ Con Boltonun bölgəyə etdiyi səfərdir. Həmsədrlərin regiona səfərindən qabaq Bolton çox ciddi açıqlamalar verdi. Yeni vasitəçilərdən kənar hansısa proseslər gedir".

Rusiyalı politoloq Stanislav Tarasov isə "Regnum"da yazır ki, Qarabağ məsələsində Rusiyanın təşəbbüsü ilə yeni bir format yarana, Putin Qarabağa bağlı xüsusi elçi təyin edə bilər. "Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, Dağlıq Qarabağ ətrafında situasiyanın mümkün inkişaf variantına toxunan Tarasov məsələdə Rusiyanın oynaya biləcəyi roldan söz açıb.

Sitat: "ATƏT-in Minsk Qrupu 2016-cı ilin aprelindəki müharibəni önleyə bilmədi. Buna Vladimir Putinin birbaşa vasitəçilik səyləri ilə nail olmaq mümkün oldu. Yene məhz Rusiya prezidenti İlham Əliyevi və Nikol Paşinyanı

Düşənbədə şəfahi anlaşma əldə etməyə inandırma bildi - hansı anlaşma ki, münaqişə zonasında gərginliyi əhəmiyyətli dərəcədə azaldı. Ola bilsin, yene məhz Moskva konfliktin yeni nizamlama ssenarisini təklif eləsin. Ancaq o zaman Minsk Qrupu ilə paralel, yeni bir format yaranaçaq: Rusiya-Azərbaycan-Ermənistan. Rusiya prezidentinin Dağlıq Qarabağa dair xüsusi səfir təyin edəcəyi də istisna deyil".

Rusiyalı şərhçiye görə, münaqişənin nizamlanması üçün qeyri-standart qərarlar lazımdır. "Hələlikse həyəcanlı siqnallar səslənir", - deyə o əlavə edib.

Beləliklə, yuxarıdakı proqnozlardan hansının özünü doğruldacağı xeyli dərəcədə Ermənistandakı 9 dekabr seçkilərindən az sonra aydın olacaq. Zaman baxımından buna elə bir şey qalmayıb - təxminən ay yarım. Eyni zamanda, ixtilafın ədalətli həllində Rusiyanın, yoxsa ABŞ-ın nəhayət, hərəkətə keçəcəyi məsələsinə də yəqin ki, onda aydınlıq gələcək.

Dünya ölkələrində siyasi partiyaların emblemləri, simvolları hər zaman maraqlıdır. Bəzi partiyaların simvolları isə qəribəliyi ilə seçilib. Məsələn, ABŞ-da iki aparıcı partiyanın - Demokratlar Partiyasının simvolu eşşək, Respublikaçılar Partiyasının simvolu isə fildir.

Ümumiyyətlə, bütün dünyada siyasi partiyalar özlərini bu və ya digər rənglərlə ifadə edirlər. Bu da əsasən seçkilərdə fərqlənmək məqsədini güdür. Qırmızı, adətən, sol partiyaların - sosialistlərin və kommunistlərin və s. rəngidir. Mühafizəkar partiyaların rəngi göy (mavi) və qaradır. İstisnalar da olur. Belə ki, ABŞ-da Respublikaçılar partiyasının rəngi qırmızı, Demokratlar Partiyasının rəngi isə mavidir. "Mülayim" sosialistlər adətən, çəhrayı, liberallar isə sarı rəngi seçirlər. Yaşlılar (ekoloji yönü) və islamçı partiyaların rəngi yaşıldır. Narıncı millətçilərin rəngidir. Bənövşəyi və ağ çalarlar monarxiyanın rəngi olsa da, bununla belə, müasir dünyada siyasi partiyalar təfəddirən də çox hallarda istifadə olunur.

Bəs Azərbaycanda siyasi partiyaların simvolları nədir?

Hakim partiya olan **Yeni Azərbaycan Partiyasının** (YAP) simvolu dəfnə ağacının ortasında 8 guşəli ulduzdan ibarətdir. Ulduzun içərisinə isə "YAP" yazılıb. Partiyanın icra katibinin müavini olan zaman Mübariz Qurbanlı bildirib ki, dəfnə ağacının simvol kimi seçilməsi təsadüfi deyil. Çünki dəfnə zənginlik, rifah, xoşbəxtlik, azadlıq kimi mənaları özündə ehtiva edir. YAP-ın bayrağı isə ağ rəngdədir. Ağ sülh rəmzidir. Bayrağın üzərində partiyanın simvolu əks olunub.

Azərbaycan Demokrat Partiyasının (ADP) embleminin ideya müəllifi Zöhrab Şamxalovdur. Hazırda partiyanın

Azərbaycandakı partiyaların loqoları nəyi ifadə edir?

Onları birləşdirən ortaq və fərqli cəhətlər...

üzvü olmayan Z.Şamxalov bu simvolu partiya təsis edilərkən yaratdı. Simvolda doğan Günəş fonunda açıq dənizdə avar çəkən qayıqlar təsvir olunub. ADP sədrinin müavini Həsət Rüstəmovun sözlərinə görə, 8 nəfərlik say Azərbaycan xalqının 8 etnosdan ibarət olmasına işarədir. Günəş sübh çağı yeni cə çıxmış günəş rəngindədir. Bu isə o deməkdir ki, azadlıq günəşi Azərbaycana hələ yeni cə doğur. Günəşin üzərindəki xətlərdən ibarət sahə isə azadlığın Azərbaycanın payına düşən hissəsidir. H.Rüstəmovun sözlərinə görə avarçəkənlər işlədikcə və gəmi irəli getdikcə onların azadlıq payı arta bilər. Bu da azadlıq və demokratiyanın birgə zəhmət tələb etməsinə işarədir. ADP-nin mavi rəngli bayrağının üzərində qeyd olunan emblem öz əksini tapıb.

Müsavat Partiyasının bayrağı mavi rəngdədir. İlk dəfə 1919-cu ildə Partiyanın II qurultayında bayrağın bu rəngdə olmağı qəbul edilib. Mavi bayraq bir zamanlar Elxanilər dövründə (XIII əsrdə) Azərbaycan torpaqları üzərində dalğalanıb. Mavi bayraq həm də Elxanilərin zəfər yürüşlərini əks etdirirdi. Partiyanın embleminin müəllifləri görkəmli rəssamlar Elçin Məmmədov və Tərlan Qorçiyevdir. Emblemdəki "Müsavat" sözünün baş hərfi olan "M" qoşa dağ şəklində təqdim olunur; arxadakı dağ qara rəngdədir. Qara dağ Türklər üçün əhəmiyyətli simvoldan biridir. Öndəki dağ isə Müsavatın simvolu olan mavi rəngdədir. "M" hərfinin strukturu, qoşa dağın görünüşü tarazlıq ideyasını ifadəli göstə-

rir. Tarazlıq ideyasından isə Müsavatın əsas prinsiplərindən birinə - Milli Təsənüdə çıxmaq olar. Çünki Təsənüd həm də müxtəlif sosial təbəqələrin mənafələrində tarazlaşdırma nöqtələri tapmaqdır.

KXCP-nin emblemi böyük hərflərlə "KHC" (*Klassik Halk Cəbhəsi*) yazılmış kompozisiyadan ibarətdir. Partiyanın Təşkilat şöbəsinin müdiri Xəzər Teyyublu bildirib ki, onlar bu simvolu KXCP dövlət qeydiyyatına alındıqdan sonra - 2006-cı ildə müəyyənləşdiriblər. Əslində bu simvol AXC-nin simvoluna uyğunlaşdırılıb. Onun sözlərinə görə, "KHC" sözünü "AHC" kimi də oxumaq mümkündür. Partiyanın bayrağı ağ fonda "KHC" yazılmış simvoldan ibarətdir. Ağ fon isə sülh və təmizliyin rəmzi kimi seçilib.

Azərbaycan Milli İstiqlal Partiyasının (AMİP) embleminin müəllifi partiyanın qurucusu və AMİP-in lideri Etibar Məmmədovdur. Simvolda göy, qırmızı və yaşıl rəng Azərbaycan bayrağındakı rəngləri özündə əks etdirir. Həmçinin, buradakı aypara və ulduz da Azərbaycan bayrağına istinaddır. Simvolda ox göstərilib ki, bu da AMİP-in daşdığı mühüm prinsipi özündə əks etdirir. Bunlar vətəncilik (azərbaycançılıq), hüriyyətçilik, milli dövlətçilik, milliyətçilik, öncülük-müasirlik və istiqlalçılıqdır.

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının (VHP) əsas atributlarından biri olan gerbin müəllifi Azərbaycanın çox istedadlı və tanınmış rəssam-heykəltaraşlarından biri Məzahir Aşğardır. Gerbin rəmzləri qədim Türk Dövlətçilik ənənələrindən qay-

naqlanıb: ox dövlətin rəmzidir. Üçü bir yerdə möhkəmliyi, sınımazlığı göstərir. Demokratik dövlətdə bu, həm də hakimiyyət bölgüsünün göstəricisidir, qanunvericilik, icra və məhkəmə orqanlarının dövlətin əsas daşıyıcı olduğu işarədir. Tərsinə çevrilmiş yayla birgə üç ox və onların üstündəki qalxan bir kompozisiya kimi sülhün, milli barışın, həmrəyliyin ifadəsidir. Gerbin əsas variantında "Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyası" sözləri yazılmış dairədə 24 Oğuz boyunun damğaları yerləşdirilmişdir. Həmin variant partiyanın qərarlarında saxlanılır. VHP-nin bayrağı ağ rəngdədir. Ağ rəngin üzərində emblem təsvir olunub. Ağ rəng həmrəyliyin, birliyin və vətəndaş sülhünün rəmzi sayılır.

□ Əli RAİS,
"Yeni Müsavat"

Rus dilinin kökünü kəsməyə çalışan Ermənistan

Politoloq: "Vəziyyət Kremlin Ermənistanı cəzalandırmasına qədər inkişaf edə bilər..."

Rusiyanın insan haqları üzrə müvəkkili (ombudsman) Tatyana Moskalkova bir sıra xarici ölkələrdə, o cümlədən Ermənistanda rus dilinin sıxışdırıldığını bəyan edib. "RIA-Novosti"yə açıqlamasında ombudsman deyib ki, bir sıra dövlətlərdə rus dilinin öyrənilməsinin yasaqlanması böyük problemlər yaradır və bu, rus dilində danışanların hüquqlarının kobud şəkildə pozulması deməkdir: "Bunlar Baltıqyanı dövlətlər, Ermənistan, Qırğızıstan və digər ölkələrdir. Orada insanları öz uşaqlarını rus dilində təhsil almaqdan məhrum edirlər".

Qeyd edək ki, Rusiyadan Ermənistanın ünvanına bu kimi narazılıqlar indiyədək adətən qeyri-rəsmi səviyyədə səslənirdi. Ancaq artıq Moskvadan rəsmi şəxslərin təpkiləri gəlməyə başlayıb. Ermənistanda isə xüsusən də "məxməri inqilab"dan sonra rus dilinin, bütövlükdə rus təsirini azaltmaq üçün məqsədyönlü iş aparılır. Bunu heç gizlətmirlər də. Məsələn, ölkənin yeni təhsil və elm naziri Araik Arutunyan vəzifəsinə keçər-keçməz açıq şəkildə bəyan

Yegane Hacıyeva

edib ki, rus dilində yazışmalar qəbul edilməyəcək. Az sonra İrevandakı Rus Dram Teatrının qapadılacağı xəbəri yayıldı. Halbuki Azərbaycanda belə bir problem yoxdur. Əksinə, burada rus dilinin işlənmə dairəsi genişləniib. Rus məktəblərinə də təhlükə yoxdur. Hərçənd, Rusiya bizim yox, işğalçı ölkənin hərbi-siyasi müttəfiqidir.

Göründüyü kimi, Rusiyanın ombudsmanı neqativ mənada adını çəkdiyi ölkələrin sırasında Azərbaycanın adını çəkməyib. Azərbaycanda rus dilinə münasibətdən Rusiya ən yüksək səviyyədə məmnun olduğunu bu

yaxınlarda ifadə etmişdi. Belə ki, bu il sentyabrın 27-də Bakıda keçirilən Rusiya-Azərbaycan Regionlararası Forumunda çıxış edərkən Rusiya prezidenti Vladimir Azərbaycanda rus dilinə böyük dəstək verildiyini bəyan etmişdi. Putin bildirmişdi ki, Rusiya Azərbaycanda rus dilinin hakimiyyət və cəmiyyət tərəfindən dəstəklənməsini yüksək qiymətləndirir: "Biz rus dilinə olan marağı görür və bunu yüksək qiymətləndiririk. Təkcə Azərbaycan vətəndaşlarının rus dilinə olan maraqlarını deyil, həm də dövlətdən, bələdiyyələrdən, şəhərlərdən yardım

edildiyinin şahidiyik. Respublikada rus dilini tədris edən 300-dən çox məktəb fəaliyyət göstərir. Rus dilinin dəstəklənməsi istiqamətində ən mühüm baza isə insanların üreyində, ağılındadır".

Bəs, Ermənistanda rus dilinin və rus dilli təsisatların sıxışdırılmasının artıq Rusiya ombudsmanı səviyyəsində narazılıqla dilə gətirilməsi məsələnin ciddiliyindən xəbər verirmi? Bu məsələ Rusiyanın Ermənistanı cəzalandırmasına qədər inkişaf edə bilər?

Siyasi analitik Yegane Hacıyeva "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Sovet quruluşunun dağılmasından sonra nəsilərin dəyişməsi ilə formalaşan yeni mədəniyyətdə postsovet ölkələrində rus dilinin öz mövqeyini itirməsi qaçılmaz bir proses idi: "Eyni proseslər müxtəlif səviyyədə bütün postsovet ölkələrində müşahidə olundu. Amma bir neçə post sovet ölkələri var ki, bu proses yerli hökumətlərin məqsədyönlü siyasətinin təsiri ilə baş verdi və sürətləndi. Bu kimi ölkələrə misal olaraq Baltıqyanı ölkələrini misal göstərə bilərik. Lakin nə qədər təəcüblü olsa da bu proseslər həm də Rusiyanın Cənubu Qafqazda forpostu sayılan Ermənistanda da getdi, indi sadəcə, pro-

ses bir qədər də sürətlənib və rəsmi şəkildə almağa başlayıb. Odur ki, Rusiyanın ombudsmanın Ermənistanda rus dilinin sıxışdırılması ilə bağlı narahatçılığı bir az gecikmiş narahatçılıqdır. Ermənistan ölkə daxilində rus dilinin və rus dilli təsisatların sıxışdırılmasının istiqamətində uzun illərdir sistemli iş aparır. Ancaq bu fəaliyyət təkə rus dili və təsisatlarına qarşı deyil, həmçinin etnik rus vətəndaşlara qarşı da aparılır. Məlumat üçün deyim ki, Ermənistanda 1989-cu il əhalini siyahıya alma statistikasına görə ruslar əhalinin 1,6 faizini təşkil edirdi, bu isə təqribən 56 minə yaxın etnik rus vətəndaş demək idi. 2015-ci il statistikasında isə bu göstərici əhalinin 0,3 faizini təşkil edir, bu isə 200-ə yaxın vətəndaş deməkdir. Deməli, bu illər ərzində aparılan sistemli fəaliyyət nəticəsində ölkədə etnik rus vətəndaşlar 5 dəfə azalıb.

Nəzərə alsaq ki, Rusiyada bəzi yerlərdə kompakt və digərlərində dağınıq şəkildə 2,5 milyon etnik erməni çox rahat, vətəndaşlar və gəlmələr üçün yaradılmış ən uyğun şərtlərdən yararlanaraq yaşayır, onda Ermənistanın öz etnik rus vətəndaşlarına qarşı apardığı bu sistemli fəaliyyətin Rusiyada qıvcı yaratması çox normaldır.

Ermənistanda rus dili və rus dilli əhaliyə qarşı yönəlmiş bu fəaliyyətə qarşı Rusiyada bu qədər yüksək səviyyədə nara-

zılığın dilə gətirilməsi məsələnin ciddiliyindən xəbər verir. Belə ki Rusiyanın xaricdəki rus dilli əhalinin müdafiəsinin təşkilatı qurumları son illər Ermənistanda rus dilli əhaliyə və rus dilinə qarşı təzyiqlərin artığını, erməni cəmiyyətinin etnik ruslara qarşı bu ölkədə ikinci dərəcəli vətəndaş statusunda davrandığını, hökumətin isə bunu görməzlikdən gəlmə siyasəti yürütdüyünü açıq şəkildə bəyan edirlər. Bu sahədə son illərin dramatik realığı keçən il Rusiya Dövlət Dumasının spikeri Vyacheslav Volodinin bəyanatında öz əksini tapmışdı və bu prosesin dayandırılması üçün spiker rus dilinin statusunu Ermənistanda rəsmən möhkəmlətməyi təklif etmişdi".

Ekspert hesab edir ki, bu məsələ Rusiyanın Ermənistanı cəzalandırmasına qədər inkişaf edə bilər: "Rusiya artıq buna qarşı bir sıra addımlar atmağa başlayıb. Keçən il Rusiyada qüvvəyə minən, xarici hüquqlara sahib olan sürücülərə Rusiya ərazisində işləməyi qadağan edən yeni qanun qəbul edilib. Bu isə ikili vətəndaşlıq faktoru üzündən bir başa ikili vətəndaşlığa malik Ermənistan vətəndaşlarına aid idi. Bu cür addımlar Ermənistan qarşı tək nəqliyyat sahəsi üçün deyil, digər sahələr üçün də tətbiq olunacaqdır".

□ Etibar SEYİDAĞA,
"Yeni Müsavat"

Beş min ildən artıq yaşı olan Ərdəbilin 20 km-liyində, başı qarlı Savalan dağına düşündə bir şəhərcik var - Səreyn deyirlər onun adına. 1,5 milyonluq Ərdəbil ostanına daxil olan bu şəhərciyin əhalisinin sayı o qədər də çox deyil. Burada əsasən turistlər olur. Yerli əhalinin əksəriyyəti Tehran və digər şəhərlərə köçüb. Kəssəsi, bura "otellər şəhəri"dir.

Səreynə olarkən yerli sakinlərdən öyrəndik ki, ümumilikdə 8 min nəfərlik əhalinin yarıya qədər qalıb bu məkanda. Nisbətən imkanlı şəxslər Tehrana və İranın digər şəhərlərinə köç edib, şirkətlər qurub. Digər bir qisim isə Səreynə otel, restoran tikib və turizmdən gəlir əldə edir.

Vüqarlı Savalan dağı ilin əksər aylarında yerli və əcnəbi alpinistlər üçün cəlbedici olduğundan Səreynin qonaqları çox olur. Amma turistlər təkcə Savalanın seyrinə çıxmaq, yaxud dağ xizəkçiliyi ilə məşğul olmaq üçün buraya gəlmir. Buradakı sirli-sehirli su mənbələridir insanları özünə çəkən. Səreyn yaşayış məntəqəsi müalicəvi əhəmiyyətə malik olan isti, kükürlü suları ilə şöhrət qazanıb. Səreynin tanınmış istisuları arasında Qarasu, Sarısu, Gamişgözü, Qəhvəsuyu var. Üstəlik, Səreyn yaxınlığında yerləşən Vilədərə kəndində qazlı, müalicəvi mineral su mənbələri var. Səreyn - "Bulaq başı", yaxud "bulaqların başı" kimi tərcümə olunur. İnternet mənbələrində isə bildirilir ki, bölgənin Azərbaycan türkcəsindəki keçmiş adı Sarıqayadır...

Bu kiçik şəhər hər il milyonlarla turisti qəbul edir. Odur ki, infrastruktur xeyli inkişaf edib. Elə bizim qaldığımız dörduldüz oteldə də xidmət kifayət qədər normal idi.

"Cənnətməkan" deyirlər buralara. Yayda buranın ab-havası çox sərin olur, temperatur hətta 8-10 dərəcəyədək enir. Odur ki, axın çox olur. Başı qarlı Savalan dağının etəyində yerləşməsi buranı turistlər üçün daha cazibəli edir. Səreynəndən Savalan dağına 28 km-dir. Amma dağın yüksəkliklərinə qalxmaq asan məsələ deyil. Savalan dağına çıxmaq üçün isə dağ idman növünə bələd olmaq gərəkdir. Əslən Səreynəndən olan həmsöhbətim deyir ki, dağın etəyində yerləşən Alvaris kəndində Savalana qaldırmaq üçün xüsusi maşınlar olur. Qışda isə xizəkçilərdən istifadə olunur.

Dağın başında Savalan gölü var. Orada həmişə su olur. Dağların üzərində qərarlaşmış bu füsunkar mənərəli göl özü də çox dərin və sərin olur. Yay boyunca zirvəsində qar olan Savalanı görməkdən ötrü minlərlə ziyarətçi axın edir buralara. Ona görə də Səreynəndə hotellər insanlarla dolub-daşır. Qiymətləri isə dövlət tənzimləyir.

Söhbətləşdiyim hotel əməkdaşı deyir ki, bu məsələ İrandakı müvafiq qurumun nəzarətində olur. Qiymətlər ulduz hesabı ilə tənzimlənir. Qiymətlər açıq şəkildə vurulur ki, turistlərin gözünlün qarşısında olsun. Məsələn, bizim qaldığımız otel "dörd ulduzlu" idi. Yay mövsümündə burada 1 nəfər

Səreyndəki möcüzə - güneyli qardaşlarımızdan bu taya çağırış

Savalan dağındakı möcüzəli su mənbələri "min bir dərddin dərmanı"dır - əməkdaşımızın qeydləri

üçün qiymət 18 min tükən - (1 manat 7500-8 min tükən arasında dəyişir - E.P.) olur. Bu da Azərbaycan pulu ilə 24 manat deməkdir. Bu sıraya sübh (səhər) yeməyi də daxildir. Eyni zamanda müalicəvi suların endirilmə yararıdır. Üstəlik, maşınla gələn turist qarajdan müftə istifadə etmək imkanı qazanır.

Otel haqqı, həmçinin isti və kükürlü suların vannasından istifadə qiymətləri də ilboyu dəyişir. Belə ki, yay fəslilə müqayisədə payızda və qışda 50 faiz endirim olur. Bu hesabla yayda 18 min tükənlik otel qiyməti havalar soyuyanda daha da aşağı salınır. Deməli, hazırda Səreynəndə səhər yeməyi daxil dörduldüz oteldə cəmi 10 manata gecələmək mümkündür. Suların gündəlik istifadə haqqı isə yayda 3 manat olursa, hazırda 1,5-2 manata olur. Onu da deyir ki, hələ indi bahalıdır, əvvəl lap ucuzluq imiş.

"İran camaatı qonaqpərvərdir. Bura həmdə ucuzluqdur" - deyər, başqa bir həmsöhbətim ələvə edir. Ancaq sanksiyaların bütün sahələrdə olduğu kimi, otelçiliyə də təsir etdiyini bildirir: "Məsələn, bu sanksiyalar bizim xarici qonaqların gəlişinə təsir göstərmişdir. Düzdür, indi də gəlirlər, amma o qədər də yox. Əvvəllər bizim avropalı qonaqlar çox olurdu. Ancaq bu sanksiyalar bahalaşmaya və xidmətlərin zəifləməsinə bəis olur. Təbii ki, ucuzluq olsa, biz daha gözəl xidmət göstərəcəyik, qonaqlarımız razı qalacaq. Həmçinin ucuzluq olsa, qonaq çox gələcək. 3-4 ay bundan qabaq vəziyyət daha yaxşı idi. Ancaq son aylarda vəziyyət nizamdan çıxdı. İran pulunun dəyərindən düşməsi turizmin də belini sındırdı".

Qeyd edək ki, əvvəllər İranda 1 dollar 6-7 min tükən idisə, qəfildən 18-19 minə qalxıb. İndi isə müəyyən qədər sabitlik yaranıb. Belə ki, dövlət dolları 12 min tükəndən alır. Əvvəlki aylara baxanda dollar ucuz olsa

ra isə ingiliscə təhsilini davam etdirib. Deyir ki, ailə qurduğu üçün Avropaya getmək istəyini reallaşdırma bilməyib. Maaşı ilə maraqlanıram. Deyir ki, İranda dövlətinin qaydalarına əsasən, maaşlar müxtəlif kateqoriyalar üzrə verilir: "Məsələn, mənim stajım çox olduğu üçün daha çox alıram, 150 dollara yaxın". Amma etiraf edir ki, indiki qiymətlərlə müqayisədə elə də böyük məbləğ deyil.

Otelin müdiri əslən Sə-

avropalı gəlir bura, baxır və çox təəccüb edir. Deyir İranda belə yer varmı, bəs, biz niyə indiyə kimi bilməmişik?"

Bu istiqanlı qardaşımız ələvə edir ki, Azərbaycan Respublikasından buraya nə qədər çox gələnler olsa, bu məkanların təbliğinə kömək edərlər, həm də öz qan qardaşları üçün vəsait xərcləyərlər. Azərbaycan və Türkiyədən gələnler də çox istiqanlı, mehribandırlar, eynilə bizim kimi. Qonağımız gələndə soruşmaq haralısan? Oteldə yer olmasa, evimizə də apararıq. Bizdə deyər ki, qonaq Allahın həbibidir, dostudur".

Həmsöhbətim deyir ki, bu günədək Bakıda olmayıb: "Mənim bir dayım oğlu Belorusdadır, o biri dayım oğlu isə Bakıda həkimliyi oxuyur. Özümə hələ gəlib oraları görmək qismət olmayıb".

Otelin daxili qaydaları da var. Məsələn, qadın və kişi gəlsə, onların ailə üzvləri olması barədə sənəd tələb olunur:

da, yenə vətəndaşları razı salmır. Azərbaycan milli valyutası da İran pulu ilə müqayisədə çox qiymətlidir. Bir ara bir manat 11 min tükənə qədər qalxsa da, bu kursun ömrü çox uzun çəkməyib. Hazırda min tükən 7500-8 min arasında dəyişir.

Dörduldüz otelin inzibatçısı Əkbər Səməd oğlu Nasiri deyir ki, Səreynə işə 1 saatlıq məsafədə yerləşən Sərabdan gəlir: "Bizim rayonumuz Təbrizdir. Burdan gedirsən Nir şəhərinə, sonra Sərab gəlir, daha sonra Təbrizə yetişirsən. Mən Sərab Universitetində ingiliscə oxumuşam. 70-80 ildir babalarımız Sərabda yaşayır. Amma dedə-babamız Muğandıdır. Bayramdan-bayrama ora gedirik. Muğan Sərandan 3 saat yarımlıq məsafədədir. Ərdəbilənsə 2,5 saata çatmaq olar. Sizin də Muğan var. Babalarımız xan olublar. Rəhmətlik atam deyirdi ki, bizim o tayda yerimiz var idi, gedib-gələrdik, mülklərimizə baş çəkərdik, orda qoyun saxlayardıq. Meşkindən aşırı ora gedərmişlər".

Əkbər deyir ki, 4 qardaşı, 2 bacısı var. Özü yeni evlənib. Qız övladı Səna isə 7 aylığındadır. Həmsöhbətim olan bu gənc deyir ki, artıq 7 ildir burada işləyir: "İndiki dövrlə müqayisədə əvvəllər burada turistlər üçün elə də yaxşı şərait yox idi. Getdikcə şərait yaxşılaşır.

38 yaşlı Əkbər farsca ədəbiyyat üzrə oxuyub. Daha son-

reyndəndir. Bunu söhbət etdiyim orta yaşlı otel əməkdaşı deyir. "Səreyn şəhəri "dərman turizmi" üçün unikal məkandır. Belə bir yer dünyanın heç yerində yoxdur. İranda da ancaq Səreynəndir. Özü də ucuzluqdur. Həkimə gedirsən, növbəyə yazılırsa, əsəblərin korlanı, pulun gedir. Amma burada çox aşağı xərclərlə həm zövq alırsan, həm istirahət edirsən, Allahın nemətlərindən də istifadə edirsən".

Əkbər Nasiri deyir burada yeməklər də yüksək keyfiyyətlidir: "Tehrandan gələnler deyirlər ki, Ərdəbilə ot ucuzdur. Həm də buralarda bolluqdur. Bizim Muğana Allah bərəkət verib, torpağı qızıldır. Burada alma, armud, Meşkində üzüm, Muğanda çuğundur, nar, Sulduda qoz olur. Sarabın balı bütün İranda məşhurdur. Bu məhsullar adla deyilir. Təəssüf ki, bu yerlərin, bu məhsulların təbliğatı aparılmır. Məsələn,

"Biz pasporta baxırıq, ailə olsalar, qalmağa icazə veririk, amma ailə olmasa, üzr istəyirik, deyirik qəbul edə bilmərik".

Səreynin Ateşgah kəndindən olan həmsöhbətim Mir-mövsüm Qəmbəri deyir ki, universitet bitirib. Ərdəbil Universitetinin menecment ixtisasına yiyələnib. 8 ildir iş tapa bilmədiyindən burada çalışır. O da yenicə evlənib. Əslən Səreynəndən olan xanımı ilə yaşayır. Azərbaycan Respublikasından olan turistlər haqqda soruşuram, razılıq edir: "Yaxşı gəlirlər" söyləyir. Deyir daha çox payızda səfər edirlər. Sonra isə bu taya salamlarını yollayır, həmçinin Səreynə dəvət edir: "Gəlsinlər, istirahət etsinlər. Sizinkilər Avropaya, digər ölkələrə gedir. Amma xoşbəxtlikdən İranda hər 4 fəsildə istirahət etmək olar. Məsələn, burda qışdır, amma İranın cənubuna gedirsən, görürsən orda bahardır. Siz də bizdənsiz, bizim dinimiz,

dilimiz, qanımız bəzidir. Qoy qardaşlarımız gəlsinlər, görsünlər. Bizi də dəvət etsinlər, biz də gələk, görək. Biz xoşhal oluruq sizləri görəndə".

Otelin xidmətləri sırasına daxil olan ünvana da baş çəkirik. Hovuzlar, qaynar suların "qaynadığı" vannalar adama "gəl-gəl" deyir. Həm hpuvuzda, həm də ayrı-ayrı vannalarda, cakuzilərdə orta yaşlı kişilər, həmçinin uşaqlar çimirlər. Xüsusilə də hər kəsin azərbaycanca danışması qürurvericidir. Skamyada oturub dincələndə 50-55 yaşlı kişi ilə hal-əhval tutandan sonra öyrənirəm ki, Tehrandan gəlmiş. Həsən bəy İran-İraq müharibəsinin könüllü iştirakçılarından. Elə savadlı oğlu Belorusdadır, orda pərdə ticarəti ilə məşğuldur. Səreynə isə daim gəlir: "10-15 gün dincəlmək bəs edir ki, il ərzində rahat yaşayasan. Möcüzəli sudur". Deyir ki, Səreynəndəki qaynar sular yerindən qaynayıb çıxır. Bu sular hovuzlara doldurulub və istirahət mərkəzlərinə verilir: "Bu sular şəfa mənbəyi sayılır. Zəngin minerallara malik sular bel, ayaq ağrıları götürür, revmatizm xəstələri üçün faydalıdır, damarların fəaliyyətini yaxşılaşdırır. Amma ürəyi xəstə olanlar gərək bu sulara çox qalmasınlar". Həmsöhbətim deyir ki, gərək bu suda üzməyəsən, sadəcə, yeriyəsən: "Üzsən, tez yorulacaqsan".

Mələm olur ki, eyni tərkibli suların Meşkin şəhərində də var. Amma deyirlər ki, suların "gözü" Səreynəndir. Həsən bəy "Səreyn" sözünü isə belə izah edir: "sər" baş, eyn bulaq. Yeni bulaqların gözü, başı. Söhbətimizi yekunlaşdırıb biz də bu möcüzəli suya giririk. Qaynar suda nəfəs kəsilir. Amma bir azdan "qaynar qazan"ın vahiməsi unudulur, adamın canına rahatlıq gəlir. Səfər yoldaşlarımız da bu möcüzədən daddılar. Amma "bir güllə bahar olmadı" kimi, bu suya bir dəfə girməyin də faydası yoxdur təbii ki. Qismət olsa, bir daha buradan yolumuz salacağımızı deyirik. Amma kimin imkanı varsa, yolunu Ərdəbil mahalının Səreyn şəhərciyindən salsın, möcüzəli, şəfalı suların faydasından dadsın. Azərbaycan Respublikasından gələn turistlər həm də o taydakı qardaşlarımıza bu dar günlərdə əl tutmuş olar...

□ **Elsad PAŞASOY,**
 Ərdəbil, Səreyn
 Foto: "Yeni Məsavat"

Fasadı bəzəyib sakinləri yenidən qəzalı binaya köçürdülər

Ziğ şosesi, bina 43-də yaşayan sakinlər Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətindən şikayətçidirlər

Suraxanı rayonu, Ziğ şosesi, bina 43-də yaşayan sakinlər Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətindən şikayətçidirlər. Sürüşmə zonasında yerləşən bina qəzalı vəziyyətə düşdüyündən burada yaşayan sakinlərin həyatı cəhənnəmə çevrilib.

Şikayətçilər deyir ki, 5 mərtəbəli bina əvvəl 8 blokdan ibarət olub. Daha sonra bina qəzalı vəziyyətə olduğundan iki blok tamamilə sökülüb və sakinlər kompensasiya ilə təmin olunaraq köçürüldü.

Digər iki blokun sakinləri isə kirayə mənzillərə yerləşdirilib və onlara evlərinin təmir olunacağına dair söz verilib. Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin nəzarəti altında 2017-ci ildə binada təmir işlərinə başlanılıb. 1 il 6 ay ərzində sakinlərin kirayə haqqı ödənilib. Daha sonra, bu ilin sentyabr ayında onlara mənzillərinin təmir olunduğu bildirilib, kirayə haqlarının verilməsi dayandırılıb.

Sakinlər mənzillərinə qayıtdığı zaman təmir-bərpa işlərinin başdanası apanıldığı görüldü. Mənzillər normal təmir olunmadığından sakinlər qəza təhlükəsinin hələ də davam etdiyini bildirirlər.

"Yeni Müsavat"ın müxbiri sözügedən əraziyə baş çəkərək, problemi işqləndirib.

Doqquz mərtəbəli binanın həyatında hələ də tikinti materialları qalıb. Bu da tikinti işlərinin hələ tam yekunlaşmadığını göstərir. Ətrafa

səpələnən qum, sement, taxta, dəmir parçaları işin yarıncıq qaldığını və səliqəsiz şəkildə apanıldığını göz önünə sərir. Bərpa işləri adı ilə binanın giriş qapıları sökülüb. Lakin aylardır ki, nə yeni qapı düzəldilib, nə də köhnəsi yerinə bərpa olunub. Bina kənardan təmirli görünəndə, içəridəki problemlər saymaqla bitmir.

5-ci blok, mənzil 46-da yaşayan Zaur Şirməmmədov bildirdi ki, təmirdən sonra da bir çox çatışmazlıqlar qalmaqdadır: "Əvvəllər bina Dövlət Neft Şirkətinin balansında idi, indi isə Suraxanı Rayon İcra Hakimiyyətinin balansındadır. Burada yaşayanların əksəriyyəti neft şirkətində çalışırlardı. Binanın iki bloku tamamilə sökülüb. Digər iki blok, bizim mənzil də daxil olmaqla təmirə götürüldü. Üstündən ilyanı vaxt keçib və bizə bildirdilər ki, artıq kirayə haqqı ödənil-

məyəcək. Ancaq mən və mənim kimi bir neçə ailə oraya köçmək istəmirik. O qədər xərc çəkilib, ancaq binanın su təminatı pis vəziyyətdədir. Gün ərzində cəmi 1 saat su gəlir. Təmir işlərindən əvvəl binanın damında su çənərimiz var idi. İndi çənərləndən istifadəyə icazə verməyə ki, binaya ağırlıq edir. Bizi köçürməzdən əvvəl dedilər ki, içməli su çəkəcəyik. Lakin hamısı yalan vədlər idi. Bu vəziyyətdə körpə uşaqlarla yaşamaq mümkünsüzdür".

Daha bir sakin Bayram Həsənov bildirdi ki, ərazidə kommunal xətlər bərbad duruma düşdüyündən binanın zirzəmisində su altında qalıb: "Bina təpənin etəyində yerləşdiyi üçün yağış və kanalizasiya suları zirzəmiyə dolur. Bizdən yuxarıda yaşayış binaları, fərdi tikililər olduğu üçün kanalizasiya suları axaraq bizim binanın zirzəmisinə dolur. Üfunet iyindən nəfəs almaq müm-

kün olmur. Mənzillərdə nemişlik olduğundan sakinlər revmatizm xəstəliyindən əziyyət çəkir. İndi digər blokları zirzəmisində bərkətmə işlərini aparırlar. Lakin keyfiyyət məsələsində problem yaşanır. Binanın istilik sistemi də yarasız vəziyyətdədir. Ölkə üzrə istiliyin verilməsinə başlanıldığında bizim binada sistemin işləyib-isləməyəcəyi deqiq deyil".

Binanın qəzalı vəziyyətə düşməsinin əsas səbəbi seysmik zondada yerləşməsidir. Həmçinin burada sürüşmə təhlükəsi var. Yağış və qurultu suları binanın altına axır. Hətta yağış olmayan günlərdə də zirzəmidə su olur.

Bir qədər yuxarıdakı binalarda və fərdi yaşayış evlərində də eyni vəziyyət hökm sürür. Evlərin bir çoxunda dərin çatlar əmələ gəlib. Yaşayış binalarının hər an uçma təhlükəsi var. Bina inşa olunan zaman sürüşmənin qarşısını almaq üçün istinad divarı da tikilib. Həmin istinad divarı ağırlığa tab gətirmədiyi üçün uçub. Uçan istinad divarının qabağında daha birini tikiblər. Lakin bunun da bir faydası olmayıb. Yağış suları istinad divarının altını yuduğundan divar aralanıb. Sakinlər deyir ki, bu divar da ağırlığa tab gətirməyib, uçacaq.

Sakinlər də bildirdilər ki, artıq bina yaşanılası vəziyyətdə deyil. Onlar hər hansı bədbəxt hadisə baş vermədən binadan köçürülmələrini tələb edirlər: "Yaxınlıqda bir bina da qəzalı vəziyyətə düşdü. Sakinlər mənzillərinin hər kvadratmetrinə görə kompensasiya verdilər. Bizə də bu cür köməklik olunsun. Sakinləri kommunal problemlərdən və böyük təhlükədən xilas etsinlər. Kirayə pulu verilmədiyindən insanlar məcbur qalıb həmin binaya köçüdü. Bir çoxu şəraitəzlilikdən evini satıb, canını qurtardı. Binanı nə qədər bərpa etsələr də, mümkün

olmayacaq. Çünki torpaqda sürüşmə var. Axan qurultu və kanalizasiya suları binanın özünü yuyur".

Qarşı tərəfin də mövqeyini dərc etməyə hazırıq.

□ Məğrur MƏRD, "Yeni Müsavat"

Vərəmə yoluxmuş Qarabağ əlili ev istəyir

İlham Murtuzov:

"Dövlətdən istədiyim odur ki, ev versinlər, uşaqlar vərəmə yoluxmasın..."

"Ağdərədə güllə belimdən dəyib kürəyimdən çıxıb. Məni vertolyotla Bakıya hospitala gətiriblər. Müalicədən sonra 3-cü qrup əlillik veriblər. İndi vərəm dispanserindəyəm. Vəziyyətim ağır, maddi imkanlarım isə yox səviyyəsindədir. Dövlətdən kömək istəyirəm".

Qarabağ əlili İlham Qiyas oğlu Murtuzov belə deyir. Onun sözlərinə görə döyüş yolu 1992-ci ilin oktyabrın 21-də Şəmkir batalyonundan başlayıb. Ağdamda, Fərrux dağında döyüşdə olub, sonra Ağdərəyə göndərilib. "Həmin il noyabrın 17-də Ağdərədə döyüşdə olduq. Ağır yaralandım. Rərtər hospitalına aparıldılar. Oradan ağır yaralandığıma görə Bakıya hospitala göndəridilər. 3-cü qrup əlillik verdilər. 3 il pensiya aldım. Sonra kəsildilər. Bu günə qədər də vermirlər. Məni get-gələ salırlar. 2011-ci ildə vərəmə yoluxdum. 3 il yarım vərəm xəstəxanasında yatdım. Bundan sonra ayda 145 manat olmaqla 3 il pensiya verdilər. 2016-da Mərkəzi VTEK-ə getdim. Yəni 3-cü qrup verdilər. Dedilər vərəm deyilsən. Halbuki hazırda yəni də 8 sayılı Vərəm Xəstəxanasında müalicədəyəm. Qardaşımın, bacımın uşaqları da eyni evdə yaşayırlar. Evimiz 68 kvadratdı. 10 nəfərlik. Qarabağ əliliyəm, sənədlər də var. Dövlətdən istədiyim odur ki, ev versinlər. Uşaqları vərəmə yoluxdurmaq istəmirəm".

Qarabağ əlilinin sözlərinə görə illərdir ki, Suraxanı rayonu İcra Hakimiyyətində ev növbəsindədir. Amma onun növbəsi çatmır. Xahiş edir ki, durumunu nəzərə alıb ona ev versinlər.

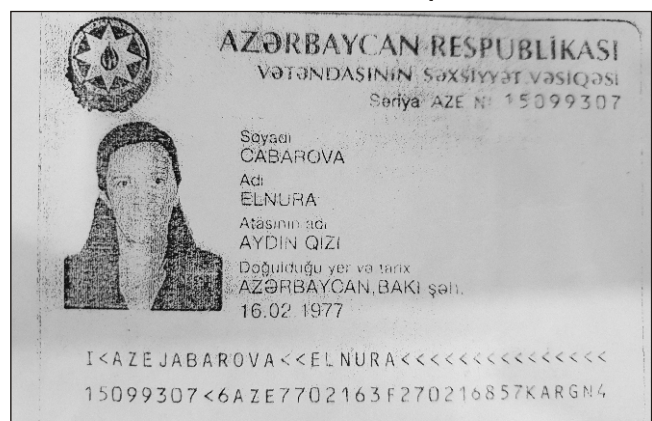
□ E. MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

Saatlıda ata və 1 yaşlı oğlu yol qəzasında öldü

Saatlıda ötən gecə ölümə nəticələnən yol-nəqliyyat hadisəsi baş verib. Qəza nəticəsində 1991-ci təvəllüdü Qəmbərov Şamo Səlamət oğlu onun 1 yaşlı oğlu Rauf Qəmbərovün dünyasını dəyişiblər (Report).

Hadisə 1984-cü il təvəllüdü Bakı sakini Qəmbərov Şamo Səlamət oğlunun idarə etdiyi "Opel" markalı avtomobilin yol kənarında dirəyə çirpilməsi nəticəsində baş verib. Qəza Bəylik kəndinin ərazisində qeydə alınıb. Faktla bağlı hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşları tərəfindən araşdırma aparılıb.

Bakı sakini üzləşdiyi dələduzluqların araşdırılmasını istəyir

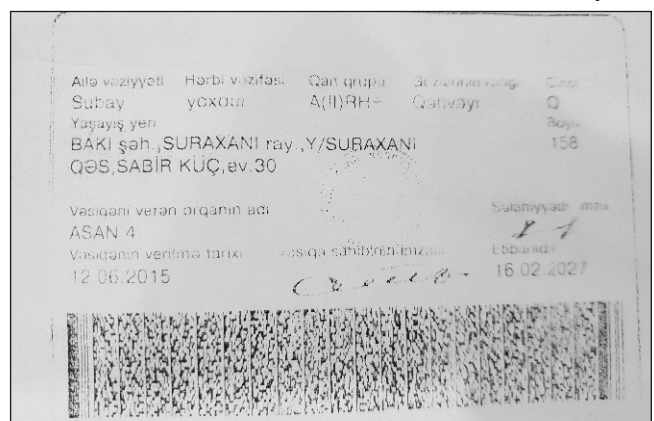

Bakı sakini Qəmbər Yusif oğlu Verdiyev dələduzluqla üzləşdiyini deyir. "Yeni Müsavat"a üz tutan vətəndaşın sözlərinə görə, ali təhsilli oğluna iş düzəltmək adı ilə ondan 5 min 500 dollara yaxın pul alıblar. Pul da gedib, iş də düzəlməyib:

"Oğlum Yusif Verdiyev iş axtarırdı. Bunu qonum-qonşu da bilirdi. Qonşulardan Abdulla atası Elşad Abdullayevlə yanına gəldilər. Dedilər ki, Türkiyədə iş var. Əvvəlcə işni almaq üçün 1500 dollar depozit qoymaq lazımdır. 300 dollar sığorta pulu ödənməlidir. 1 il sonra depoziti götürə bilərsiniz. 6 aylıq ev kirayəsi üçün 1200 dollar vermək lazımdır. Ata-oğul Abdullayevlərə inandım, onlara dedikləri məbləği verdim. 2016-cı ilin martında Abdulla Abdullayevlə oğlum Türkiyənin Antalya şəhərinə gətdilər. Amma oğluma vəd olunan iş olmadı. Bundan sonra özüm Alaniya şəhərində oğlumu otelə işə düzəltməyə 6 aylıq sezon qurtardı. Oğlum işlə-

diyi müddətdə Abdulla Abdullayev deyib ki, Kiprdə otelə iş var, səni orada işə düzəldirəm. 2000 dollar depozit alıb, 500 dollar işni alıb. 1 il sonra oğlum Türkiyədə depoziti götürmək istəyəndə məlum oldu ki, Abdulla Abdullayev 1500 dollar ələ keçirib, ev üçün aldığı pulun 1 ayını ödəyib, qalanını -1000 dollar ələ keçirib. Kiprdə də öyrəndik ki, işni üçün aldığı pulları ələ keçirib. 5500 dollar pulu ələ keçirib. Hüquq-mühafizə orqanlarına şikayət etdim. Araşdırmırlar. Deyirlər ki, iş istintaqdadır. Amma heç bir nəticə yoxdur".

Qəmbər Verdiyev bildirib ki, daha bir dələduzluqla Xəzər rayonunda üzləşib. Onun sözlərinə görə

2011-ci ildə Şüvəlanda 6 sot torpaq alıb. Bu il həmin torpağın saxta sənədlərlə ələ keçirilməsinə cəhd olub: "Mənim torpağıma saxta sənəd çıxarıb ələ keçirmək istəyiblər. Təsəvvür edin ki, bu məsələnin üstü açılıb və əmlakımı ələ keçirmək istəyən dəstənin üzvləri ortalıqda gəzib cinayətlərini davam etdirirlər. Mənim torpağıma ələ keçirmək istəyən Yeni Suraxanı qəsəbəsi, Sabir küçəsi ev 30-da qeydiyyatda olan Aynurə Cabbarova və digərlərdir. Bu haqda Xəzər rayon BTİ-dən zəng etdilər ki, torpağına saxta sənədlə kupça çıxarmaq istəyirlər.

Məsələnin üstü açılanda orada sənədləri qoyub qaçıblar. Sənədləri götürdük və Baş Prokurorluğa şikayət etdik. Məsələni araşdırdılar. Dedilər ki, Elnura Cabbarovanı müəyyən edə bilmirik. Halbuki Elnura Aydın qızı Cabbarovanın BTİ-də qoyub qaçdığı şəxsiyyət vəsiqəsinin surətini də təqdim etmişəm".

Qəmbər Verdiyev hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərlərinə müraciət edərkən ona qarşı törədilən hər iki cinayətin araşdırılmasını xahiş edir.

□ E. MƏMMƏDƏLİYEV, "Yeni Müsavat"

Elan

Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti tərəfindən Ələkbərova Leyla Famil qızına 2016-cı ildə verilmiş tələbə bileti itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Son həftələrdə özəl klinikalarda aparılan yoxlamalar xəstələrin şəxsi məlumatlarının yayılması ilə müşayiət olunur. Xüsusən də estetik əməliyyata girənlərin məlumatları, kimlikləri deşifrə olunur. Halbuki bu sənaye məlumatları bir qayda olaraq, gizli saxlanılmalı, insanların məhrəmi sayılmalı və həkimlə xəstə arasında əməliyyat öncəsi bağlanan müqavilənin əsas şərtlərindən biri kimi qeydə alınmalı idi.

Seda Sayanı satan həkim məhkəmə qarşısına çıxdı

"Yeni Müsavat" mövzusunun aktuallığını nəzərə alaraq, onun detalları ilə sizləri tanış edirik. Ümumən plastik cərrahiyyənin şərtlərindən biri oradakı məxfiliyin saxlanmasıdır. Xüsusən də ortada insanın özəl məlumatları varsa. Dünya ölkələrində bununla bağlı dəfələrlə ciddi qalmaqlar baş verib. Elə qonşu Türkiyəni götürək. Qardaş ölkədə qadın sənətlərin tez-tez plastik cərraha müraciət etməsi faktını nəzərə alsaq, qadınların da onları təqib etdiyi şübhəsizdir. Hər sənətçi burnuna, dodaqlarına, sinəsinə estetik müdaxilə etdirən kimi bu, diqqətlə tamaşaçıların nəzərindən yayınmır. Və onlar dərhal bu dəyişikliyin mənbəyini tapıb üzə çıxarmağa çalışırlar. Və qalmaqlar da bu zaman qopur. Türkiyənin maqazin mediasında dəfələrlə sənətlərlə estetik cərrahları arasında ciddi dartsıma yaranıb. Buna səbəb estetik cərrahların onlara müraciət edən məşhur pasientlərlə özlərini reklam etməsi olub. "Mən Seda Sayanı dəfələrlə cavanlaşdırmış həkiməm" deyən həkimin qalmaqlı yaddan çıxmayıb. O, bu sözüə görə məhkəmə qarşısına cavab verib.

Amma Türkiyədə "məşhurların estetik cərrahları" adı altında tanınan bir kateqoriya var. Onlar yanlarına gələn pasiyentlərə heç bir məşhurla bağlı sirr verməsələr də, bu günə qədər sonuncular öz müsahibələrində adlarını çəkiblərse, bundan faydalanırlar.

Qəddafinin plastik cərrahı danışdı, amma öləndən sonra..

2011-ci ildə Liviya prezidenti Müəmmər Qəddafinin üzündə plastik cərrahiyyə əməliyyatının keçirilməsində iştirak etmiş braziliyalı cərrah Liasyar Ribeyro bu barədə danışdı. Liasyar Ribeyro bildirdi ki, Müəmmər Qəddafinin məxfi bunkerinə 1995-ci ildə dəvət olunub. Müəmmər Qəddafi cərraha deyib ki, 25 ildir hakimiyyətdədir və gənc insanların bir qoca tərəfindən idarə olunduqlarını düşünmələrini istəmir. Liasyar Ribeyro Müəmmər Qəddafinin qarnından piy götürüb və üzündəki qırışları bu piyin köməyi ilə düzəldib. Onun başına parik də yerləşdirilib. Cərrahiyyə əməliyyatı 4 saat çəkib.

Cərrahi əməliyyat zamanı Müəmmər Qəddafi 53 yaşında olsa da, 10 il daha yaşlı görünürmüş. Liasyar Ribeyro Liviya prezidentinin diqqətinə çatdırıb ki, plastik əməliyyatın effekti 5 il olur, sonra yenə əməliyyat tələb olunur. Müəmmər Qəddafi isə onu yenidən Tripoliyə dəvət edəcəklərini söyləyib. Liasyar Ribeyro növbəti

əldə edilən digər məlumatlar barədə informasiya həkim siri təşkil edir. Vətəndaşın verəcəyi məlumatın gizli saxlanması haqqında ona zəmanət verilir.

Mövcud qanunvericiliyə əsasən, həkim siri təşkil

insanlar qədər həkim siri və eləcə də eger pasiyent başqa cür göstəriş verməmişse, onun müalicə üçün müraciət etməsi faktını belə qorunmalıdır. Pasiyent siri xəstənin müayinə və müalicəsi zamanı alınan bütün

- yoluxucu xəstəliklərin yayılması təhlükəsi olduqda, kütləvi zəhərlənmələr və zədələnmələr baş verdikdə;

- istintaq və təhqiqat orqanlarının, prokurorun və məhkəmənin sorğusu ilə;

qizli saxlanması haqqında ona zəmanət verilir. Vətəndaşın və ya onun qanuni nümayəndəsinin razılığı ilə həkim siri təşkil edən məlumat pasiyentin müayinə və müalicəsinin mənafeyi naminə elmi tədqiqatların aparılması, elmi ədəbiyyatda nəşr edilməsi, tədris və digər məqsədlərlə istifadə olunması üçün başqa vətəndaşlara və vəzifəli şəxslərə verilir.

Azərbaycanda xəstə sirləri necə qorunur - qanun və reallıqlar

Hüquqşünas: "Hər kəsin şəxsi həyatına hörmət edilməlidir, heç kimin razılığı olmadan şəxsi məlumatlar toplanma və yayıla bilməz..."

dəfə Tripoliyə 2000-ci ildə dəvət olunub....

Özləri etiraf edənlər də var

Amma bəzi məşhurlar plastik əməliyyatdan keçmələri barədə özləri etiraf edirlər. Məsələn, 2014-cü ilin Kann Festivalı Nikol Kidman üçün bir dəhşətə çevrildi. Aktrisanın baş rolu ifa etdiyi "Şahzadə Monako" filminin təqdimatından sonra şərhlərdə "Onun üzünü sanki daşdır. O, deyəsən yenə də botoks etdirib" yazılmağa başladı. Kidman qırmızı xalıya üzünü şişmiş, son dərəcə hamar olan alnı ilə çıxaraq onların fərziyyələrini bir daha təsdiq etdi.

Qeyd edək ki, Kidman artıq bir neçə dəfə iynələr vasitəsilə gözəlləşib. 2013-cü ilin fevralında o etiraf etdi ki, botoks etdirib və bu təcrübəni bir daha təkrar etməyəcək, bunu yalnız öz dərisinə nəzarəti bərpa etmək üçün edib. Görünür, aktrisa vədinə əməl etməyib.

Amerikanın məşhur aparıcısı Coan Rivers isə deyib ki, o, 739 plastik əməliyyat etdirib. "Bu, 9-10 dəfə kofe almaqdan sonra birini havayı qazanmaq kimi bir şeydir. Beləliklə, asılılıq yaradır" deyərək Amerika teleaparıcısı özü etiraf etmişdi. "Süni siması" belə onu reytingli verilişlər aparmaqdan çəkinməyir. Tamaşaçıların onun iti zəkasına heyran olsalar da, Coan özü öz üzünə belə gülməməkdən çəkinir. Onun "İstərdim ki, əkiz bacım olsun və indi ona baxıb özümün əməliyyatsız necə görünəcəyimi görürəm" dediyi hələ də dillərdə dastandır.

Bizdəki qanun - dəyişiklik təklifi...

Azərbaycanda həkim siri təşkilinin açıqlanması hallarının siyahısı genişləndirilir. Bir il bundan öncə bununla bağlı "Əhalinin sağlamlığının qorunması haqqında" Qanuna dəyişiklik təklif edilmişdi. Hazırda qüvvədə olan qanuna əsasən, vətəndaşın tibbi yardım üçün müraciət etməsi faktı, onun xəstəliyinin diaqnozu, sağlamlığının vəziyyəti, müayinə və müalicə vaxtı

edən məlumat vətəndaşın, yaxud onun qanuni nümayəndəsinin razılığı olmadan yalnız vətəndaş öz vəziyyətini izah etmək qabiliyyətinə malik olmadıqda, vətəndaş müayinə və müalicə etmək məqsədilə, yoluxucu xəstəliklərin yayılması təhlükəsi olduqda, kütləvi zəhərlənmələr və zədələnmələr baş verdikdə, istintaq və təhqiqat orqanlarının, prokurorun və məhkəmənin sorğusu ilə, yetkinlik yaşına çatmayanların valideynlərinə, yaxud qanuni nümayəndələrinə məlumat vermək məqsədilə, hüquqa zidd hərəkətlər və vətəndaşın sağlamlığına vurulan zərər barədə şübhə olduğu hallarda açıqlana bilər. Dəyişiklik layihəsinə əsasən, bundan sonra həqiqi hərbi xidmətə çağırışın və səfərbərliyin təmin olunması məqsədilə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının sorğusu ilə həkim siri açıqlana bilər.

Vətəndaşın tibbi yardım üçün müraciət etməsi faktı, onun xəstəliyinin diaqnozu, sağlamlığının vəziyyəti, müayinə və müalicə vaxtı əldə edilən digər məlumatlar barədə informasiya həkim siri təşkil edir. Vətəndaşın verəcəyi məlumatın qizli saxlanması haqqında ona zəmanət verilir.

Vətəndaşın və ya onun qanuni nümayəndəsinin razılığı ilə həkim siri təşkil edən məlumat pasiyentin müayinə və müalicəsinin mənafeyi naminə elmi tədqiqatların aparılması, elmi ədəbiyyatda nəşr edilməsi, tədris və digər məqsədlərlə istifadə olunması üçün başqa vətəndaşlara və vəzifəli şəxslərə verilir.

Həkim siri təşkil edən məlumat vətəndaşın və ya onun qanuni nümayəndəsinin razılığı olmadan digər şəxslərə aşağıdakı hallarda verilir:

- vətəndaş öz vəziyyətini izah etmək qabiliyyətinə malik olmadıqda, vətəndaş müayinə və müalicə etmək məqsədilə;

- yetkinlik yaşına çatmayanların valideynlərinə və ya qanuni nümayəndələrinə məlumat vermək məqsədilə;

- hüquqa zidd hərəkətlər və vətəndaşın sağlamlığına vurulan zərər barədə şübhə olduqda.

- Həkim siri qanuni qaydada yiyələnən şəxslər onun yayılmasına və bununla əlaqədar vətəndaşa dəyən zərərlərə görə qanunvericiliyə uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar.

- Xəstənin müalicəsində iştirak edən digər şəxslərin həkim siri riyət etməsinə müalicə həkimi tərəfindən nəzarət edilməlidir.

- Tibbi məlumatlardan istifadə hüququ olan şəxslər pasiyent haqqında əldə edilən bütün məlumatların məxfiliyini qorunmalıdır.

- Elmi tədqiqatlar, tələbələr təlimi və həkimlərin təkmilləşdirilməsi prosesində həkim siri riyət edilməlidir.

Azərbaycanda vətəndaşın tibbi yardım üçün müraciət etməsi faktı, onun xəstəliyinin diaqnozu, sağlamlığının vəziyyəti, müayinə və müalicə vaxtı əldə edilən digər məlumatlar barədə informasiyanın həkim siri təşkil etməsi "Həkimlərin etik davranış Qaydaları"nda da müəyyənləşib. Vətəndaşın verəcəyi məlumatın

qizli saxlanması haqqında ona zəmanət verilir. Vətəndaşın və ya onun qanuni nümayəndəsinin razılığı ilə həkim siri təşkil edən məlumat pasiyentin müayinə və müalicəsinin mənafeyi naminə elmi tədqiqatların aparılması, elmi ədəbiyyatda nəşr edilməsi, tədris və digər məqsədlərlə istifadə olunması üçün başqa vətəndaşlara və vəzifəli şəxslərə verilir.

Həkim siri qanuni qaydada yiyələnən şəxslər onun yayılmasına və bununla əlaqədar vətəndaşa dəyən zərərlərə görə qanunvericiliyə uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar. Xəstənin müalicəsində iştirak edən digər şəxslərin həkim siri riyət etmələrinə müalicə həkimi tərəfindən nəzarət edilməlidir. Tibbi məlumatlardan istifadə hüququ olan şəxslər pasiyent haqqında əldə edilən bütün məlumatların məxfiliyini qorunmalıdır. Elmi tədqiqatlar, tələbələr təlimi və həkimlərin təkmilləşdirilməsi prosesində həkim siri riyət edilməlidir.

Zibeydə Zəkəriyyəyeva: "Ağır nəticələrə səbəb olduqda cinayət məsuliyyəti yaranır" Hüquqşünas Zibeydə Zəkəriyyəyeva

"Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, Azərbaycan Konstitusiyasının 32-ci maddəsinə və konvensiyanın 8-ci maddəsinə əsasən, hər kəsin şəxsi həyatına hörmət edilməlidir. Onun sözlərinə görə, heç kimin razılığı və xəbəri olmadan şəxsi məlumatlar toplanma, yayıla bilməz: "Şəxslərin özləri öz barələrindəki məlumatlarla tanış ola birlər. Səhiyyə Nazirliyi tərəfindən tətbiq edilən, 19 sentyabr 2012-ci ildə qəbul edilən tibb müəssisələrində çalışan tibb, əczaçılıq və digər işçilərin nümunəvi vəzifə təlimatlarında da bu barədə yer alıb. Orda qeyd edilib ki, həm tibb müəssisəsinin rəhbəri, həmçinin digər işçilər tibbi etik davranış qaydalarına, tibbi etik kəpəyə, əmək qanunvericiliyinin əsaslarına riyət etməlidir. Buna görə maddi, intizam, inzibati məsuliyyət daşıyır. Ağır nəticələrə səbəb olduqda cinayət məsuliyyəti yaranır".

□ **Sevinc TELMANQIZI,**
"Yeni Müsavat"

MÜSAVAT

Son səhifə

N 240 (7129) 12 noyabr 2018

Oğlan uşaqları ayrılığa daha güclü reaksiya verirlər

Amerikalı alimlər müəyyən-ləşdirib ki, çox vaxt qızlar oğlanlara nisbətən daha utancaq olurlar. Bu, onların 8 aylıqda tanımadıqları insanlardan çox qorxduqları zaman aşkara çıxır.

Lakin oğlanlar ayrılığa daha güclü reaksiya verir, ona görə də əksər hissəsi erkən yaşlarında uşaq bağçasına getmək istəmir. Utancaqlıq mehriban, güzəştə gedən, yumşaq xasiyyətli uşaqlara daha çox xasdır. Uşaqlarda utancaqlıq, xüsusən də qızlarda müəyyən dərəcədə valideynlərin şəxsiyyətindən və karakterindən də asılıdır.

Psixoloqlar müəyyən-ləşdirib ki, ünsiyyəti sevməyən, özünə arxayın olan, həyəcanlı, vasvası karakterə malik, zahirən ciddi, əslində isə uşaqla formal tərbiyə və münasibət metodlarına əsaslanan qaraqabaq valideynlərin uşaqlarında utancaqlığa daha çox təsadüf edilir.

Bir gündə 550 cütlük evləndi

Suriyanın Latakiya şəhərində eyni vaxtda 550 cütlük evləndi. Bu barədə lenta.ru saytı xəbər verib. Şadyanalıq şəhərin bayram zallarından birində baş verib. 1100 yeni evlənenlərin arasında Suriya ordusunun əsgərləri, müharibə zamanı valideynlərini itirmiş və ciddi yaralar almış hərbiçilər olub.

Aksiya 6-cı dəfədir ki, baş tutur. Bundan öncəki dəfə 1494 nəfər evlənməmişdi. 2017-ci ilin dekabrında Peruda qızların ağaclarla kütləvi və simvolik toy mərasimi baş tutmuşdu. Onlar yaşlı erlərini qorumaq və ölüm

onları ayırana qədər ayrıl-mamaq barədə and içmişdilər. Sözügedən aksiyani öl-kənin "Yaşıl ürəklər" ekoloji

təşkilatı təşkil etmişdi. Məqsəd insanların diqqətini ağaclarla, onların qorunma-sına çəkmək idi.

Qadın öldü, mirasını isə paylaşa bilmədilər

İrlandiyada bir qadının övladları arasında uzun illər davam edən miras davası yekunlaşıb. Ferma sahibəsi 2013-cü ildə dünyasını dəyişib və böyük oğluna dəyəri 42 min avro olan 141 sot sahəlik torpaq miras qoyub. İkinci oğluna 80.5 hektar sahə qalıb ki, onun da dəyəri 3 milyon avro olub. Üçüncü oğlunun payına isə 748.5 min avro düşüb.

Qadının üç qızının hər birinə 5 avro, eləcə də qab-qasıq və mətbəx dəstləri qalıb. Ailənin başçısını pula görə öldürüblər. Suçunu 4 il boyunca axtarıblar. Amma mirasın bu formada bölgüsü böyük oğlanı qane etməyib. O, valideynlərinin fermasına 15 yaşından etibarən çalışıb və çox vaxt da buna görə məvacib almıyıb. 1997-ci ildə anası mirasından ona 90 akrdan az olmayaraq torpaq payı verəcəyini vəd etmişdi.

Bir neçə il sonra isə arvadının qohumları tərəfindən irəli sürülən mülk iddialarına görə onlar dalaşdı. 2003-cü ildə qadın yeni miras yazıb və orada onun payını azaldıb, 2007-ci ildə isə onu fermadan qovublar. Hazırda o, taksici kimi çalışır və bacı-qardaşları ilə danışıq.

Hakim onun şikayətini araşdıraraq qərar verib ki, anası mənəvi borcunu pozub və onun 30 il boyunca fermada çalışdığını nəzərə almayaraq mirasını bu qədər azaldıb. Hakim böyük oğula düşən payın 1.27 milyon avroya qədər çatdırılması barədə qərar verib. Ana qızlarına isə heç bir miras qoymayıb. Buna səbəb onların bu barədə hər hansı iddiaların olmamasıdır.

Uşağına işgəncə verdi, 99 il həbs cəzası aldı

ABŞ-da 2 yaşlı qızını su qabı ilə vuraraq onu komaya salan və əllərini güclü yapışqanla divara yapışdıran ana layiq olduğu cəzanı alıb. Uşağına işgəncə verən ana düz 99 il həbs cəzasına məhkum edilib.

Dallasda yaşayan 23 yaşlı Elizabet Eskalonanın digər uşaqları bildirib ki, anaları balaca bacılarını ayaqyoluna sərbəst gedə bilmədiyi üçün döyüb. Ağır zərbələrə məruz qalan və ciddi yaralanan Cocelyn adlı körpə 4 bacı-qardaşı ilə birgə nənələrinə əmanət edilib.

QOÇ - Maddi problemləriniz olsa da, astroloji göstəricilər bunun qanqaraçılığa səbəb olmayacağını vurğulayır. Əksinə, çoxdan görmədiyiniz yaxınlarınızla əlaqə yaradıb rahatlanacaqsınız.

BUĞA - Deyəsən iqlimin şiltaqlığı səhhətinizi zəiflətmək fikrindədir. "Hakim" olan Əqrəb sizin bürcə müxalif olsa da, məğlub olmaq sizə yaraşmaz. Qonaq getmək düşərli olsa da, başqa ünvanda gecələməyin.

ƏKİZLƏR - Hər bir ixtiyar öz əlinizdədir. Bu təqvimin axarı və nəticəsi atacağınız addımlardan asılı olacaq. Ulduzlar ağır işlərdən kənarlaşmağı məsləhət görür. Səfərə də çıxmaq olar.

XƏRÇƏNG - Ötən günlərlə müqayisədə rahatlığınız bir qədər artacaq. Müsahiblərinizlə maraqlı olmayan mövzulardan bəhs etməyin. Yeni əlaqələr yaratmaq fikrinizdə qətiyyətli olun.

ŞİR - Ulduzlar xəbər verir ki, ötən günlərdə bir neçə səhv qərar çıxarmısınız. Bu səbəbdən də çətinlikləriniz artıb. İxtiyarınızda olan bu günü həmin səhvləri aradan qaldırmağa yönəlməlisiniz.

QIZ - Daxili orqanlarınızda nasazlıq əmələ gələ bilər. Bu amilli nəzərə alıb geyiminizə və qidanıza fikir verin. Qonaq gətdiyiniz təqdirdə soyuq və spirtli içkilərdən uzaq olun.

TƏRƏZİ - Bu arada uzaq səfərə çıxmasanız, hansısa problemlə rastlaşmayacaqsınız. Çalışın ki, ürəyiniz istəyən adamların arasında olasınız. Sübuta yetirilməmiş səhvlərə görə kimisə qınamayın.

ƏQRƏB - Günün ilk yarısında bir qədər xoşagəlməz situasiyalarla rastlaşa bilərsiniz. Özünü təmkinli aparın. Sonrakı saatlarda sevdiyiniz adamların əhatəsində olun. Elektriklə ehtiyatlı davranın.

OXATAN - Qeyri-adi işlərə başlamaq, riskli addımlar atmaq, ciddi işlərə girişmək yolverilməzdir. Yaxşı olar ki, bu ərafədə yalnız daxili sabitliyinizi qoruyasınız. Xətakar olmayın.

OĞLAQ - Bütün diqqətinizi istirahətə yönəltənsəniz, daha çox ovqat qazana bilərsiniz. Çünki bu təqvimdə fəaliyyətə ara verməyiniz, əvəzində qonaqlıq və səfərə gətməyiniz məsləhət görülür.

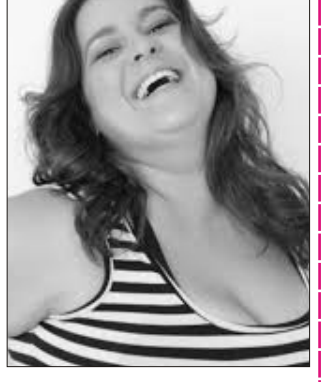
SÜTÖKƏN - Saat 12-yə qədərki vaxtı gərginlik içərisində başa vura bilərsiniz. İnsanlar müxtəlif xislətli olduqlarından təmkininizi artırməlisiniz. Sonra isə proseslər xeyrinizə cərəyan edəcək.

BALIQLAR - İxtiyarınızda olan bu gündə ovqatınızın yüksək olacağına şübhə etməməlisiniz. Romantik görüş və qonaqlıqlar yolunuzu gözləyir. Axsama yaxın mövcud problemlərinizin həlli üçün dəstək alacaqsınız.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Qadın kökdürsə, daha az yaşayacaq

Rusiya mətbuatının yazdığına görə, kök qadınların qocalmadan ölmək riski nərmə-nazik qadınlarla müqayisədə düz 2 dəfə artıqdır. Eksperiment zamanı alimlər yaş 20-80 arasında olan təxminən 5000 qadını müayinə edib.

Məlum olub ki, kök qadınların 60 yaşadək yaşamaq şansı daha azdır. Əgər artıq çəki hələ gənc yaşlardan yığılıbsa, bu zaman risk daha da yüksəkdir. Alimlər bildirir ki, bütün ömrü boyu artıq çəkiden əziyyət çəkən xanımlar digərləri ilə müqayisədə təxminən 8 il az yaşayır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Zahid SƏFƏROĞLU
Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100

"Yeni Müsavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Son dəqiqə" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.